

Riksdagens protokoll

2011/12:69

Tisdagen den 14 februari

Kl. 13.00 – 15.59
18.00 – 20.34

Protokoll
2011/12:69

---

1 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Lars Ohly* (V) av sagt sig uppdragen som ledamot i Utrikesnämnden och i krigsdelegationen samt att *Göran Lennmarker* av sagt sig uppdraget som personlig ersättare för *Maria Abrahamsson* (M) i Domarnämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

2 § Ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Ann Arleklo* (S) ansökt om ledighet under tiden den 14 februari–31 mars.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Christin Hagberg* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Ann Arleklo*.

3 § Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Jonas Sjöstedt* som ledamot i Utrikesnämnden och i krigsdelegationen,

att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Andreas Norlén* som personlig ersättare för *Maria Abrahamsson* i Domarnämnden samt

att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Christin Hagberg* som suppleant i civilutskottet och i socialutskottet under *Ann Arleklo*s ledighet.

ledamot i Utrikesnämnden
Jonas Sjöstedt (V)

ledamot i krigsdelegationen
Jonas Sjöstedt (V)

personlig ersättare för Maria Abrahamsson (M) i Domarnämnden
Andreas Norlén (M)

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 15 februari–31 mars* till

suppleant i civilutskottet
Christin Hagberg (S)

suppleant i socialutskottet
Christin Hagberg (S)

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:202

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:202 Näringslivets förutsättningar i Västerbotten

av Ibrahim Baylan (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 februari 2012.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang och resor.

Stockholm den 10 februari 2012

Näringsdepartementet

Annie Lööf (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2011/12:222

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:222 Nationellt kompetenscentrum Anhöriga av Lena Hallengren (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 mars 2012.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 6 februari 2012
Socialdepartementet
Maria Larsson (KD)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

Prot. 2011/12:69
14 februari

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2011/12:55 och 63 till justitieutskottet
2011/12:68 till näringsutskottet
2011/12:70 till finansutskottet

Skrivelse
2011/12:65 till konstitutionsutskottet

EU-dokument
KOM(2012)7 till arbetsmarknadsutskottet

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Trafikutskottets betänkande 2011/12:TU6
Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU11
Konstitutionsutskottets betänkanden 2011/12:KU2 och KU3
Näringsutskottets betänkande 2011/12:NU9
Justitieutskottets betänkanden 2011/12:JuU14 och JuU18

7 § Svar på interpellationerna 2011/12:181 och 183 om den ekonomiska ojämlikheten

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att minska klyftorna i samhället och för att stödja dem som har det sämst ställt. Peter Persson har frågat mig genom vilka åtgärder jag avser att minska Gini-koefficienten i Sverige. Jag väljer att ge ett gemensamt svar på dessa interpellationer.

Inkomstspridningen har ökat i många länder under de senaste decennierna. Internationellt sett är ökade löneskillnader en av de viktigaste förklaringarna, men kapitalinkomsternas betydelse har också ökat. För Sveriges del kan i stort sett hela den långsiktiga uppgången förklaras av kapitalinkomsterna.

Trots att inkomstskillnaderna i Sverige har ökat under de senaste 20 åren har Sverige enligt alla källor en av de jämnaste inkomstfördelningarna i världen.

En aktuell OECD-rapport, *Divided We Stand*, konstaterar att det inte är tillräckligt effektivt att enbart utjämna med skatter och transfereringar. Utmaningen ligger i att också uppmuntra och underlätta möjligheter till sysselsättning för grupper med svag anknytning till arbetsmarknaden. Regeringen har sedan den tillträdde fört en politik för att stärka arbetslinjen och bryta de senaste decenniernas växande utanförskap. Genom jobbskatteavdragen och reformerna inom arbetsmarknadspolitiken och sjukförsäkringen har regeringen sänkt trösklarna in på arbetsmarknaden.

Jobbpolitiken har sedan den kraftiga internationella lågkonjunkturen inriktats på att motverka att arbetslösheten biter sig fast. Regeringens ansvarsfulla finanspolitik har skapat utrymme för att under 2009–2012 höja ett flertal transfereringar. I den senaste budgetpropositionen föreslog regeringen ett antal åtgärder som riktar sig till grupper med svag ekonomi: höjt bostadsbidrag för unga utan barn och för barnfamiljer, en höjning av bostadstillägget till pensionärer och höjd norm för skälig levnadsnivå för pensionärer med särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Det är regeringens fortsatta ambition att ytterligare stärka arbetslinjen och driva en effektiv fördelningspolitik somagnar dem som har det allra sämst.

Anf. 2 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Anders Borg säger att regeringen har en arbetslinje, och jag vet att det är mantrat som ska försöka urholka stenen även om det inte är sant. Säger man det bara tillräckligt många gånger kanske folk tror det, och många har faktiskt trott att regeringen har en arbetslinje. Det är inte sant, det vet vi. Sysselsättningsgraden minskar. Det är inte bra, och det är inte bra att vi inte tar till vara människors vilja att arbeta och människors förmåga.

Många är ofrivilligt deltidsarbetslösa, och många är helt arbetslösa. Vi har en massarbetslöshet i landet. Detta innebär att många också är fattiga, eftersom regeringen har försämrat försäkringsskyddet för de arbetslösa. Det var under devisen att om man bara gör de sjuka och arbetslösa fattigare ökar incitamentet, det vill säga skillnaden, och då kommer de att bli friska och hitta ett jobb. Nu har det i praktiken visat sig att denna politik inte har fungerat.

Då undrar jag: Vill regeringen ändra denna politik? Eller vill regeringen ha större skillnader? Anders Borg har nämligen varit lite otydlig i fråga om det. Ibland säger han att det är bra med större skillnader eftersom man då får en morot och en piska. Man får jobba lite hårdare, ta tag i sig själv och rycka upp sig även om man har cancer eller någon annan svår sjukdom. Man ska rycka sig i kragen. Bara man blir lite fattigare kommer man säkert ut och kan hitta ett jobb.

Så säger Anders Borg ibland, men inte med dessa ord utan orden är inlindade i Anders Borg-språk. Men ibland säger Anders Borg att vi ska se till att de sämst ställda har det drägligt och att vi ska se till att vi har ett jämnare samhälle eftersom det minskar oroligheterna.

Därför tycker jag att Anders Borg är otydlig. Jag skulle gärna vilja ha ett förtydligande på denna punkt.

Antalet ensamstående mammor som lever på socialbidrag, eller ekonomiskt bistånd, ökar. Var fjärde ensamstående mamma söker nu någon form av ekonomiskt bistånd. Det är jättebra att vi har detta skyddsnet i Sverige. Det är fantastiskt bra. Men dessa ensamstående mammor skulle vilja ha ett arbete och en bättre ekonomisk situation. De skulle vilja ha en heltid och ha en barnomsorg som gör att de kan ta jobb på obekvämt arbetstid. Dessa ensamstående mammor får inte denna hjälp av samhället som de skulle behöva. Det motverkar arbetslinjen att de ensamstående mammorna inte kan ta de jobb som de vill eftersom barnomsorgen inte fungerar på obekvämt arbetstid.

Dessutom är det många av dem som tidigare har varit sjuka som har friskskrivits, inte för att de har blivit friska utan för att de har drabbats av den tidsregel som den borgerliga regeringen har satt upp. Av dessa människor är det 80 procent som nu inte har ett arbete. 10 procent har hittat ett arbete, och det är vackert så, och 10 procent har någon annan form av ersättning eller stöd från Arbetsförmedlingen. Men så många som 80 procent av dem som tidigare var sjuka har ingen försörjning alls eller lever kanske på sina anhöriga eller får hanka sig fram på annat sätt, till exempel via ekonomiskt bistånd. Denna politik bidrar till ökade skillnader i samhället. Vi socialdemokrater tycker att det är helt värdelöst. Vi är lite osäkra på vad regeringen tycker. Är det bra eller dåligt med större skillnader?

Anf. 3 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Så kraschlandade Bo Lundgrens moderater. Svenska folket tyckte inte om budskapet om att sänka skatterna med 120 miljarder.

Retoriken behövde göras om. Anders Borg städslade åter den moderata partiledningen. Nu talade man annorlunda. Nu investerade man under tre år, från 2003 och fram till valet 2006, i att tala om utanförskap, massarbetslöshet, utanförskap, massarbetslöshet.

Man sade: Det är möjligt att bryta detta tillstånd i nationen bara genom att kraftigt sänka skatterna. Det skulle stimulera människor till arbete *och* försämra socialförsäkringar och arbetslöshetsförsäkring, ty då skulle fler välja arbete och då skulle lönerna sänkas så att en annan arbetsmarknad blev möjlig. Det senare talar man dock något tystare om.

I dag har vi skattesänkningar i 80-miljardersklassen i och med de så kallade jobbskatteavdragen – totalt 100 miljarder. Vi ser effekterna i det svenska samhället.

Vi ser en inkomstfördelning som är djupt orättvis. De med de lägsta inkomsterna har fått direkta försämringar, medan de med de höga inkomsterna har fått kraftfulla förbättringar – förbättringar som man inte kunnat drömma om att ens Bo Lundgren skulle ge dem.

Dessutom har den så kallade jobbstrategin brutalt misslyckats. Det är ju fler som nu är arbetslösa. I dag har vi en långtidsarbetslöshet omfattande över 100 000 personer. Vi har en öppen arbetslöshet omfattande runt 350 000 personer. Vi har en med nära 1 procent minskad förvärvsfrekvens. De utvärderingar som den regering begärt som Anders Borg tillhör säger: Det finns ingenting som visar att det så kallade jobbskatteavdraget har bidragit till ökad sysselsättning. Det har i stället bidragit till två andra saker:

Det betalas varje dag i det svenska samhället av barn i förskolan och av de gamla i äldreboenden därför att det offentliga dräneras på resurser och därmed på förutsättningar för kvalitet i välfärden.

Det betalas varje dag av dem som är sjuka och som slängts ut från sjukförsäkringen, av de arbetslösa som i växande skaror till en förnedrande låg ersättning förvaras i fas 3.

Jag vill hävda, Anders Borg, att er politik inte är en slump utan en medvetenhet, men ni valde en annan retorik än den Lundgrenska. Ni valde en retorik som lockade människor till att stödja en idé om att allt fler skulle få jobb och att vi skulle minska utanförskapet.

Det blev inte så. Det blev tvärtom. Det blev växande klyftor – ett totalt misslyckande för er politik, Anders Borg!

Anf. 4 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Fru talman! År 1980 var det år då *Sällskapsresan* kom och då Jon Skolmen och Lasse Åberg åkte till Gran Canaria. Ni kommer kanske ihåg början på filmen. Lasse Åberg kommer gående genom ett grått Stockholm med en väska som knarrar. Det ser allmänt tragiskt och nedgången ut. Man kan läsa: Svenskar reser inte till något utan från något.

År 1980 var alltså året då den här filmen kom – en mycket rolig och bra film men också på sätt och vis ett tidsdokument över ett år mitt i den 20-årsperiod då det på hundra år gick som sämst för Sverige. Svensk ekonomi stod i praktiken stilla i 20 år. De som levde i slutet av 1980-talet hade inte en bättre levnadsstandard än de hade haft i början av 1970-talet, för reallönerna stod stilla. Mitt i allt detta fanns år 1980, *Sällskapsresans* år.

Varför säger jag då detta? Jo, jag säger det därför att de som påpekar att inkomstskillnaderna ökat alltid jämför med år 1980. De säger: År 1980 hade vi de jämnast fördelade inkomsterna i svensk historia. De säger att det då var det perfekta samhället, att precis så skulle det vara.

Sedan dess har inkomsterna, tack och lov, ökat. De har ökat i alla inkomstskikt. Men de har ökat olika snabbt och olika mycket. De har ändå ökat sedan 1980. Alla i alla inkomstskikt har alltså fått ökade inkomster sedan 1980.

Ändå säger man: År 1980, då det var jämnast, var det perfekt; det var idealet. Det säger man trots att 1980 var stagnationens år – mitt i den 20-årsperiod då svensk ekonomi stod stilla.

Före 1980, under de gyllene 50- och 60-talen, hade vi starkt ökande inkomster och stark tillväxt. Ekonomin gick bra. Då hade vi större inkomstskillnader.

Varför vill man inte tillbaka till de gyllene 50- och 60-talen? Nej, 1980 ska det vara, för då var det perfekt. Då var det så att man i stort sett oavsett hur mycket man arbetade och oavsett om man genomgick en utbildning fick det ungefär likadant. Livet blev ungefär likadant för alla detta stagnationens år, 1980.

Efter 1990-talet, under de senaste 15 åren, har vi haft en bra tillväxt och inkomsterna har ökat men olika snabbt. Då säger man: Nej, hellre tillbaka till 1980.

Därför frågar jag: Vad var det som var så bra 1980? Vad var det som var så bra *Sällskapsresans* år när svenskar hellre reste från något än till något? Varför vill ni tillbaka till 1980?

Anf. 5 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Det är två viktiga områden som interpellanterna tar upp. Jag får tacka för det. Jag får också tacka finansministern för ett uttömmande svar i dessa mycket viktiga frågor där vi uppenbarligen har skillnader.

För att börja med Peter Perssons fråga om den så kallade Gini-koefficienten, ett mått på skillnader i hushållens inkomster: Peter Persson torgför att det är stadiga ökningar och att Sverige mäter ut sig. Ja, vi i Sverige gör faktiskt det.

Tittar vi på Gini-koefficienten utifrån ett perspektiv där man väger in också de samhällstjänster som finns inblandade i att stötta hushållen med skola, hälso- och sjukvård, bostadsbidrag och andra gemensamma välfärdstjänster ser vi att Sverige ligger i särklass bäst till. Vi i Sverige har de minsta skillnaderna – precis som finansministern beskriver i sitt svar. Det beror ju på vad man vill väga in i rättvisor och orättvisor.

Jag tycker att det är viktigt att konstatera att en stor rättvisa i Sverige är våra väl utbyggda välfärdssystem som gemensamt finansieras. Läger man till dessa till ekvationen ser det väldigt bra ut för Sverige. Det finns många länder som där har mycket att jobba på.

Båda interpellanterna tar upp sjukförsäkringen – det var egentligen därför jag anmälde mig till debatten. Frågan fick stort utrymme i det muntliga svaret jämfört med den skrivna interpellationsfrågeställningen.

Låt mig konstatera att det sägs från interpellanterna att alliansregeringen slänger ut folk i sjukförsäkringen, och låt mig omformulera detta.

Åren 2002 och 2003 hade Sverige de absolut högsta sjuktal man kunde se bland annat i Europa. Tar vi jämförbara länder kan vi se att vi hade dubbelt så många sjukskrivna och dubbelt så länge, och vi förtidspensionerade 140 personer om dagen. Vi hade 550 000 förtidspensionerade av en befolkning som då var under 9 miljoner invånare.

Göran Persson hade en dröm. I budgetpropositionen då skrev han in: Min dröm är att detta ska halveras till 2008. Sedan tillsatte han Anna Hedborg – socialdemokratisk sjukförsäkringsminister och även generaldirektör för Försäkringskassans motsvarighet på den tiden – som utredare. Hon kom fram till att det var mycket stora problem med den svenska sjukförsäkringen. Bland annat fanns det enorma geografiska skillnader.

Fru talman! Jag vill alltså hävda att vad den socialdemokratiska regeringen lyckades med var att slänga in folk i sjukförsäkringen – människor som inte hade där att göra.

Nu har vi agerat med en reformering av sjukförsäkringen. Försäkringskassan har tagit ansvar för att genomföra en betydande övergång till arbetsmarknaden för dem som faktiskt har möjlighet att komma dit. Vi har generösa regler för dem som prövas mot arbetsförmåga. Ungefär en fjärdedel stannar kvar i sjukförsäkringen på grund av undantagen. Vi har trots allt 55 procent, alltså mer än hälften, som är kvar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder av olika slag och rehabilitering, där regeringen för övrigt har investerat en miljard kronor. Detta är på grund av att vi, precis som finansministern noterar, har haft sunda statsfinanser som bas för våra reformer.

Vi har alltså ett mycket mer aktivt arbete för att låta folk komma tillbaka till arbetsmarknaden. Min fråga till interpellanterna är: På vilket sätt

tror ni att man kommer närmare en arbetsmarknad om man ställs passiv i en sjukförsäkring där man dessutom inte har några tidsgränser, utan övergången i förtidspension är nästan den enda givna lösningen? Detta kan jämföras med om man, som ungefär hälften av individerna nu, får en möjlighet att pröva arbetsmarknadsåtgärderna – som vi också har lyckats intensifiera på grund av reformutrymme, inte minst i budgetpropositionen 2011/12.

Fru talman! Avslutningsvis tycker jag att det finns väldigt mycket här som talar för att Alliansens reformering av sjukförsäkringen har varit i syfte med vad tidigare socialdemokratiska ledare har önskat. Jag undrar vad den nuvarande socialdemokratiska hegemonin tycker om detta.

Anf. 6 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är två frågor jag ställer mig. Den första frågan är: Fungerar politiken? Den andra frågan är: Är politiken mänsklig? Tyvärr måste jag svara nej på båda dessa frågor.

Såsom debatten gick tidigare handlade det om att vi måste få ut de sjukskrivna och de arbetslösa på arbetsmarknaden. De skulle få incitament att jobba, och då var det att de skulle ha mindre pengar att leva på. I detta låg en föreställning om att de helt enkelt hade det för bra och att det var därför de inte jobbade. De ville helt enkelt inte jobba.

Nu har dock regeringen sänkt ersättningarna rejält och jagar de arbetslösa och sjuka på många olika sätt. Det har inte lett till att fler har kommit i arbete eller att utanförskapet har minskat – tvärtom. Därför tycker jag att man redan där borde se att den här politiken inte fungerar. Tidigare när man har kört med den här politiken – skattesänkningar och att jaga dem som har haft minst och står utanför – har det inte heller hjälpt. Jag tycker alltså att slutsatsen är att det behövs en annan politik om man på allvar ska få människor i arbete.

När det gäller den andra frågan, om detta är mänskligt, säger jag: Nej, det är inte mänskligt. Vi kan nämligen nu se att klyftorna ökar. Det drabbar allra värst den tiondel som hade det sämst redan från början. Vi kan se att det började med sänkt ersättning för de människor som levde i sjukförsäkringen och a-kassan. Det var redan innan svårt att leva på den ersättningen. Nästa steg är att man kastas ut ur systemet, vilket har hänt många – inte minst de sjukskrivna. Då hamnar man på socialbidrag.

Vi kan se att socialbidragen har ökat i nio av tio kommuner. Det är naturligtvis även andra grupper som har gått över till socialbidrag, bland annat från a-kassan. Men det är även sjukskrivna som faktiskt är för sjuka för att jobba som lever på socialbidrag. De får inte en chans att få ett jobb heller. Detta är omänskligt, anser jag. I stället borde man lägga resurserna på att ge dem som kan rehabiliteras rehabilitering, men det har man tyvärr inte gjort.

Det som gör detta ännu mer tragiskt och omänskligt är att det finns barn inblandade. Många av de människor som har fått sänkta ersättningar och dessutom kastas ut i försörjningsstöd och socialbidrag har barn. Dessa barn drabbas orimligt hårt av hur deras föräldrar behandlas. Det krävs helt enkelt en genomgripande annorlunda politik. Det räcker inte att man med allmosor försöker hjälpa dessa barn, utan barnens problem består i föräldrarnas fattigdom. Därför måste man hjälpa föräldrarna. Det är helt enkelt en mänskligare politik som ska till.

När det gäller just barnfattigdomen beräknas den av Rädda Barnen ligga på 11,5 procent i hela Sverige. Det är en rätt hög siffra. I Malmö, som jag kommer ifrån, är siffran nästan vart tredje barn. Dessa siffror ökar också hela tiden. Det är verkligen oroväckande och borde vara en larmsignal: Här har vi barn vars föräldrar har svårt att få ihop pengar till hyra, mat och mediciner. De har svårt att få det att räcka till allting och dessutom till att kunna köpa en födelsedagspresent eller en julklapp – allt det där extra som är så viktigt för barnen och inte minst viktigt för att de ska känna gemenskap i skolan och förskolan.

Det krävs helt enkelt en annan politik – en mänskligare politik och en politik som verkligen ger jobb.

Anf. 7 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! I går kom ett pressmeddelande från forskning.se: ”Ökad ojämlikhet i hälsa och livslängd. Klyftorna i Sverige har ökat. En ny unik forskningsöversikt visar att detta leder till ökad ojämlikhet i hälsa och livslängd hos den svenska befolkningen.”

Jag har, fru talman, valt att anmäla mig till denna debatt därför att jag blev lite förvånad över regeringens svar. Anders Borg avslutar med: ”Det är regeringens fortsatta ambition att ytterligare stärka arbetslinjen och driva en effektiv fördelningspolitik som gagnar dem som har det allra sämst.” Han skriver ”en effektiv fördelningspolitik” – inte en jämlik eller solidarisk fördelningspolitik, utan en effektiv – ”som gagnar dem som har det allra sämst”. Då är frågan: Vad är det som gagnar dem som har det allra sämst?

I dag, fru talman, har jag fått ett presentkort från en känd restaurangfirma. Jag tror att det är som tack till riksdagens majoritet som har röstat för sänkt restaurangmoms. Det är så vi på något sätt får uppmärksamhet från en del medborgare och företag, beroende på vilka beslut vi tar. Jag får också en hel del mejl och samtal från personer som har blivit fattigare på grund av regeringens politik. De är väldigt bekymrade.

Vad menar alltså Anders Borg med att det gagnar dem som har det allra sämst? 65 000 har blivit utförsäkrade från sjukförsäkringen. Nästan 30 000 personer befinner sig i fas 3. Det är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som nu har fler personer inskrivna än vad som jobbar på Posten. Det är 68 000 personer som har varit långtidsarbetslösa i mer än två år.

Anders Borg sade häromdagen till TT att han finner klyftorna i Sverige besvärande och att ”vi” – det är oklart vem han avser där, fru talman – i varje läge ska göra det som behövs för att hålla ihop Sverige. Det är inte med sanningen och de skattesänkningar som denna regering har genomfört överensstämmande, fru talman. Fram till 2009 fick den rikaste fjärdedelen 49 procent av de totala skattesänkningarna. Den fattigaste fick 6 procent att dela på. Är det att hålla ihop Sverige? Är det att bedriva en effektiv fördelningspolitik som gagnar dem som har det allra sämst?

Fru talman! Jag är socialdemokrat. Uppenbarligen är Anders Borg inte det. Jag skulle ändå vilja ha svar på frågan: Vad menar man med att bedriva en effektiv fördelningspolitik som gagnar dem som har det allra sämst? Är det att de ska bli så fattiga som möjligt, eller vad är syftet?

Anf. 8 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Den som har gjort en resa har ofta något att berätta. Det är ett uttryck som lämpligen kan översättas till tyska. Den där resan kan företas geografiskt, men den kan även företas i tid. Johnny Munkhammar företog en resa i tiden. Under det senaste året har jag haft möjlighet att besöka ett antal andra länder, för att ta den geografiska dimensionen. Det har varit Rumänien – tillsammans med bland annat Hans Wallmark – Portugal, Irland, Grekland, England, Ungern och så vidare.

Vad noterar man i dessa länder jämfört med Sverige? Jo, den ekonomiska krisen är svårare i alla dessa länder. Den är svårare i alla dessa länder än den är i Sverige. Det kan bero på tur; det ska vi inte bestrida. Det kan dock också bero på något annat, nämligen att vi har fört en ekonomisk politik i det här landet som trots vad oppositionen vill anföra har varit relativt sett framgångsrik.

Vi har en alldeles för liten arbetsmarknad. Det kan vi vara överens om, därför att den grundläggande skillnaden går alltid mellan att ha försörjning, arbete, och att vara arbetslös. Vi har trygghetssystem som täcker upp det mesta, dock inte allt.

Så ska vi ha 't, men var ska vi ta 't? frågade redan Gustaf Fröding.

Hillevi Larsson säger att den här politiken inte har fungerat. Nej, det kan man kanske tycka ur er synpunkt sett. Men nu bygger ändå denna omständighet på att vi har ökat köpkraften med hela jobbskatteavdraget med 80 eller 100 miljarder kronor – jag vet inte exakt hur mycket det är – under de här åren.

När man ställer frågan om ojämlikheten har ökat måste man diskutera vad alternativet hade varit, nämligen att inte göra detta. Hur många fler människor i detta land hade haft jobb om vi inte hade vidtagit de här åtgärderna? Det är en fråga som är obesvarad av Socialdemokraterna, och det är den mest centrala frågan av alla. Om vi inte hade gjort detta, vad är alternativet? Är det att minska köpkraften med 80–100 miljarder för de vanliga människorna? Hur många fler jobb hade detta gett i Sverige? Hade ojämlikheten i inkomstskillnader då varit större eller mindre? Den frågan måste ni besvara. Det alternativ ni har är ingenting annat än att man borde ha gjort mer av allting annat. Så ska vi ha 't, men var ska vi ta 't? Det är inte helt lätt.

Jag tycker inte att man behöver försvara regeringens politik i varje del. Det finns en och annan sak som man naturligtvis alltid kan diskutera när det gäller om utformningen har blivit den perfekta. Men det är viktigt att komma ihåg att den här inriktningen har gjort att fler människor i vårt land relativt sett har sysselsättningen kvar än i många andra länder. Och det viktigaste av allt är att man ska kunna hålla uppe sysselsättningen på ett hyfsat sätt i det här landet.

Som Wigforss sade: Jobben tar aldrig slut, men det gäller att se till att de också utförs.

Anf. 9 HANS OLSSON (S):

Fru talman! Hur hade det blivit om vi inte hade haft jobbskatteavdraget? var frågeställningen.

Jag bad riksdagens utredningstjänst att jämföra hur det såg ut med jobbtillväxten, hur många fler som var sysselsatta under vår senaste regeringsperiod, alltså fram till 2006, och hur det ser ut nu, för vi hör ju

många gånger de borgerliga företrädarna säga att det har blivit si och så många fler sysselsatta.

Under det socialdemokratiska regeringsinnehavet, de tolv åren före 2006, kom det till 500 000 nya jobb, en ökning från 3,9 miljoner till 4,4 miljoner – utan jobbskatteavdrag. Vad var det då? Magic, eller? Det funkade utan jobbskatteavdrag, och det är ganska intressant.

Jag tror inte på jobbskatteavdrag, därför att det bygger på en människosyn som jag inte kan dela. Den teoretiska modellen med jobbskatteavdraget vänder sig ju mot dem som står längst bort från arbetsmarknaden – ungdomar, invandrare och så vidare. Då är tänket att nu kommer de att se och märka att det är lönt att gå ut och börja jobba. Det teoretiska tänket med jobbskatteavdraget är att när det nu blir lönsamt att börja arbeta sticker man ut och tar ett jobb. Ungefär 80 000 skulle gå ut och ta ett jobb.

När Riksrevisionen kom med en rapport om jobbskatteavdraget förra mandatperioden sade den borgerliga majoriteten att det är viktigt att Arbetsförmedlingen talar om för de arbetssökande att nu är tröskeln så låg, för nu har vi ett jobbskatteavdrag, att det är lönt att gå ut och jobba. Är det någon, Anders Borg och ni andra, som på allvar tror att en ung kille eller tjej som kanske har 1 000 eller 3 000 kronor i månaden i bidrag, beroende på om man har gymnasieutbildning eller inte, inte hellre vill ha ett jobb än att sitta och vänta på att det ska bli lönsamt att jobba därför att vi nu har ett jobbskatteavdrag. Det fungerar inte så. Det är därför som jag tycker att det är så trist med den här debatten.

Jag kan förstå att Anders Borg inte rullar runt på rygg och säger: Nej, jag har haft fel hela tiden. Men eftersom jobbskatteavdraget är fundamentet i er ekonomiska politik skulle han väl ändå kunna resonera om ifall det finns något annat vi kan göra när verkligheten visar att det inte fungerar. Det är ju högre arbetslöshet nu än 2006, det är lägre sysselsättningsgrad än 2006, det är högre ungdomsarbetslöshet än 2006 – ja, allt är sämre.

(Applåder)

Anf. 10 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Vi får här höra att allt är sämre i Sverige, allt är sämre i Sverige, allt är sämre i Sverige. Det är Socialdemokraternas verklighetsbeskrivning. Man får tacka för de klagorande orden.

Många andra uppfattar det som att världen har gått igenom en svår ekonomisk kris. Land efter land genomför åtstramningspaket, genomför breda åtgärder för att återställa ordning och reda för att komma upp på torra land. Men allt är sämre i Sverige. Det är det socialdemokratiska budskapet. Det är helt enkelt inte korrekt.

Sverige har klarat sig igenom den här krisen bättre än praktiskt taget alla andra länder. Vi går ur den utan några stora underskott. Vi behöver inte göra nedskärningar i kommunerna som på 90-talet. Vi behöver inte sänka pensionerna eller höja pensionsåldern, vilket många andra länder nu tvingas diskutera.

Vi fick i dagarna ny statistik från Eurostat. Där ligger sysselsättningen ungefär 3 procent lägre än vad den gjorde hösten 2008. I Sverige är det 60 000 personer fler som är sysselsatta, en ökning med lite över 3 procent. Skulle vi ha haft samma utveckling som i övriga Europa skulle

vi kanske ha haft 100 000–150 000 färre sysselsatta i dag. Sysselsättningen har alltså vänt uppåt i Sverige före praktiskt taget alla andra länder.

Det är många EU-länder som har upplevt en mycket besvärligare arbetslöshetsutveckling än den som Sverige har genomgått. Det beror på att regeringen har fört en aktiv politik. Vi har mött krisen med breda stimulansåtgärder och breda strukturåtgärder, och de har fungerat, trots varningsropen. Vi som har varit med några år i riksdagsdebatterna har ju fått höra att Sverige skulle slitas isär av den här politiken. Låt mig då bara nämna fyra förhållanden som ger oss en bild av detta.

Inkomstskillnaderna i Sverige är bland de lägsta i Europa och bland de lägsta av alla industriländer. När det gäller de välfärdsjusterade inkomstskillnaderna, där vi också tar in att vi erbjuder alla äldreomsorg, barnomsorg och sjukvård, har vi minst skillnader av alla OECD-länder. Allt har alltså blivit sämre, var beskrivningen. Den sociala rörligheten i Sverige och Norden är högre än i praktiskt taget alla andra länder. Vi har mått på svåra materiella förhållanden som EU tar fram. Där hör Sverige återigen till de länder som har minst andel av befolkningen som riskerar att hamna i svåra materiella förhållanden.

När det gäller inkomstskillnader, välfärdsskillnader, social rörlighet, svåra materiella förhållanden tillhör Sverige de allra bästa länderna. Det beror på att vi har fört en aktiv politik för att fler ska komma i sysselsättning.

Skillnaderna har ökat i Sverige. 1995 låg Gini-koefficienten på 0,23. Den hamnade 2010 på 0,30. Den låg på 0,29 när vi tillträdde. Låt oss då konstatera att 85 procent av ökningen i skillnader ligger under de socialdemokratiska åren. 85 procent av ökningen av skillnaderna i inkomstspridning, 85 procent av ökningen av Gini-koefficienten, 85 procent av ökningen av klyftorna i samhället ligger under de socialdemokratiska åren.

Här fick vi beskrivningen att det inte var en slump att det hade varit en ökning av Gini-koefficienten, därför att det var något som regeringen önskade. Det var det intryck som oppositionen ville ge. Var de 85 procenten av ökningen också ett resultat av Socialdemokraternas vilja att öka inkomstskillnaderna? Var det därför inkomstskillnaderna steg under hela 90-talet?

Låt oss konstatera att det är arbetslinjen som har förtroendet. Det är bidragslinjen som har tappat förtroendet. Alternativet i termer av bidragshöjningar, skattehöjningar och industrisubventioner väcker inte trovärdighet. Det är inte en fungerande ekonomisk politik.

Det är en ansvarsfull ekonomisk politik som regeringen bedrivit. Det är därför som Sverige har klarat sig bättre när det gäller välfärd och skillnader än de flesta andra länder.

(Applåder)

Anf. 11 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Anders Borg är nöjd med tillståndet i Sverige, för han jämför med andra länder och vill inte titta på hur det är här i landet.

Det var vi som tog Sverige ur den ekonomiska kris som ni försatte oss i under 90-talet. Då var den borgerliga oppositionen emot. Man kallade det för överbeskattning av folket och allt möjligt när vi skapade

ordning och reda i statens finanser. Det här lever Sverige fortfarande på. Vi har en stabil grund som det inte går att hacka sönder så lätt och snabbt. Det var bra att vi gjorde så hållfasta ekonomiska spelregler. Moderaterna ville inte vara med, men i dagens läge tar man åt sig äran för det.

Nej, vi vill inte tillbaka till 1980-talet. Då var det borgerlig regering. Då reste svenskarna från Sverige. Vi vill inte tillbaka dit. Vi vill till ett samhälle framåt där vi håller ihop, där vi inte ökar klyftorna och där vi ser till att människor inte blir bidragsberoende. Det blir de i dag.

Den så kallade arbetslinjen är en bidragslinje. Fler och fler tvingas söka ekonomiskt bistånd. Det är en övervältring av kostnader på kommunerna som annars kunde ha satsat på bättre service till medborgarna, till exempel barnomsorg på obekvämt arbetstid så att exempelvis ensamstående kan ta de jobb som erbjuds.

Arbetslösheten är högre. Det är massarbetslöshet i Sverige. Långtidsarbetslösheten ökar och har bitit sig fast i samhället. Inflödet av nya långtidsarbetslösa till fas 3 är klart mycket större än utflödet.

I mitt förra inlägg talade jag om utförsäkrade från sjukförsäkringen. Människor tvingas bli så kallat friska för att gå till Arbetsförmedlingen där man konstaterar att de är för sjuka för att arbeta. De tvingas gå tillbaka till sjukförsäkringen där man på nytt skickar dem till Arbetsförmedlingen. Denna rundgång har skapat en tragisk situation för dessa sjuka människor. Det är fruktansvärt cyniskt.

Min fråga till Anders Borg i mitt förra inlägg var: Är det bra eller dåligt med större skillnader? Anders Borg svarade inte på det. Tidigare har han dock sagt att det är bra med incitament. Det är bra om folk rycker upp sig. Det är bra att öka skillnaderna. Sänker vi ersättningarna för de sjuka och dem utan arbete blir de säkert friskare och hittar ett jobb. Det kallas incitament, och det tyckte Anders Borg tidigare var bra. I dag svarar han inte på frågan om det är bra eller dåligt med ökade skillnader utan talar om att det är större skillnader i andra länder.

Min fråga kvarstår dock: Är det bra eller dåligt med större skillnader i samhället?

Anf. 12 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Låt oss tänka att det är 2006 efter valet då en moderatledd regering fick makten. Det sitter hundra personer på läktaren. Tio får gå ut åt vänster, och på fem år får de sina inkomster sänkta med 600 kronor i månaden. Tio får gå ut åt höger, och de får sina inkomster höjda med 15 000 kronor. Detta illustrerar det verkliga utfallet av den borgerliga regeringens politik och den ojämlikhet som breder ut sig. Den skulle ju lösas med den så kallade jobbpolitiken à la Moderaterna.

Anders Borg! Har vi fel när vi säger att arbetslösheten har ökat? Har vi fel när vi säger att långtidsarbetslösheten har ökat kraftigt? Har vi fel när vi säger att ungdomsarbetslösheten har ökat? Har vi fel när vi säger att de arbetslösa har fått försämrade ekonomiska villkor? Har vi fel när vi säger att de sjukförsäkrade har fått sämre ekonomiska villkor? Är det inte korrekt det vi säger? Är det inte korrekt när vi säger att enligt de utvärderingar som är tillgängliga har er politik med de stora skattesänkningarna faktiskt inte fungerat?

Du har läst matematik, Anders Borg. Du kan ta 80 miljarder kronor och omvandla det till något annat. Du kan besöka ett äldreboende i vårt land och se alla som sliter där under tuffa villkor. Du kan besöka förskolan där det blir allt fler barn på den personal som finns kvar. Du kan åka ut i skolan där inte alla unga får det pedagogiska och sociala stöd som är motiverat. Hur många jobb hade du kunnat skaffa om du använt dessa resurser till något alternativt, till att omgående sätta människor i arbete? Det är arbete som är i stort behov av att utföras på Caremas äldreboenden och på många andra ställen.

Du sitter med miniräknaren, Anders Borg. Jag tror att du kommer fram till en nått summa på 250 000 jobb. Hade det inte varit till glädje för de 350 000 arbetslösa? Hade det inte varit till glädje för barnen i förskolan och skolan? Hade det inte varit till glädje för de arbetslösa och de sjuka om du i stället för att dra in 20 miljarder från dem låtit dem behålla ersättningen?

Du kunde ha sagt: Jag har inte den konservatives dystra människosyn. Jag har en ljusare människosyn. Jag tror att människor faktiskt kan utvecklas och göra nytta i glädje och utan piska.

Erkänn nu ert stora misstag, Anders Borg!

Anf. 13 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Fru talman! Två siffror i debatten behöver korrigeras. För det första: Sedan 2006 har 200 000 fler personer arbete. Efter fem år med alliansregeringen är facit plus 200 000 personer i arbete i Sverige. I hur många europeiska länder kan ni se en ökning av sysselsättningen under finanskrisen? Kan ni hitta något? Ge mig ett enda exempel!

För det andra: Tack vare jobbskatteavdraget har vi sänkt skatten för vanligt folk så att en sjuksköterska har fått motsvarande en 13:e månadslön som man kan spendera som man vill. Trots denna skattesänkning har de offentliga intäkterna ökat med närmare 100 miljarder kronor. Vi har alltså sänkt skatten *och* fått ökade intäkter som har gått till en bättre sjukvård och skola.

Jag går tillbaka till 1980. Då var det ert idealsamhälle. 1980 hade vi de minsta inkomstskillnaderna i modern svensk historia. Det tyckte ni var jättebra. Sedan 1980 har inkomsterna ökat i alla grupper men olika snabbt. Någon har fått 3 000 mer per månad, någon annan 5 000. Ni tycker att det är dåligt att alla inte har fått lika mycket. Ni går hellre tillbaka till 1980 då alla hade lägre inkomster. Ni ser hellre att låginkomsttagarna har det sämre än i dag förutsatt att de som i dag har höga inkomster har det ännu sämre.

Varför gå tillbaka till 1980?

Anf. 14 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Den senare delen av debatten har handlat mycket om skattepolitiken. Låt oss försöka begripa oss på Socialdemokraternas skattepolitik. Hans Olsson går längst; han konstaterar att jobbskatteavdraget inte fungerar. Med stöd av RUT har han kommit fram till att med Socialdemokraternas passivitet när det gäller att ge stimulansåtgärder till löneskatteavdrag ökade man paradoxalt nog antalet jobb med 500 000.

Hur kan det komma sig att de ledande finanspolitiska talespersonerna inom socialdemokratien stöder tre av fyra jobbskatteavdrag? Vill de helt

enkelt ta bort de 500 000 jobb som Hans Olsson uppenbarligen har fått fram via sin RUT-förfrågan? Den frågan tycker jag att svenska folket har rätt att få svar på. Varför tycker socialdemokratin att jobbskatteavdragen är bra? Jo, av de anledningar som Johnny Munkhammar just nämnde.

Debatten hetsar till sig. Vi ser naturligtvis framför oss drakoniska skatteökningar, som finansministern brukar säga, om man ska finansiera välfärden på det sätt som Socialdemokraterna tänker sig. Man kommer säkert att vilja öka progressiviteten i löneskatterna, och införa arvsfatt, förmögenhetsskatt och fastighetsskatt igen – kanske till och med en tobinskatt, vad vet jag?

Det är spännande att läsa gårdagens understreckare på Svenska Dagbladets Brännpunkt där Hans Dahlgren, tidigare chef och medarbetare till både Göran Persson och Mona Sahlin, säger att man kanske skulle platta till skatten i stället och att det är något som gynnar en framväxande tjänstesektor och fler arbetade timmar. Han skriver också att platt skatt dock alltid betyder att den som har högre inkomst bidrar mer till välfärdens finansiering samtidigt som det lönar sig för alla att jobba mer och längre.

Det är alltså en ledande socialdemokrat som uttrycker detta. Han går mycket längre än vad alliansregeringen har föreslagit och vad jag tror att den här gruppen önskar. Vad är Socialdemokraternas egentliga besked till väljarna om skattepolitiken i framtiden?

Anf. 15 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Den stora frågan är vad man gör när det är kris i ett land. Det bästa är att bygga landet starkt inför framtiden när krisen vänder. Vad har regeringen gjort? Man har gjort de fattiga fattigare och de rika rikare – samma politik som de borgerliga partierna, med Moderaterna i spetsen, har kört med tidigare. Det är en annan retorik, men innehållet är detsamma som förut.

Jag ifrågasätter att detta verkligen är det som bygger ett land starkt för framtiden. Vi borde i stället satsa pengarna på något som ger utdelning på längre sikt, som utbildning. Regeringen har skurit ned på gymnasieskolan, vuxenutbildningen och högskolan. Vi borde satsa mer på innovationspolitik. Vi borde satsa mer på välfärden och hela den infrastruktur som bygger landet starkt för framtiden; det är järnvägar, utbildning, barnomsorg och vård. Det har man ibland kallat för den tärande sektorn, men det är det som på längre sikt gör att ett land blir starkt.

Senast Moderaterna hade makten var vi i den situationen att arbetslösheten var skyhögt. Då lovade vi socialdemokrater att vi skulle halvera arbetslösheten. Det var ett djärvt mål – arbetslösheten låg då på 8 procent – men vi lyckades med det. Anledningen var att vi satsade på utbildning, inte minst för dem som behövde komplettera sin utbildning. När jobben sedan kom hade många arbetslösa den kompetens som krävdes. I dag är situationen den motsatta, och vi ser att arbetslösheten ökar mest bland de grupper som står långt från arbetsmarknaden.

Att göra de fattiga fattigare och de rika rikare bygger inte Sverige starkt för framtiden, och det ger inga nya jobb.

Anf. 16 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Jag hade hoppats att Anders Borg skulle svara på min fråga om den ökade ojämlikhet som nu finns i Sverige och varför han

skriver att han vill bedriva en effektiv fördelningspolitik som gagnar dem som har det allra sämst, om det bara handlar om att göra människor fattigare. Vi har 65 000 utförsäkrade från sjukförsäkringen, 30 000 i fas 3 – lika många som på Posten, alltså – och 68 000 långtidsarbetslösa.

Till Finn Bengtsson vill jag säga att Hans Dahlgren är medlem i Centerpartiet. De älskar platt skatt. Det är bra om du känner till vilken partitillhörighet han har.

Till Anders Borg vill jag säga att den relevanta jämförelsen när det gäller sysselsättningen vore att säga att det var 66,5 procent i december 2006 och 65,1 procent i december 2011. Sysselsättningen har sjunkit. Det gäller också i absoluta tal för arbetslöshetsutvecklingen. Jag har förstått att Anders Borg gärna ändrar statistiken när det inte passar, men jag tycker att vi ska hålla oss till det som har gällt tidigare i fråga om statistik.

I dag har vi fått ett tackkort till riksdagen: Tack för att ni sänkte krogmomsen. Socialdemokraterna vill i stället använda 5,4 miljarder och fördela till arbetsmarknadspolitiken för att se till att fler unga får utbildning.

Det vore bra att få veta hur skattesänkningar som ger den rikaste fjärdedelen i Sverige 49 procent av den totala skattesänkningen och de fattigaste 6 procent att dela på kan vara en effektiv fördelningspolitik som gagnar dem som har det allra sämst. Är tanken att de fattiga ska känna sig ännu fattigare och därmed på något sätt ledas till ett arbete?

Anf. 17 HANS OLSSON (S):

Fru talman! Flera talare, speciellt finansministern, hänvisar till att vi har lyckats bra i Sverige trots finanskris i Europa. Finansministern är ju ung och kanske inte minns hur det var på 90-talet. Då hade vi också kris. När vi skulle betala en krona hade vi ungefär 50 öre, resten fick vi låna. Kriser kommer och går.

Jag tycker att vi i debatten inte ska koncentrera oss på hur det är ute i Europa utan på hur vi använder våra resurser här i Sverige. Johnny Munkhammar säger att svenska folket har fått mer pengar i plånboken. Det är rätt, men poängen var ju att jobbskatteavdraget skulle leda till fler jobb. Det har blivit 200 000 fler jobb, säger Johnny Munkhammar. Det är klart att det har. Vi har ju blivit så många fler människor. Om vi socialdemokrater, som har haft ett så långt regeringsinnehav, använde den retoriken skulle vi kunna säga att vi har skapat miljoner jobb. Befolkningen har ju ökat. Man kan inte argumentera på det sättet.

Jag vet att det är svårt att erkänna misstag. Jag tycker själv att det är svårt. Det är inte roligt. Det bär emot. Det är många som lyssnar, och man får skämmas lite. Men nog borde det väl vara läge att fundera lite när vi nu har lett i bevis och verkligheten visar att jobbskatteavdraget inte fungerar som det var tänkt. Man borde åtminstone börja fundera på om man kan komma på något annat för att få folk i jobb.

Anf. 18 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Sverige har, till skillnad från den beskrivning som ges här, klarat krisen väl jämfört med praktiskt taget alla andra länder. Det tydliggörs på ett frapperande sätt: I dag fick vi sysselsättningsstatistik för fjärde kvartalet 2011. Den ligger för hela ekonomin 3 procent upp i års-

takt, och för privat sektor är det 4,3 procent upp. Samtidigt upplever övriga Europa, enligt den senaste tillgängliga statistiken som är för tredje kvartalet, fortfarande en fallande sysselsättning. I vårt grannland Danmark, som leds av en nyligen tillträdd socialdemokratisk regering, faller sysselsättningen med 1 procent.

Kontrasten är frapperande. Inte något land, vid sidan av de baltiska länderna med sin kraftiga nedgång, har kunnat uppvisa en sådan sysselsättningsökning som Sverige. Det är ett avvikande förhållande, och det försöker Socialdemokraterna prata bort. Jag tycker att det är klokt. Ju mer den socialdemokratiska verklighetsbilden avviker från väljarnas desto bättre – ur mitt perspektiv.

Socialdemokraterna vill alltså inte se sakförhållandena, men de måste ändå upprepas trots år efter år av socialdemokratiskt skäll på regeringen. Vi har bland de minsta inkomstskillnaderna vad gäller industriländerna, välfärdsjusterat de absolut minsta, vi har den högsta sociala rörligheten tillsammans med ett antal andra länder och tillsammans med ett antal andra länder den minsta materiella nöden.

Låt oss ta långtidsarbetslösheten. Sverige har enligt EU-kommissionens senaste statistik den lägsta – lägsta – andelen långtidsarbetslösa av alla EU-länder. Allt det skulle alltså vara ett uttryck för att allt är sämre, att ett långvarigt alliansmaktinnehav lett till att allt är sämre. Socialdemokraterna, däremot, ökade klyftorna. Skillnaderna växte – 85 procent av detta under den socialdemokratiska regeringsperioden. Inte ett ord av självkritik sägs. Hans Olsson bad mig resonera kring självkritik och alternativ. Jag gör gärna det.

Låt oss ta fyra tänkbara alternativ. Ett är kraftigt höjda skatter genom försämrat jobbskatteavdrag. Det är lätt att se det som ett alternativ i den här debatten eftersom det så ofta nämns av meddebattörerna. Kraftigt höjd ungdomsarbetsgivaravgift kan man tänka sig som ett alternativ att pröva, kraftigt höjd moms i restaurangbranschen skulle kunna vara ett alternativ att överväga, kanske även avskaffat ROT-avdrag. Det är fyra tänkbara förslag som skulle kunna vara ett alternativ till regeringens politik. De råkar vara Socialdemokraternas ekonomiska politik.

Låt oss konstatera vad det skulle ha lett till, nämligen kraftigt höjda kostnader när vi har en avmattning, omvänd konjunkturpolitik. Man skulle stramat åt för företagen genom höjda arbetsgivaravgifter på unga, detta i ett läge när fler unga är på väg att lämna eller riskerar att få lämna arbetsmarknaden eftersom vi har en nedgång. Med den kraftiga sysselsättningsåtstramning som försämrat jobbskatteavdrag, höjda arbetsgivaravgifter för unga, försämrat restaurangmoms och borttaget ROT-avdrag skulle leda till vore resultatet naturligtvis högre arbetslöshet.

Därmed kommer vi tillbaka till de 85 procenten. Då står de helt plötsligt i ett förklarat ljus. Med socialdemokratisk politik skulle fler människor bli arbetslösa, vi skulle komma längre från full sysselsättning och då skulle klyftorna öka. Man kan nämligen aldrig ta isär full sysselsättning och sammanhållning, det är två begrepp som utgör var sin sida av samma mynt, och det är därför skillnaderna ökade så mycket under de socialdemokratiska regeringsåren. Det var för att en fjärdedel av befolkningen till slut var beroende av olika sociala transfereringssystem. Då växte klyftorna, då fick vi ökade inkomstskillnader, då förstärktes förmögenhetskoncentrationen. Det var resultatet. Kan vi inte lite ödmjukt enas om att

ifall vi prövade alternativet med kraftigt höjda skatter på ungdomar och restauranger och borttaget ROT-avdrag skulle det vara en politik som ökade klyftorna?

Anf. 19 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Anders Borg slår sig för bröstet och snart tycker han väl att vi ska hurra också. Han påstår att vår politik var dålig, men det var faktiskt tvärtom. År 2006 hade vi 6 procent arbetslöshet – det var alldeles för högt, men det är mycket högre nu – och man hånade oss och sade att det var massarbetslöshet. Det året tillkom 153 000 nya jobb. Det kunde vi se när året var slut. Året efter, 2007, tillkom 80 000 nya jobb. Det var vackert så, men det var bara hälften så många. Det var innan er politik, Anders Borg, hade börjat bita. År 2008 hade er politik börjat bita, och då kom tvärstoppet. Anders Borg sade att det skulle ta två år innan deras politik började bita. Det gjorde det också, och då tvärnitade jobbtillväxten.

Vi har långtidsarbetslöshet i Sverige. Anders Borg säger att ja, men den är mycket högre utomlands. Trösta då de långtidsarbetslösa med det eller gör någonting åt långtidsarbetslösheten! Inflödet av långtidsarbetslösa i fas 3 är betydligt högre än utflödet. Man blir inlåst i fas 3. Utförsäkringen av dem som varit sjuka har också ökat, och Anders Borg säger att man klarat det hela eftersom det tillkommit nya jobb.

Det är trick, trick, trick. Man måste nämligen räkna alla som söker jobb, och det är fler som söker jobb i dag. Sedan säger Anders Borg att det är frapperande bra. I stället för ”frapperande” och ”incitament” ska vi hitta på nya Borg-ord för att vara nöjda här i landet.

Jag vill ha lägre arbetslöshet. Jag vill använda ROT, Anders Borg, det som du påstår att vi vill ta bort. Jag vill använda det i lågkonjunktur. Det är ett bra sätt att öka på i lågkonjunktur för att sedan bromsa i högkonjunktur.

Anf. 20 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag har haft ett flertal interpellationsdebatter med Anders Borg. De är mycket intressanta. De präglas av två saker. Anders Borg svarar inte på några frågor, och han har med sig ”miniinterpellanter” som interpellerar interpellanten. Så försöker man dölja den egentliga politiska diskussionen.

Jag upprepar frågeställningarna, Anders Borg: Är det inte så att arbetslösheten har ökat? Är det inte så att långtidsarbetslösheten har ökat massivt? Är det inte så att ungdomsarbetslösheten har ökat massivt? Det sker till priset av ökade klyftor och skulle användas som metod för att klämma åt arbetslösa och sjuka. Klyftorna ökar. Arbetslösheten ökar. Det är effekten av er politik.

Tyvärr är ni alldeles för lite granskade. Ibland låter ert språk som lånat av George Orwell eller också kan jag se Per Schlingmann framför mig. Det är det nya moderata språkbruket.

En väldigt bra lokaltidning, Smålands Folkblad, granskade i sitt senaste nummer Moderaternas politik. Man hade bild på Reinfeldt och texten: En man, åtta svek, tio lögner. Det är förvisso tidningens beskrivning, men vid en hastig genomläsning av artikeln finner jag den som fullständigt korrekt. Framför allt gäller det jobbfrågan. Allt det ni lovade har

katastrofalt misslyckats – till priset av att vårt land fått kraftigt ökade klyftor. Det är ett stort misslyckande, ett mycket stort misslyckande, ett massivt misslyckande, Anders Borg.

Prot. 2011/12:69
14 februari

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Den här debatten handlar om hur det ser ut i Sverige med ekonomiska skillnader. Vi kan konstatera att de är mindre i Sverige än i de flesta andra länder. De andra nordiska länderna klarar sig också bra, men genomgående tillhör Sverige de fem sex länder som klarar sig allra bäst när det gäller ekonomiska skillnader, rörlighet och deltagande på arbetsmarknaden.

Sedan har vi haft en mycket besvärlig ekonomisk kris. Den verkar Socialdemokraterna glömma bort. Det kanske beror på att den inte drabbat Sverige lika hårt som många andra länder. Det är kanske därför vi nu ser att många andra länder, inte minst de i vår närhet, som Finland, Danmark och Storbritannien, numera har högre arbetslöshet än Sverige. Det är kanske lätt att glömma bort krisen när vi har en kraftigt ökad sysselsättning tack vare att vi är en av de regeringar som genomför flest reformer för att stärka sysselsättningen.

Det talas här om siffertricksande. När den nuvarande regeringen tillträdde var det 4 454 000 människor som arbetade. I dag är det 4 656 000 människor som arbetar. Det är svårt att få det till något annat än en kraftig ökning. Jämförelsenormen, att övriga Europa faktiskt upplevt fallande sysselsättning efter krisen, innebär att Sverige, vår svenska modell, vår struktur med ordning, reda och sammanhållning framstår som en mycket attraktiv samhällsmodell.

Låt oss se på långtidsarbetslösheten. Sverige har alltså lägre långtidsarbetslöshet än praktiskt taget alla jämförbara länder. Vad händer om vi begår samma misstag som tidigare i historien, om vi kraftigt höjer akassan, återreglerar arbetsmarknaden och höjer skatterna för dem som arbetar? Det entydiga resultatet, visar erfarenheten, blir att långtidsarbetslösheten ökar. Vi har klarat oss bra, vi står oss väl, men vi har inte råd med experimentet att nedmontera arbetslinjen. Det är en tydlig skiljelinje i svensk politik – arbetslinje mot bidraglinje. Det är så skiljelinjen ser ut.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellationerna 2011/12:182 och 184 om utrikes födda och jobben samt om förtidspensionerade och arbetslösa som del av det nya utanförskapet

Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Peter Persson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att bryta utanförskapet. Peter Persson har också frågat mig om jag avser att lägga om den ekonomiska politiken och skattepolitiken för att motverka utanförskapet. Jag väljer att ge ett gemensamt svar på dessa interpellationer.

Full sysselsättning främst genom ett minskat utanförskap är ett av regeringens främsta mål. Arbetslinjen genomsyrar vår politik, arbete måste löna sig och människor måste rustas för de jobb som skapas. Vår politik rymmer en bred ansats av åtgärder som stimulerar både utbud och efterfrågan på arbetskraft, särskilt för dem som står längst från arbetsmarknaden, samt åtgärder för att stimulera matchning. Jobbskatteavdraget är den viktigaste åtgärden, men även åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen och ekonomiskt bistånd syftar till att göra arbete mer lönsamt.

Vi har lagt om arbetsmarknadspolitiken så att resurserna tydligare riktats mot dem med störst behov. Vi har reformerat utbildningssystemet i syfte att förbättra elevernas kunskaper och därmed framtida anställbarhet.

Regeringen har även vidtagit åtgärder för att stimulera efterfrågan för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden, till exempel nystartsjobb, sänkta arbetsgivaravgifter för unga och sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster.

Vi ser tydligt ett fortsatt behov av reformer. Ungdomsarbetslösheten är hög. I vissa grupper är risken större att bli långtidsarbetslös, exempelvis bland personer som saknar gymnasieutbildning, äldre, funktionshindrade och utrikes födda. Full sysselsättning är fortsatt regeringens främsta mål och arbetslinjen är fortsatt central i regeringens politik.

Anf. 23 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Som sagts i tidigare debatt var lockelsen att rösta på Moderaterna 2006 och 2010 tydlig. De lovade att bryta utanförskapet. De många människor som inte kom in på arbetsmarknaden och som levde i ekonomisk fattigdom skulle hjälpas därifrån. Man pratade fram en massarbetslöshet som man skulle åtgärda genom skattesänkningar kombinerat med försämringar av försäkringssystemen. Detta skulle leda till de nya jobben.

Jag hoppas att du nu i denna debatt, Anders Borg, vill kommentera de frågeställningar som vi socialdemokrater har upprepat gång på gång. Vi önskar ingen jämförelse med de länder du plockar fram. Vi önskar en jämförelse med det ni hela tiden har sagt. Ni skulle lösa ett samhällsproblem som den socialdemokratiska regeringen var ansvarig för 2006.

Detta vill jag upprepa: Arbetslösheten är högre, särskilt långtidsarbetslösheten och ungdomsarbetslösheten. Bland de människor som lever under det som kan benämnas som de mest utsatta villkoren, i stadsdelar som halkat efter, har arbetslösheten formligen exploderat. Inte sällan gäller det utrikes födda människor som har kommit till vårt land. I det ni i artikel efter artikel beskrev som utanförskapsområden har arbetslösheten ökat från 22 procent till 35 ½ procent. Förvärvsfrekvensen har minskat dramatiskt i just de stadsdelar som ni pekade ut, Anders Borg.

När ni talar om att förtidspensioneringen skulle upphöra väljer ni att bara studera några grupper. I andra grupper, som ungdomar, är det anorlunda. År 1990 förtidspensionerades 1 500 ungdomar under 30 år. År 2006 var det 4 500. Förra året, Anders Borg, var det 6 700. Ni har talat mest om att inte förtidspensionera ungdomar, men det accelererar. I den grupp som ni har talat mest om i övrigt, de utrikes födda, exploderar arbetslösheten. Det är ert faktiska politiska ansvar, Anders Borg.

Jag tror att du studerar Sverige runt Östermalmstorg. Jag rekommenderar dig att ta tunnelbanan därifrån och åka ut till ändhållplatsen, Norsborg. Gå gärna av även på stationer däremellan och studera hur människor lever i Moderaternas Sverige! Nu börjar skillnaderna åter ses på ett förfärande sätt. Det är ert ansvar och ert misslyckande, Anders Borg.

Anf. 24 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Fru talman! Som vi vet utvecklas svensk ekonomi bättre än de flesta andra länders. Sedan alliansregeringen tillträdde 2006 har vi fått 200 000 fler i arbete. Det är en stor framgång. Vi kan också se att antalet personer som befinner sig i det som kallats förtidspension och som nu kallas sjuk- och aktivitetsersättning har sjunkit från 550 000 till 400 000. Utanförskapet minskar och jobben ökar. Det är en stor framgång. Detta har skett trots den massiva finanskris som vi haft runt om i världen och som också slagit hårt mot Sverige, men som vi klarat ut på ett mycket bra sätt.

Det som är grunden för att ett samhälle ska utvecklas väl, för att det ska skapas jobb och för att våra inkomster ska öka är att vi har ekonomisk tillväxt. Svensk tillväxt utvecklas bättre än de flesta länders. Tittar vi på de index som görs av IMD, World Economic Forum och OECD ser vi att Sverige ligger i topp. Man säger att Sverige är ett av de länder i världen som är mest konkurrenskraftiga och har bäst förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Grunden är mycket god i Sverige för att vår levnadsstandard ska fortsätta att öka, för att vi ska fortsätta att öka jobben och för att vi ska fortsätta att minska utanförskapet.

Men det kräver inte bara tillväxt utan också en arbetslinje. Vi har en arbetslinje som har sett till att minska utanförskapet och öka jobben, inte minst tack vare jobbskatteavdraget.

Det har sagts här i tidigare debatter att det inte spelar så stor roll hur mycket det lönar sig att arbeta. Tror ni verkligen att det spelar roll? Så har det sagts i debatter. Ja, det är klart att det spelar roll om man får någonting mer i lönekuvertet för att man jobbar extra timmar. Det är klart att det spelar roll om man får någonting extra i lönekuvertet ifall man tar en utbildning.

Ifall det inte spelar någon som helst roll alls om det lönar sig att arbeta kan vi ta bort all lönsamhet för arbete och utbildning. Vi kan ha 100 procent i skatt. Peter Persson har i en tidigare debatt med mig som svar på frågan om han ser något som helst tak för alla sina skattehöjningar sagt: Ja, 100 procent är taket.

Det är klart att det på något sätt är taket. Man kan inte ta mer än 100 procent av människors inkomst i skatt. Följden av att ta detta är att man tar bort all lönsamhet för arbete. Skulle det verkligen inte påverka människors vilja att arbeta? Det är klart att det gör! Det är klart att det påverkar om det lönar sig att arbeta eller inte. Det är därför jobbskatteavdraget har bidragit till att fler söker arbete, fler kommer in i arbete och fler jobbar mer.

Jobbskatteavdraget är inte en unikt svensk företeelse. Det har genomförts liknande reformer i ett antal länder, som Nederländerna och USA, och erfarenheterna är likadana där. Bill Clinton genomförde jobbskatteavdraget i USA, och vi såg en kraftig ökning av antalet sysselsatta. Framför allt kom de som hade lägst inkomster in på arbetsmarknaden och gick från bidrag till arbete, och framför allt gällde det ensamstående mödrar.

Det är en fantastisk viktig social reform att vanligt folk får behålla mer av sina pengar när de jobbar, att vanligt folk får se till att det lönar sig att arbeta. Då kommer människor att arbeta, och då minskar utanförskapet. Det är precis det som vi har sett ske i Sverige.

Anf. 25 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Låt mig börja med att korrigera min kollega Johnny Munkhammar. När Socialdemokraterna styrde kunde det hända att skatetrycket blev över 100 procent. Det gjorde att trogna socialdemokrater blev tvungna att skriva en saga som hette Pomperipossa om ett skatetryck som låg över 100 procent. Det är konsekvensen om socialdemokrater ohejdat får lov att använda skattevapnet. Då hamnar man på helt bisarra nivåer. Det är därför som socialdemokrater kanske ibland som Hans Dahlgren slutligen tar sitt förnuft till fånga och börjar fundera över andra lösningar än att ständigt höja skatter på lönearbete.

Den här debatten handlar om utanförskapet. Låt mig gå tillbaka till budgetpropositionen för innevarande budgetår. Där kan man av framräknade siffror utläsa att vi för år 2006 hade ett utanförskap på 1,083 miljoner helårsekvivalenter. Det är en svår siffra, men den betyder att man har ett ganska högt utanförskap. Det var också på det som det svenska folket gav alliansregeringen förtroendet att överta regeringsmakten.

Fram till i dag har man med samma beräkningsgrund minskat med 15 procent. Man har en prognos som är fortsatt positiv. Man skulle kunna komma ned till 0,686 miljoner helårsekvivalenter år 2015, vilket är en kontinuerlig minskning av utanförskapet. Enligt dessa bedömningar lever alliansregeringen alltså klart upp till sitt vallöfte i en av de viktigaste frågorna, nämligen att minska utanförskapet.

Vad bygger detta på? Återigen måste vi titta på hur det såg ut när alliansregeringen tillträdde 2006. Det är viktigt att notera att vi då hade en sjukförsäkring som inte fungerade. Vi hade massiva förtidspensioneringar och också individer som var långtidssjukskrivna utan egentligen annan plan än att gå över i förtidspension. Man såg inte någon strävan att återbördas till arbetsmarknaden trots att det säkert fanns arbetskapacitet, något som reformen i sjukförsäkringen har visat.

Fru talman! Detta har lett till att vi genom att ha kommit ned till nivåer som är jämförbara med likartade länder vad gäller sjukskrivnings- och ohälsotalen har kunnat minska utanförskapet. Detta har skett vid sidan av att vi dessutom via jobbskatteavdragen har ökat stimulansen till människor att komma in på arbetsmarknaden. Det är en positiv ökning i en riktning och en positiv minskning i en annan riktning.

Man såg stora geografiska skillnader i ohälsotalen över landet som inte hade någon medicinsk förklaring. Det kunde bara vara att man blundade inför det faktum att man försatte människor i utanförskap genom att de hamnade i ett sjukförsäkringssystem som inte var anpassat till dem som hade möjligheter att kanske rehabiliteras, arbetsträna eller komma åter in i arbetsmarknaden.

Ett passivt utanförskap är fel typ av välfärdsåtgärd och leder inte framåt. Det skapade detta utanförskap som alliansregeringen har vänt på under relativt kort tid. Varför är detta viktigt? Det innebär att vi inte har människor som befinner sig i ett sjukförsäkringssystem där de också konsumerar mer sjukvård.

Det är tyvärr så att det finns en koppling mellan att man befinner sig i en sjukskrivning utan en plan för att arbetsrehabiliteras, arbetsträna eller få annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd och en ökad konsumtion av sjukvård. Det innebär att man i sin tur dränerar resurser från sjukvården som är till för välfärdspolitiken.

Allt som allt har alliansregeringen kunnat samla detta till ett reformutrymme för att massivt kunna satsa på arbetsmarknadsåtgärder under den svåra finanskris som härjar i vår omvärld. Detta har skett tack vare, precis som finansministern har sagt, att vi har kunnat skaffa oss sunda statsfinanser i detta land som står emot en omvärld och ger ett reformutrymme. I andra länder ser man tyvärr ökat utanförskap när vi samtidigt kan minska detta på olika fronter till gagn för svenska folket.

Anf. 26 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är en hel del sjukskrivna som man nu har friskförklarat och på det sättet löst problemet. Men jag anser inte att det är lösningen. Lösningen består i stället av att rehabilitera de sjuka som går att rehabilitera men framför allt att från början förebygga att fler blir sjukskrivna.

Något som är väldigt oroväckande för framtiden är utarmningen av arbetsmiljöarbetet i Sverige. Man har skurit ned anslagen till Arbetsmiljöverket, lagt ned Arbetslivsinstitutet och minskat utbildningen till skyddsombuden. Det är på detta område som vi på allvar kan förebygga nya sjukskrivningar.

Problemet är att människor är sjuka. Tidigare har problemet gjorts till att det är människor som egentligen inte är sjuka, utan de vill bara inte jobba. De orkar inte jobba, eller de har det för bra ekonomiskt. Nu visar det sig att människor faktiskt är sjuka. Det kommer lite som en överraskning.

Det finns många läkare som är förtvivlade och som inte kan hjälpa sina patienter. Det har alltmer blivit så att det är tjänstemän på Försäkringskassan som avgör om man har rätt till sjukskrivning eller inte. Det finns hur många fall som helst av cancersjuka och hjärtsjuka människor som mår fruktansvärt dåligt. Nu är det väl så att man får bli sjukskriven när man är döende. Men tidigare fick även döende ett kuvert med beskedet: Du ska jobba och stå till arbetsmarknadens förfogande.

Om vi vill minska utanförskapet på längre sikt är arbetsmiljöarbete A och O. Detta med att vi ska jobba till 75 år är inte realistiskt över huvud taget. Det finns självklart en del som vill och kan göra det. Men det finns också stora grupper som redan i dag går i pension vid 58 års ålder, inte minst de från LO. Här borde i stället målet vara att se till att de kan jobba åtminstone till 65 år. Det gäller att satsa på arbetsmiljöarbete för att uppnå detta och självklart på en mänsklig sjukförsäkring som ger rehabilitering när man väl har blivit sjuk. Väldigt många har blivit sjuka av dålig arbetsmiljö.

Den andra delen är arbetslösheten. Det handlar om att se till att ungdomar får så bra grund som möjligt att stå på och att se till att de som är arbetslösa så snabbt som möjligt får hjälp att komplettera sin utbildning. På många områden finns det inte brist på jobb. Det finns arbetstillfällen, men det är kompetent arbetskraft som saknas.

Det är självklart det vi ska satsa på och inte att gödsla restaurangerna med 5,4 miljarder kronor. De hade kunnat användas mycket vettigare. Det kommer säkert att bli en del jobb, men inte speciellt många jobb. Det blir väldigt dyra jobb. Det är bättre att se till att satsa de pengarna på framtidsinriktade områden och se till att ungdomarna får kompetens.

Det blir en snedfördelning och snedvridning. Man satsar på låglöne-marknader. Vi sänker skatten mest för de rika och sparkar på de sjuka och arbetslösa. Det blir konsekvensen av de sänkta ersättningarna. Sedan satsar man speciella subventioner på låglönemarknader där en hel del hamnar i fickorna på företagen och inte leder till nya jobb.

Vi behöver en mer framtidsinriktad politik som på längre sikt minskar klyftorna, självklart ger fler jobb men också ser till att människor har jobb på bättre villkor. De ska ha bra arbetsmiljö, bra arbetsvillkor och löner som går att leva på. Det är framtidsinriktade jobb vi ska satsa på, och vi ska satsa på människor.

Anf. 27 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Att bryta utanförskapet är centralt för svensk ekonomi och också för välfärd och trygghet i Sverige. När utanförskapet var som störst låg ungefär var fjärde svensk i arbetsför ålder i beroende av något av transfereringssystemen. Det var en uppgång från någonstans på 10 procent på tidigt 70-tal och sedan en kontinuerlig ökning.

Dessa siffror började gå ned redan under den socialdemokratiska regeringen. Man stramade upp förtidspensionen, förändrade regelverk för a-kassa och började vidta åtgärder. Det arbetet har vi fortsatt. Vi är nu på väg ned under 15 procent. Om prognoserna står sig kommer vi att ligga under 15 procent alldeles tydligt mot slutet av mandatperioden.

Detta är det mått på utanförskap som den socialdemokratiska regeringen valde att ta fram och sedan använda och även sätta som mål för politiken. Det är klart att det är en enorm skillnad för Sverige om utanförskapet i denna mening kan minska kraftigt.

Låt oss ta ett annat mått: socialbidragen. Vi är nu på en nivå där ungefär 6,2 procent, strax över 6 procent, av hushållen, justerat för att vi har lagt om etableringspolitiken, är beroende av socialbidrag. Det är lite förvånande givet att vi under 2006 och 2007 hade många interpellationsdebatter där Socialdemokraterna hävdade att socialbidragen skulle explodera. I stället minskade de under 2007 och 2008 så att de låg på den lägsta nivå vi upplevt under kanske 20 år under de åren.

Under krisen steg de sedan till 6,2 procent. Siffran är lägre än under åtminstone åtta av de år som Socialdemokraterna styrde. Man kan alltså jämföra med att vi under de senaste 20 åren hade den högsta siffran, på över 10 procent av hushållen som var beroende av socialbidrag, under den socialdemokratiska regeringen. Om utvecklingen får fortsätta i någorlunda gynnsam riktning kommer andelen att pressas tillbaka, särskilt om vi också kan vidta åtgärder för att det ska löna sig bättre att arbeta också för dem som är beroende av socialbidrag. Där har vi goda förutsättningar att komma framåt.

När jag blickar ut över Sverige sker det ofta från Katrineholm, där jag bor. Någon gång har jag kanske passerat Östermalmstorg, men jag får nog säga att min utgångspunkt i normalfallet är Katrineholm. Det ger mig en insikt om vad som är centralt med full sysselsättning. Inkomsten

är naturligtvis viktig. Men det andra som följer av arbete är också viktigt: självkänsla, trygghet och upplevelsen av att man har en förmåga och en möjlighet att bidra till samhället. Det är därför arbete är så centralt, och det är därför det är så avgörande att arbeta för full sysselsättning.

Här är kontrasterna i svensk politik tydliga. Vi har en alliansregering som kämpar för arbetslinjen i motvind med en socialdemokratisk opposition som kämpar för bidragslinjen. Det är så skiljelinjerna i svensk politik ser ut. Vi har en politik som gör att det lönar sig bättre att arbeta för alla dem som sätter sig i bilen och åker till jobbet. Socialdemokraterna har en politik som lägger tunga bördor på alla som sätter sig i bilen och åker till jobbet. Det är skiljelinjen.

Det finns alltid en avvägning mellan drivkrafter för arbete och de trygghetssystem vi har för att det hela ska fungera och för att vi ska nå full sysselsättning. Vi har kunnat förskjuta denna avvägning samtidigt som vi har bibehållit de minsta inkomstskillnaderna och den kanske största sammanhållningen av de flesta jämförbara länder.

Socialdemokraterna lägger ensidigt bördor på dem som arbetar och prioriterar ensidigt att återskapa bidragssystemen. Detta är skiljelinjen. Det finns en socialdemokratisk politik som inte orkar förnya sig. Det är uppenbart och tydligt i debatterna att det är ett nej tack till varje form av förnyelse från Socialdemokraternas sida. Bidragslinjen, bidragslinjen och bidragslinjen är det enda socialdemokratiska alternativet.

(Applåder)

Anf. 28 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Om Anders Borg så innerligt tror på en politik där man ska piska dem som är arbetslösa och sjuka för att stimulera fram arbete – varför går han då inte vidare? Är inte en 60-procentig a-kassa alldeles för hög? Varför inte 40 eller 30 procent? Varför ska den som är sjuk ha en ersättning som gör att man kan livnära sig gott och prenumerera på en tidning? Kläm åt lite till då, så blir de väl friskare!

Ni har en brutaliserad människosyn. Jag tänker på de 1 200 eller 600 som blev arbetslösa för någon vecka sedan på Astra i Södertälje. Blir deras förutsättning att få nya forskarjobb större om de får ökad otrygghet i vardagen? Om olyckan att få en svår sjukdom, som skulle kunna drabba mig eller vem som helst, skulle drabba mig – kommer jag då att tillfriskna fortare om jag får en försämrad trygghet?

Det där hänger inte ihop. Det vet ni också, och därför vill ni prata om någonting annat. Jag har haft en debatt med Peter Norman – Anders Borgs kollega i Finansdepartementet. Norman erkände då att: Ja, Peter Perssons siffror är korrekta. Arbetslösheten, och särskilt långtidsarbetslösheten, har ökat. Förvärvsfrekvensen har minskat. Siffrorna är rätt. Varför kan du inte erkänna, Anders Borg, att det faktiskt är så? Det blir en annan utgångspunkt i debatten än om du står och för en debatt och inte svarar på våra frågor.

Du kan väl ändå svara på vad IFAU, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, skriver om det så kallade jobbskatteavdraget? De skriver: Vår sammantagna bedömning utifrån en omfattande analys är att resultatet inte på ett trovärdigt sätt kan tolkas som effekter av jobbskatteavdrag hänvisande till sysselsättningsökning.

Du menar alltså att IFAU, Edmark, Liang, Mörk, Selin och tjänstemännen är socialdemokratiska propagandister som far med osanning? Här står svart på vitt det som också andra har konstaterat. Effekterna av de stora skattesänkningarna känner andra till. Låginkomsttagare halkar efter. Klyftorna växer. Det blir lägre skatt för dem med hög inkomst. Nu, Anders Borg, tävlar Sverige med Turkiet, Zimbabwe, Moçambique och Ungern om att ha lägst skatt för höginkomsttagare. Utanförskapet skulle minska. Så här blev det.

Anders Borg! Du talar som om du inte läste tidningar eller lyssnade på nyheter utan bara läser Per Schlingmanns promemorior om tillståndet i landet.

Jag upprepar: Ta tunnelbanan från Östermalmstorg! Kliv av på valfria stationer! Se under vilka villkor en del människor lever! Se hur klyftorna växer! Kom till insikt! Er politik har totalt misslyckats i förhållande till vad ni sade. Och kanske var det en avsiktlig politik.

Anf. 29 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Fru talman! Peter Persson och Hillevi Larsson berättar hur en brutaliserad människosyn som vi påstås ha i Alliansen kastar ut sjuka människor på gatan. Min moderata kollega Finn Bengtsson är överläkare. Själv har jag till och från tillbringat två och ett halvt år på Karolinska som cancerpatient. Jag tror att vi har en mycket nära relation till den svenska välfärden och ett mycket starkt engagemang för att förbättra den. Vi ska ha världens bästa sjukvård i Sverige. Vi arbetar stenhårt för att tillföra resurser och för att förbättra tillgängligheten. Det var inte det denna debatt skulle handla om, men vi har ett starkt engagemang på den punkten. Jag betackar mig för denna typ av synpunkter på brutaliserad människosyn, som över huvud taget inte har med verkligheten att göra.

Denna debatt skulle delvis handla om utrikes föddas utanförskap. Om man tittar på den senaste AKU:n från Arbetskraftsundersökningarna ser man att vi har 130 000 utrikes födda som är utan arbete. Det är för många. Fler av dem måste komma i arbete. Men vi har också 700 000 utrikes födda som har arbete. Det är en fantastisk tillgång för Sverige att så många utrikes födda har kommit hit, har kommit in i jobb, bidrar med skatteintäkter till den svenska välfärden och bygger vårt välstånd. Det är en bra situation.

Men fler av dessa 130 000 som är utan arbete måste komma in i arbete. Då är det klart att det är viktigt att det lönar sig att arbeta och att det går bra för företagen. Det handlar också om att till exempel reformera försörjningsstöden så att det blir mer lönsamt för dem som står längst bort att komma in i arbete. Man kanske också ska titta på den typ av ekonomiska frizoner som vi överväger för olika områden och som utreds just nu. De kan inriktas på de ställen där de sociala problemen är som störst för att få fler människor att gå från utanförskap till arbete. Kan vi hoppas på ett brett stöd för dessa två åtgärder här? Då kan vi vara glada, och det kan de utrikes födda också.

Anf. 30 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! När Peter Perssons arroganta uttalande om brutaliserad människosyn från Alliansen inte visade sig fungera utan faller på hällberget talar han i stället om ett avsiktligt misslyckande från vårt håll. Jag

tycker att det är ganska trist att man ska hamna i denna typ av diskussioner i en debatt.

Låt mig därför använda mitt korta inlägg åt någonting som handlar om det som föregående talare Johnny Munkhammar berättade om – den desinformation om sjukskrivningarna som Hillevi Larsson nyss spred här. Dessutom skrämmer hon upp folk med någonting som inte alls stämmer med en verklighetsbild som jag står mycket nära. Jag har sjukskrivit folk i ungefär 30 års tid. Sedan jag hamnade i heltidspolitiken har jag varit tjänstledig från denna verksamhet, men jag har just därför förvissat mig med mina kolleger om hur det fungerar.

Låt mig för Hillevi Larsson och Peter Persson berätta hur det har fungerat efter sjukskrivningsreformen. Låt oss börja med hur det var före sjukskrivningsreformerna. När jag sjukskrev var detta det första som patienter tog upp med mig: Och så var det sjukskrivningen! Innan vi ens hade talat om vilken sjukdom det handlade om kom sjukskrivningen upp, för den var ofta någonting som man använde som ett arbetsmarknadspolitiskt redskap. Det var satt i en struktur i Sverige att använda den på det sättet.

Det har varit en desinformation från socialdemokrater när det gäller cancersjuka, och jag undrar om den inte har varit medveten. Jag gjorde faktiskt en kontroll hos Försäkringskassan. Förra året var det elva fall där patienter som hade tumörsjukdom i diagnos hade fått avslag. Av dem var det bara en som hade en pågående behandling, och hon var 67 år. Hon skulle alltså inte ha någon sjukförsäkring. De andra tio hade inte någon pågående behandling. Det var inte ens tumörsjukdomen som var den primära diagnosen, utan de hade andra diagnoser för vilka de önskade sjukskrivning.

Det finns inga belägg för att det undantag från cancer som finns för att vara sjukskriven över huvud taget har inneburit att en enda människa har hamnat i en oförsäkrad situation. Jag vill inte att debatten ska handla om den här typen av desinformation längre. Jag vill påstå, fru talman, att den närmar sig en avsiktlig lögn.

Anf. 31 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag kan hålla med om att det var ännu värre förut, men då var det också ett läkaruppror. Jag antar att Finn Bengtsson inte deltog i det. Det var faktiskt ett läkaruppror där läkarna var upprörda över hur patienterna behandlades. Konkret handlade det till exempel om att många cancersjuka jobbade halvtid eftersom de inte orkade jobba mer, men de ville ändå jobba halvtid. Det var inga problem för just den här gruppen. Arbetsgivaren var överens med patienten om att det var en bra balans. Men det visade sig att dessa människor skulle jobba heltid. Det var en av anledningarna till att det blev ett läkaruppror.

Jag kan hålla med om att reglerna har mildrats. Vad jag vet finns det inte längre döende patienter, det vill säga människor som ligger på sin dödsbädd, som inte får vara sjukskrivna. Jag har träffat handläggare på Försäkringskassan, och jag har också pratat med sjuka människor som berättar att om man genomgår en behandling för cancer kan man i dagsläget vara sjukskriven under den perioden. När behandlingen sedan är genomgången ska man stå till arbetsmarknadens förfogande, men man vet ju inte hur länge man har kvar att leva. Det vet ingen, och man mår

Prot. 2011/12:69
14 februari

Svar på
interpellationer

kanske fruktansvärt dåligt både fysiskt och psykiskt. Sedan är varje fall unikt, men det finns skräckexempel på hur illa människor har blivit behandlade. Det är därför det har varit läkaruppror. Det har till och med varit två läkaruppror.

Låt mig gå tillbaka till huvudfrågan. Leder verkligen denna politik till resultat? Nej, det gör den inte. Den gör bara att sjuka och arbetslösa misshandlas. Visst fanns det fall tidigare där enstaka människor inte skulle vara sjukskrivna, men det kan man inte ta till intäkt för att misshandla en så stor grupp människor som de facto är sjuka nu. Deras läkare är helt förtvivlade över detta.

Jag tycker att det är en omänsklig politik, och framför allt leder den inte till fler jobb.

Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Peter Persson talar om en piska som har vinit över Sverige. Den stora förändringen som har skett i svensk ekonomi är att vi har genomfört jobbskatteavdraget. Det är alltså en sänkt skatt där huvuddelen av effekten när det gäller marginal- och tröskeleffekter ligger på låginkomsttagare. Den största sysselsättningseffekten ligger på dem som tidigare inte varit på arbetsmarknaden och på dem som jobbat halvtid. Det är en piska. Ur det perspektivet förstår man att en höjd skatt är en morot och att det därför är det som är kärnan i Socialdemokraternas politik eftersom sänkt skatt alltid är någonting dåligt.

Låt oss titta på resultatet av den ekonomiska politik vi har bedrivit. Den är alltså totalt misslyckad. Det finns inte uttryck för några nyanser, utan den är totalt misslyckad enligt Peter Persson. Vi har ett utanförskap där vi, trots den svåraste ekonomiska krisen sedan depressionen, ser en kontinuerlig nedgång. Det är nu under 15 procent som är beroende av olika transfereringssystem, det mått som Erik Åsbrink och den socialdemokratiska regeringen lade fast som mål när det talades om full sysselsättning. I dag stiger sysselsättningen enligt SCB:s statistik för privat sektor med 4,3 procent, och den privata sektorn har inte uppvisat sysselsättningsökningar under decennier. Trots den svåraste ekonomiska krisen sedan depressionen har vi en socialbidragsnivå som ligger på 6 procent. Det är lägre än de 10 procent vi toppade på under det socialdemokratiska styret. Vi har en långtidsarbetslöshet som är den lägsta i Europa som andel av arbetskraften.

Det här är ett totalt misslyckande. Man undrar verkligen vilken värld Peter Persson lever i. Han kan inte se några nyanser, han kan inte se att det har varit en kris och han kan inte se att andra länder har drabbats på ett sätt som gör att Sverige framstår som ett av dem som klarat sig väl undan.

Men jag välkomnar att Peter Persson och Socialdemokraterna gör detta till huvudstriden i svensk ekonomi. Hur hög skatt ska vi ha på arbete? Ska det finnas några gränser? Hur hög a-kassa ska det vara? Finns det inga risker med att i evig tid höja ersättningen så att man under väldigt lång tid utan drivkrafter kan stå utanför arbetsmarknaden? Ska vi återgå till att förtidspensionera bort människor? Det var ju så Socialdemokraterna hanterade situationen. Man förtidspensionerade avsiktligt bort människor från arbetsmarknaden. Är det den politiken vi ska återgå till?

Låt oss återigen konstatera vad resultatet av Socialdemokraternas politik var. Vi har haft ökade skillnader i Sverige. Gini-koefficienten har gått upp. 85 procent av den ökningen låg under de socialdemokratiska åren. Om det är så lätt att korrigera det här, om det är så medvetet när skillnaderna ökar under vår tid, varför gjordes då ingenting under det långa socialdemokratiska maktinnehavet? Varför gjordes ingenting om det är så enkelt att det är ett uttryck för vår brutaliserade människosyn att vi har haft en viss ökning av klyftorna under våra år samtidigt som 85 procent av den brutaliserade människosynen låg under de socialdemokratiska regeringsåren?

Detta var naturligtvis resultatet av de övriga misslyckandena med sysselsättningen, med utanförskapet och med att skapa full sysselsättning. Det är där Socialdemokraterna biter sig fast i en bidragspolitik som inte vunnit väljarnas förtroende, som inte fungerat i verkligheten och som har medfört ökande och växande klyftor. Det är det misslyckandet som Socialdemokraterna så tydligt bitit sig fast vid, och jag kan bara välkomna det. Vi ska ha en ny debatt i valrörelsen 2014 om arbetslinjen och bidragslinjen. Jag vill tacka Socialdemokraterna för att de så tydligt biter sig fast i sitt eget misslyckande.

Anf. 33 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag noterar att finansministern har börjat i Sofia Arkelstens aftonskola. Så skriver vi om historien. Han säger att Socialdemokraterna inte har åstadkommit någonting under sin långa regeringsperiod. Jag tror att människor i vårt land har sett en enorm förändring politiskt, socialt och ekonomiskt med en vidgad demokrati.

Det fanns kvarvarande brister, och dem skulle ju ni rätta till. Ni skulle ju fixa jobben och utanförskapet. Men när vi ställer frågor till er om det, Anders Borg, vägrar du svara. Då far du någon annanstans. Du vägrar att diskutera utvärderingar om jobbskatteavdraget gjorda av era egna myndigheter. Det har inte lett till någonting, men det har fått effekten att arbetslösa och sjuka har fått betala in 20 miljarder till dem som redan hade det bra. De har fått stora skattesänkningar och kan när som helst bli sjuka och arbetslösa.

Ni har skapat ett nytt utanförskap, Anders Borg. Arbetslösheten är inte lägre, utan den är högre. Långtidsarbetslösheten är förfärande. Många människor i vårt land har åkt ut ur sjukförsäkringen och in i försörjningsstödet och en del har hamnat någonstans däremellan. Det är effekten av er misslyckade politik. Den tänker vi fortsätta att debattera här i kammaren ända tills vårt land välförtjänt får en annan politik.

(Applåder)

Anf. 34 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Sverige är ett fint land. Vi har byggt en välfärdsmodell som vi kombinerar med hög tillväxt, omställning och dynamik på ett sätt som man diskuterar internationellt och i andra länder. Vi har lyckats kombinera tillväxt och sammanhållning. Det har vi lyckats med därför att vi har haft en arbetslinje, därför att vi har haft en öppenhet mot omvärlden, därför att vi har haft en tilltro till utbildning, därför att vi har haft starka företag och därför att vi har byggt en ekonomi där vi också värnar om dem som inte har haft de bästa förutsättningarna. Det är alldeles up-

penbart när vi blickar över de senaste åren att detta har varit en tydlig del av den bild man har haft av Sverige i omvärlden och hur vi står oss i förhållande till omvärlden. Vi har högre tillväxt än EU, USA och de flesta andra länder och starkare sysselsättningsökning och bibehållen sammanhållning när krisen har slitit och dragit i samhället.

Det här är viktiga argument för varför den samhällsmodell som vi tror på är bra. Det är den samhällsmodell som Socialdemokraterna vill dra tillbaka till det bidragssamhälle med det utanförskap och den stagnation i privat sektor som vi har upplevt och där tjänstesektorn pressas tillbaka med höjda skatter och pålagor som gör att jobben flyttar från Sverige.

Här har vi en skiljelinje i svensk politik. Vad är viktigt? Att människor har arbete eller att vi belastar alla som sätter sig i bilen och åker till jobbet för att använda resurserna till att bygga ut bidragssamhället? Skiljelinjen är uppenbar och tydlig. Vi står för arbetslinjen, och Socialdemokraterna är och förblir det främsta bidragspartiet i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2011/12:192 om svensk industris framtid

Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig vad jag avser att göra för att svensk industri ska vara konkurrenskraftig och om vi avser att vidta några speciella åtgärder för att stimulera byggindustrin och exportindustrin.

När tillväxten nu mattas av går många andra länder in i konjunkturnedgången med mycket svaga offentliga finanser. Detta minskar kraftigt möjligheterna för dessa länder att genomföra stimulansåtgärder eller strukturåtgärder för att stärka konkurrenskraften. Sverige har med sina goda offentliga finanser ett betydligt mer gynnsamt utgångsläge.

Därtill har regeringen genomfört en rad strukturreformer under de senaste åren som har förbättrat Sveriges internationella konkurrenskraft. Bland annat har sänkningen av bolagsskatten och arbetsgivaravgifterna i kombination med jobbskatteavdraget ökat incitamenten att driva företag, investera och jobba i Sverige. Vidare har vi genomfört en rad reformer inom utbildningsområdet som på sikt stärker Sveriges internationella konkurrenskraft.

I budgetpropositionen för 2012 aviserades ett antal riktade åtgärder för att möta den förväntade konjunkturavmattningen, dels genom arbetsmarknads- och utbildningspolitik, dels genom ökade satsningar på infrastruktur som stimulerar byggbranschen. Dessa åtgärder bidrar också till att Sveriges långsiktiga konkurrenskraft förstärks.

Regeringen följer noga den ekonomiska utvecklingen och om konjunkturen försvagas kraftigt framöver kommer ytterligare stimulansåtgärder att övervägas.

Vidare har regeringen en fortsatt ambition att förbättra företagsklimatet och villkoren för företagande, investeringar och sysselsättning, bland annat genom att se över företagsbeskattningen, och en ny forsknings- och innovationsproposition är planerad att läggas fram under mandatperioden.

Anf. 36 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Det här är en oerhört angelägen fråga för väldigt många runt om i vårt land. Själv bor jag i ett län och tillhör en region där industrissysselsättningen fortfarande är ganska hög. I Kronobergs län som jag kommer från ligger den på omkring 22 procent. Det finns även andra regioner som fortfarande har ungefär de här siffrorna vad gäller industrissysselsättningen.

Mot bakgrund av detta kan man, fru talman, känna en viss oro av det svar som finansministern ger på de frågor jag har ställt vad gäller att göra svensk industri mer konkurrenskraftig, hur vi kan få i gång jobben inom byggindustrin och hur vi kan få ut mer på export. Det känns lite grann som att det är ett passivt svar som bygger på att vi får vänta och se och att marknaden klarar av detta själv. Man kan inte låta bli att ställa sig frågan om finansministern och regeringen ser näringslivet som ett särintresse i stället för som vi socialdemokrater ser på saken att man ska samarbeta mellan staten och näringslivet för att på det sättet nå framgång.

Historiskt sett vet vi att exempelvis de branschprogram som vi arbetade med stärkte industrin. Detta samarbete mellan stat och näringsliv var bland det första som alliansregeringen slopade när den tillträdde.

Läget som råder just nu är allvarligt. Tittar man på den prognos som Arbetsförmedlingen har tagit fram ser man att på sikt kommer 25 000 jobb att försvinna från industrin. Det här är ingenting som enbart handlar om Sverige, utan det handlar också om den globala konkurrensen. I takt med att kompetensen stiger runt om i världen i de länder som tidigare har hållit på med produktion av lite enklare sort ökar också konkurrensen. Just därför är det viktigt att vi höjer ribban här i Sverige eftersom industrin, om vi ska klara konkurrensen, har behov av högre kompetens, det vill säga att den behöver vara mer kunskapsintensiv. I svaret saknar jag någonting om detta.

Finansministern säger i svaret att man har gjort strukturreformer som handlar om sänkt bolagsskatt och arbetsgivaravgifter. Jag får lov att säga till finansministern att jag är ute och träffar ganska många företagare, inte minst inom industrin, och hittills har jag inte hört någon över huvud taget nämna några problem kopplade till bolagsskatten. Man kan också konstatera att någonting som ministern glömde i sitt svar är den närapå halvering av satsningarna på export- och investeringsfrämjande som man faktiskt har gjort under de här fem åren. Det är klart att det spelar roll när man tänker på global konkurrens och de förutsättningar vi har att synas på andra marknader och vara med och plocka hem affärer.

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt oss konstatera att Sverige har gått igenom en allvarlig ekonomisk kris – den kanske mest besvärliga sedan 30-talet. Vi har haft en nedgång av industrissysselsättningen. Vi har tappat jobb, ungefär hälften så många som vi tappade under 90-talskrisen. Samtidigt har sysselsättningen i tjänstesektorn vuxit väldigt kraftigt med flera hundra tusen jobb. Sysselsättningen i byggsektorn har ökat kraftigt, och vi har inte haft någon nedgång på det snitt vi hade på 90-talet av den offentliga sysselsättningen. I sysselsättningstermer har Sverige klarat den här krisen väldigt väl därför att vi har hållit den inhemska efterfrågan uppe och förstärkt inte minst förutsättningarna för tjänstesektorn.

Vi har naturligtvis ett bra industriklimat i Sverige. Låt oss göra några nedslag så att vi förstår hur det ser ut. Tittar man på den relativa enhetsarbetskraftskostnaden ser man att Sverige tillsammans med Finland och Irland har den bästa situationen av OECD-länderna. Vi har alltså minskat våra relativa enhetsarbetskraftskostnader över de senaste åren. Tittar vi på direktinvesteringar ser vi att Sverige ligger i topp tillsammans med Irland, Schweiz och Holland. Tittar vi på entreprenörshinder ser vi att vi ligger i botten numera. Det har varit en kraftig minskning av entreprenörshindren som inleddes under de socialdemokratiska åren. Vi har gjort en mycket kraftig förstärkning av medlen till vår forskningspolitik. Sverige är i dag tillsammans med Danmark det EU-land som gör störst of-fentliga investeringar i forskning och utveckling, nämligen dubbelt så mycket som EU-genomsnittet.

En lång rad undersökningar och mätningar visar att Sverige klarar sig väl. Vi har bland de bästa företagsklimaten. Vi har det kanske bästa innovationsklimatet i EU. Vi har i andra undersökningar framhållits som kanske den mest kreativa ekonomin i världen.

Det här bygger på att vi har börjat återupprätta företagsklimatet. Vi har tagit bort förmögenhetsskatten. Det är väldigt viktigt för att det ska finnas starka ägare i svenska företag som kan ta ett direkt ansvar för att företagen sköts på ett bra sätt.

Vi har sänkt bolagsskatten. Det är tillsammans med sänkta arbetsgivaravgifter viktigt under krisåren, både för att säkra att företagen har vinstnivåer som får till följd att de inte gör neddragningar och för att det inte ska vara alltför kostsamt att behålla personalen.

När vi blickar framåt gör vi en lång rad insatser i termer av riskkapitalavdrag och FoU-avdrag som sammantaget ska göra att vi får ett bättre skatteklimat för entreprenörskap, ett bättre klimat för ägande, ett bättre företagsklimat och ett bättre klimat för att utveckla Sverige.

Socialdemokraterna tycks tro att om vi höjer skatterna kraftigt för företagen, med 20–25 miljarder, och i stället lägger tillbaka lite varvs- och stödpolitik kommer antalet jobb att växa. Det här är naturligtvis en orimlig politik. Socialdemokraternas politik för företagen är 15 miljarder i höjd arbetsgivaravgift för ungdomar. Det är 4–5 miljarder i höjd tjänstemoms för restaurangsektorn och det är ett par miljarder i höjd skatt för dem som i dag utnyttjar RUT-avdragen. Det kan man naturligtvis inte kompensera med ett eller annat branschprogram.

Vi ska göra insatser. Vi har en bred flora av statliga insatser på riskkapitalsidan, för bred säger många. Vi har tillfört såväl Fouriertransform som Inlandsinnovation på det området. Men att tro att höjda skatter kan kompenseras med varvs- och stödpolitik tror jag är väldigt orealistiskt. Det Sverige ska ha är ett bra företagsklimat, ett bra industriklimat, ett bra innovationsklimat och ett bra kreativitetsklimat. Det har vi och det ska vi utveckla. Vi ska inte gå tillbaka till höjda skatter och subventionspolitik. Den vägen har misslyckats tidigare och kommer inte att lyckas i framtiden.

Anf. 38 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Det har misslyckats tidigare, säger finansministern. Jag tror att finansministern ska behärska sig lite grann. Jag vågar påstå att finansministern har fel. Som socialdemokrat påstår jag att det är vi som

har byggt landet. Jag tror att det finns många runt om i Sverige som också är väl medvetna om det.

Att försöka göra den här debatten till en skattedebatt håller inte. Det handlar inte om det. Det här handlar om framtiden. Arbetsförmedlingen har arbetat fram en rapport där man inför framtiden ser en minskning med 25 000 arbetstillfällen inom svensk industri, vår basindustri. Det vill säga att mina arbetskamrater på Elitfönster, det vill säga att de som jobbar på radiatorfabriken, det vill säga att de som jobbar inom olika verkstadsindustrier är de som kommer att bli arbetslösa.

Om nu den här politiken, alliansregeringens och Anders Borgs politik, är så oerhört förträfflig som ministern nyss försökte skapa en bild av kan vi konstatera att det ju är den som har gällt de senaste fem åren. Trots det ökar arbetslösheten i landet. Trots det visar Arbetsförmedlingens rapport att ännu fler jobb ska försvinna. År 2006 när vi socialdemokrater fortfarande hade regeringsmakten var ca 2 500 personer arbetslösa i Kronobergs län. Nu ligger motsvarande siffra för dem som har varit arbetslösa i mer än ett år på 4 600. Så fungerar er fantastiska politik, som finansministern alldeles nyss redogjorde för.

Sedan kommer finansministern in på tjänstesektorn. Den är jätteviktig inför framtiden, men tjänstesektorn är oerhört beroende av vår basindustri. Det mesta som växer inom tjänstesektorn är ju det som är kopplat till industrisysselsättning. Det är inte det som är kopplat till ROT och RUT. Det är någonting helt annat. Det handlar om den assimilerade inhemska produktionen. Men för att Sverige ska stå starkt inför framtiden måste vi ut på andra och nya marknader.

Det är där vi saknar en politik. Det är ju det som saknas i svaret till mig här i kammaren i dag. Det handlar om vad vi ska göra i framtiden. Vilka förslag finns? Har regeringen några förslag över huvud taget? Har man några ambitioner att försöka få till någon samverkan mellan samhället och näringslivet? Det är ju de behoven som finns, inte att stå här i kammaren och skryta om de beslut man har tagit under mandatperioden.

Sedan kan jag inte låta bli att konstatera, fru talman, med tanke på de satsningar som man har gjort och som finansministern redogör för, inte minst det som är kopplat till tjänstesektorn, att Astra Zeneca för bara ett par veckor sedan varslade 1 100 personer. Samtidigt kan vi se att till exempel Storbritanniens regering väljer att gå in med stöd och stimulera just för Astra Zeneca för att ha jobben kvar. Hur kan det komma sig att det är en sådan skillnad mellan hur man bedriver politiken i Europa, och varför är man inte här i Sverige beredd till samverkan?

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Det är uppenbart att Socialdemokraterna nu tror sig kunna bli ett trovärdigt parti för jobben genom att börja krama branschprogram, stödpolitik och varvsåtgärder. Det där kommer inte att fungera. Det är ingen ny politik. Den politiken har vi hållit på med sedan 70-talet när den privata sysselsättningen har stått och stampat och Sverige har halkat efter. Den har misslyckats tidigare och kommer att misslyckats igen. Den kan aldrig ersätta en politik för entreprenörskap, arbete, sparande, kapitalbildning och att människor bygger förmögenheter genom att äga och driva företag. Nu har vi en ökning på 4,3 procent av syssel-

sättningen i privat sektor, trots att övriga Europa ser tillbakagång och fortfarande ligger på lägre sysselsättningsnivåer.

Carina Adolfsson Elgestam vill inte göra det här till en skattedebatt. Men det är ju inte jag som gör det här till en skattedebatt. Hur kan det vara jag som utformar Socialdemokraternas ekonomiska politik? Det är jättekonstigt.

Låt oss bara konstatera vad Socialdemokraternas politik är: 15 miljarder i höjd *arbetsgivaravgift* för unga. Det är alltså en skatt på företag. Det är 5 miljarder i höjd tjänstemoms. Det är en skatt som kommer att drabba företagen. Det är ett par tre miljarder i avvecklat RUT-avdrag. Det är en skatt som kommer att drabba företagen. Socialdemokraternas skattealternativ är 23, 24 eller 25 miljarder i höjd skatt på företagen. Jag har faktiskt inte hört några företagare som efterfrågar 25 miljarder i höjda skatter.

Sedan lägger man tillbaka en del till pensionärerna, inte till företagarna. Resten av budgeten läggs på a-kassa och Amspolitik. Det är det socialdemokratiska budgetalternativet. Hur skulle vi kunna undvika att göra det här till en skattedebatt när det mest omfattande förslaget alla kategorier som Socialdemokraterna har på det näringspolitiska området är en massiv skattehöjning? Det är ju det som den här diskussionen handlar om: Ska vi eller ska vi inte höja skatten på företagen?

Vår linje är alldeles uppenbar, klar och tydlig. Vi har till exempel infört expertskatt vid årsskiftet för att lätta på trycket. Vi är på väg fram med ett riskkapitalavdrag. Vi är på väg fram med ett FoU-avdrag. Vi har sänkt bolagsskatten. Vi har tagit bort förmögenhetsskatten. Vi sänkte arbetsgivaravgiften. Det är åtgärder som har lättat trycket på företagen. Därför ser vi resultaten, att Sverige har det mest konkurrenskraftiga läget ihop med Finland, Irland och några länder till. Det är därför direktinvesteringarna kommer hit.

Nu har vi gjort en kraftig uppskalning av forskningsinvesteringarna. Det är nu vi ser att till exempel de medicinska forskningsinstituterna som Karolinska har pengar kvar. Det är det vi har gjort för att förbättra klimatet. Vi har ingen ideologisk hållning som säger att vi inte ska ha samverkan mellan företag och samhälle. Vi har tillfört fyra fem miljarder i ökat statligt riskkapital till exempelvis Inlandsinnovation och Fouriertransform. Vi har gjort massiva förstärkningar av SEK:s resurser för att de ska kunna ge stöd till svenska exportföretag i svåra tider, när det är nödvändigt därför att kreditgivningen inte har fungerat. Det här är våra åtgärder: satsningar på forskning, satsningar på infrastruktur, förbättrad samverkan mellan företag och samhälle.

Socialdemokraternas politik, den som Carina Adolfsson Elgestam ska försvara, är ju en massiv skattehöjning. Vilka företagare är det som har bett om 25 miljarder i höjda skatter? Vilken företagarorganisation är det som har förordat 25 miljarder i höjda skatter? Finns det någon branschorganisation, någon företagare som stöder de här 25 miljarderna i skattehöjningar som är Socialdemokraternas politik?

Anf. 40 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Jag funderar över om de industriföreträdare runt om i Sverige som eventuellt lyssnar på finansministern blir speciellt lugna av det svar som här ges. Det visar snarare på att regeringen faktiskt inte har

några ambitioner vad det gäller att stötta svensk industri och få den att bli mer konkurrenskraftig. Jag kan bara beklaga det.

Urban Bäckström, vd i Svenskt Näringsliv, skriver i Dagens Industri i dag att för att Sverige ska lyckas måste vi ställa om till en mer kunskapsintensiv produktion. Det är då vi kan vända sysselsättningen och få betydande välståndsökningar. Det finns också ett samband med att Sverige ska få en kunskapsintensiv industri. Jag har inte hört finansministern nämna att man är beredd att sätta sig ned i samverkan med näringslivet och få till stånd en överenskommelse om hur vi ska uppnå detta.

Det finns en stark oro för att det är viktigare för finansministern att prata om socialdemokratisk politik, den som tyvärr inte gäller nu. Vi hade satt oss ned omgående och fört samtal med näringslivet om hur Sverige på bästa sätt kan bli konkurrenskraftigt inför framtiden, så att inte de 25 000 jobben försvinner från svensk industri eller så att vi åtminstone kan mildra effekterna.

I Kronobergs län har arbetslösheten fördubblats sedan alliansregeringen tillträdde. Nu kommer ytterligare 400 personer att bli arbetslösa. Förklara för dem, finansministern, vad de ska göra inför framtiden.

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Det är alldeles tydligt att det som är Socialdemokraternas politik, den politik de *har* lagt fram och den politik de *kommer* att lägga fram, är en massiv skattechöjning för företagen. Det är 15 miljarder i höjda arbetsgivaravgifter, det är 5 miljarder i höjd tjänstemoms och det är ett par miljarder i försämrade RUT-avdrag. Det här är kärnan i Socialdemokraternas förhållningssätt till företagen, det vill säga kraftigt höjda skatter.

Mot det står vårt alternativ. Vi jobbar med ett nytt förslag om riskkapitalavdrag. Vi har en stark FoU-ställning som kommer att förstärkas i den forskningsproposition som kommer att läggas fram i höst. Vi har infört expertskatt. Vi har sänkt bolagsskatten, och vi har beredskap att fortsätta att göra det när vi också kan täta hålen i ränteavdragen.

Det här gör att Sverige rankas som ett av de länder som har bäst företagsklimat, bäst innovationsklimat och bäst kreativitetsklimat. Det är jag glad över eftersom det ger Sverige en stark bas.

Det är klart att det ska vara en samverkan med näringslivet. Jag nämnde de 4 eller 5 miljarder som har tillförts för den typen av medfinansiering från statlig sida.

Den fråga som den här debatten belyser, som kommer att kvarstå och som kommer att upprepas fram till valdagen, är hur vi får fler anställda av att höja skatten med 15 miljarder för unga, lägga på 5 miljarder i tjänstemoms och ta bort RUT-avdragen. Det är den socialdemokratiska näringspolitiken, det vill säga en massiv skattechock för företagen, som skulle leda till lägre sysselsättning, till att fler företag flyttar ut och att arbetslösheten i Sverige ökar. Det är skiljelinjen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 42 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Berit Högman har frågat kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth om en utveckling mot allt mindre statligt stöd till våra lokalhållande organisationer är något som hon verkar för och, om inte, vad hon avser att göra för att få till stånd en förändring. Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag håller med Berit Högman om vikten av gemensamma mötesplatser där möten om kultur, skapande aktiviteter och dialoger som involverar människor i olika åldrar kan äga rum. Utvecklingen av det offentliga rummet är allas ansvar. Staten bär ett ansvar, men det gör också kommuner och landsting, privata aktörer samt det civila samhället och inte minst föreningslivet i övrigt.

Det är viktigt att kommuner och stadsdelar själva prövar behovet av möteslokaler. Det är på den kommunala nivån som man kan bygga upp en struktur som passar lokala förhållanden och göra nödvändiga prioriteringar. Kommunernas stöd till föreningarna utgör en betydande del av finansieringen av föreningsverksamhet och föreningslokaler.

Som ansvarig minister för politiken för det civila samhället vill jag vid sidan av det gemensamma ansvaret lyfta fram de allmänna samlingslokaler som har en särskild roll i och med de upplåtelsekrav som finns för dessa lokaler. För de allmänna samlingslokalerna gäller tydligare krav på tillgänglighet än för andra lokaler som används av förenings- och kulturlivet.

Det finns omkring 3 500 allmänna samlingslokaler i Sverige, och 2 600 av dessa är anslutna till någon av de tre stora samlingslokalhållande riksorganisationerna. Det sammanlagda statsbidraget för allmänna samlingslokaler uppgår årligen till drygt 32 miljoner kronor. Nivån på bidraget höjdes 2007 med 3,5 miljoner kronor.

En del av stödet för allmänna samlingslokaler används för att utveckla föreningsdrivna samlingslokaler. Från och med 2007 är det möjligt att hos Boverket söka bidrag för verksamhetsutveckling för att utveckla allmänna samlingslokaler. Bidraget kan erhållas för att till exempel anpassa en allmän samlingslokal till ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet. Investeringsbidraget ställer krav på kommunal medfinansiering. Dessutom hanterar Boverket ett bidrag till vissa icke-statliga kulturlokaler om närmare 10 miljoner kronor. Detta bidrag kan användas till ny- eller ombyggnad av museer, teatrar och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten.

I de samtal som jag har haft med de lokalhållande organisationerna har främst behoven av lokaler i storstädernas utanförskapsområden lyfts fram och frågan om digitaliseringen av allmänna samlingslokaler. Riksdagen har på regeringens förslag beslutat om medel för en digitalisering av biografier för att kunna upprätthålla ett rikt kulturliv i hela landet. Även de allmänna samlingslokalerna kommer att kunna dra nytta av denna insats. Satsningen omfattar totalt 60 miljoner kronor och beräknas pågå under fyra år.

I regeringens proposition *En politik för det civila samhället* (prop. 2009/10:55) uttrycks att stödet till allmänna samlingslokaler även i fort-

sättningen är långsiktigt viktigt som en förutsättning för den infrastruktur som de allmänna samlingslokalerna utgör för det civila samhället, föreningslivet och demokratin. Regeringens ambition i det avseendet ligger fast.

Anf. 43 BERIT HÖGMAN (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret!

Alla har ett ansvar för det offentliga rummet, säger Nyamko Sabuni i sitt svar på min interpellation. Jag skrev interpellationen därför att det som händer och har hänt i Husby, eller det som inte händer i Hammarby Sjöstad, är ett exempel bland många exempel på vad som händer när det gemensamma ska ersättas av någon annan och denne ”någon annan” inte är identifierad eller denne ”någon annan” inte har resurser att ta det ansvaret.

Den senaste World Values-undersökningen visar att Sverige är världsledande på två områden, nämligen privatisering och sekularisering.

Husbymänskorna skriver själva i sitt dokument att under många år, men framför allt sedan Alliansens valseger 2006, har de sett hur stora och viktiga delar av deras gemensamma samhällsservice har försvunnit. I Husby och Järva har denna utveckling varit oerhört tydlig. Bara under de senaste åren har de förlorat skolor, vårdcentraler, postkontor, förvaltningshus, försäkringskassa med mera. Nu kom beskedet om att den enda offentliga mötesplatsen inte längre kan bedrivas så utan ska flyttas till ett annat ställe – därav ockupationen av den.

Det som sker i Husby är inte en isolerad händelse. Runt om i vårt land ser vi att det börjar bli brist på offentliga samhällslokaler. Också föreningslivet blir bostadslöst. Inte nog med att ungdomarna blir bostadslösa, föreningslivet blir också bostadslöst.

Det blir knepigt för mig när statsrådet säger att det är primärt kommunerna som har ansvaret. Om inte staten visar viljan och inriktningen på ett tydligt sätt är det inte underligt om kommunerna agerar som de gör. Stockholms kommun är borgerlighetens flaggskepp, och det är den kommun som har gått i bräschen för att utrota det offentliga rummet – vare sig det handlar om teatrar i Högdalen, kommunala biografier eller vad som har hänt i Husby.

Det finns ju konkreta saker som regeringen skulle kunna göra. Man skulle kunna välja att förtydliga plan- och bygglagens 2 § genom att beskriva att det redan från början ska finnas ett offentligt rum när det byggs ett nytt bostadsområde. Det är det som är problemet i Hammarby Sjöstad.

Om andra intressen än staten ska göra saker måste det också visas tydligare hur ansvaret ska kunna utkrävas. Annars blir det ”någon annan”, som inte är identifierad. Jag kan inte med min skattesänkning köpa ett folkets hus – det kan inte varje människa göra. Det finns en poäng med att vi äger och driver vissa saker gemensamt.

Faktum är att anslagen till lokalhållande organisationer har minskat år efter år, och behovet är mycket större än de resurser som ställs till förfogande. Jag tror att de pengar som Boverket har till sitt förfogande är mindre än en tredjedel av det beskrivna behovet årligen.

Min första fråga är: Är statsrådet beredd att driva frågan om ett förtydligande i plan- och bygglagen?

Anf. 44 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Jag håller med Berit Högman om att det är viktigt med samlingslokaler, och det är därför som jag i mitt svar fokuserar mycket på det och på det ansvar som staten tar. Men vi är också överens om att fler bör kunna ta ansvar för våra samlingslokaler. Jag nämnde landstingen, kommunerna och inte minst det civila samhället.

Staten betalar ut mycket pengar till ideella organisationer. Det går ungefär 10 miljarder till dessa föreningar, så visst finns det resurser för att kunna samverka så att samlingslokalerna kan hållas öppna.

Likaså, som jag sade tidigare, ligger det yttersta ansvaret för samlingslokaler lokalt på enskilda kommuner. Vad staten försöker göra är att komplettera kostnaderna för att kunna hålla dessa lokaler öppna, renovera lokalerna, tillgängliggöra dem för alla medborgare och inte minst digitalisera dem. Att driva lokalerna är ett kommunalt ansvar, men vi ställer upp med de resurser som vi kan ställa upp med.

Det som händer i Husby är väldigt lokalt, och jag tror att Berit Högman, precis som jag, kan ta reda på exakt vad stockholmspolitikerna anser. Att det saknas samlingslokaler i Stockholms stad är inte någonting som har hänt de senaste åren. Jag har kunnat se i statistiken att nedläggningen av samlingslokaler började redan på 90-talet. År 1990 fanns det 78, och år 2000 var det bara 18 kvar. Under den perioden har vi haft både socialdemokratiskt styre och borgerligt styre i Stockholms stad, så det finns nog intresse för både Berit Högman och mig att ta reda på hur Stockholms stad tänker när det gäller samlingslokaler för medborgarna.

I övrigt kan jag se när jag blickar ut nationellt att det finns gott om samlingslokaler. I några kommuner finns det svarta hål att fylla, men det är väldigt svårt för staten att gå in i en enskild kommun och fylla det om kommunen själv inte tar initiativet.

Jag har en dialog med de lokalhållande organisationerna, och i samtalen med dem om deras behov är jag alltid beredd att överväga vad vi kan göra för att lösa de problem som de beskriver. Men till syvende och sist måste intresset ändå komma från dem som ska tillhandahålla dessa lokaler och samlingsplatser, och det är kommunerna. Jag kan inte tvinga någon kommun att ha samlingslokaler om kommunen själv inte tar initiativet. Sedan kan det kompenseras med ytterligare medel från staten, de medel som vi har i anslaget, och från Allmänna arvsfonden, Boverket och så vidare.

Resurser finns delvis, men alla kommuner vill inte alltid ansöka. Jag kan inte svara på varför till exempel Stockholms stad inte ansöker om dessa pengar som finns att tillgå från statens sida.

Det är väldigt många som ansöker om pengar – så är det med alla anslag som finns tillgängliga för medborgarna, föreningar och andra att söka. Men att det kommer in ett stort antal ansökningar betyder inte nödvändigtvis att det ska finnas pengar så att alla kan få, utan vi prioriterar de projekt som handlar om tillgänglighet, digitalisering och ungdomsverksamhet. Framför allt måste det medfinansieras av kommunen. Det är då vi kan väcka intresset från kommunerna att vilja hålla kontakt med oss och diskutera, för att vi på det sättet tillsammans ska kunna utveckla våra samlingslokaler runt om i landet.

Anf. 45 BERIT HÖGMAN (S):

Fru talman! Jag tycker att det är beklagligt att statsrådet abdikerar från en så viktig roll som att vara minister med ansvar för de här frågorna. Med politik är det så att man inte bara kan uttrycka en sak i ord utan att det leder till handling. I detta fall leder det ju inte till handling.

Ett väldigt tydligt och konkret förslag är att göra förtydliganden i plan- och bygglagen. Då måste privata byggherrar, kommuner och andra i sin stadsplaneplanering ta hänsyn till en sådan sak och få den medverkan som skulle behövas. Jag hör att statsrådet inte är intresserad av den lösningen.

Sedan kan det inte vara någon hemlighet för Nyamko Sabuni hur det ser ut ute i kommunerna. Där vi har gott om samlingslokaler har vi ont om ungdomar och gott om äldre, och befolkningsutvecklingen och skatteunderlagsutvecklingen är sådana att ingen av oss är avundsjuk på dem som ska leda det jobbet.

Dessutom är det en icke tvingande verksamhet, och vi har mängder med lagstiftning där vi från riksdagen ålägger kommunerna att göra både det ena och det andra, bland annat införa LOV. På vartenda politikområde finns det verksamheter där regeringen och riksdagen väljer att näst intill i detalj styra kommunerna. Men just här, där det handlar om livskvalitet för människor, värdet av att möta andra, gärna dem som är olika, tar ministern ett rejält kliv bakåt och säger: Nej, det här tar jag inget ansvar för – det gör kommunerna. Men om det finns någon kommun som vill finns det lite pengar.

Då vill jag betona: Det är väldigt lite pengar. Jag förstår också att man inte kan bevilja alla ansökningar, men om vi tittar på anslagsutvecklingen ser vi att den har minskat år för år. Den anslagsökning 2007 som ministern hänvisar till är egentligen bara ett slags budgetteknisk abrovink och har ingenting med ambitionshöjning att göra. Den allra största delen av pengarna går till att anpassa lokaler för funktionsnedsatta och en mindre del till att utveckla verksamhet särskilt för ungdomar. Det är där som problemen ligger.

Många kommuner tvingas göra neddragningar i den icke lagstadgade verksamheten när socialbidragen ökar till följd av att människor inte har arbete och arbetslöshetsförsäkring. Vad är det som drabbas? Jo, det är folkbildningen, föreningsstödet och fritidsgårdarna – allt det som skapar kitt och sammanhållning för unga människor i samhället. De som satsar annorlunda, exempelvis Botkyrka, är undantag från regeln att det går åt ett håll.

Om regeringen har ambitioner att göra verklighet av orden som handlar om det civila samhället och dess möjligheter räcker det inte att säga det, utan man måste också göra det. Då räcker det inte att säga att kommunerna får ta ansvar för föreningsanslagen, att kommunerna får ta ansvar för det här, utan staten måste visa på vilket sätt. Det är när staten sätter strålkastarljuset på ett politikområde som det blir intressant på den regionala och den lokala nivån. Nu har vi en kulturminister som väljer att inte sätta strålkastarljuset på kulturen, och jag hade förhoppningen att du skulle sätta strålkastarljuset på det civila samhället. Jag känner att du abdikerar från uppdraget, och det beklagar jag verkligen.

Anf. 46 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Att sätta strålkastarljuset på det civila samhället – jag tror inte att det är något statsråd före mig som har gjort det såsom jag har gjort, såsom denna regering har gjort. Den allra första propositionen om det civila samhället, då vi i samarbete med det civila samhället diskuterade fram självständighet, utveckling, demokrati och allt det där, lades fram av denna regering. Den lades inte fram av Berit Högmans regering under alla år. Visst har vi satt strålkastarljuset på det civila samhället och det som bidrar till att utveckla samhället.

Återigen: Om Berit Högman egentligen diskuterar att begränsa det kommunala självstyret är det bättre att säga det rakt ut, och så diskuterar vi utifrån de villkoren. Vi har ett kommunalt självstyre. Kommunerna har ett ansvar för vissa verksamheter. Kommunen har en plånbok, precis som staten. Lika lite som kommuner kan finansiera allt kan staten finansiera allt. Det handlar om att fördela och se till att alla får en liten bit av de medel som vi har från år till år.

Staten tar sitt ansvar. Vi abdikerar inte, tvärtom. Vi tar vårt ansvar och vill vara med och utveckla de här samlingslokalerna i samarbete med kommunen.

Jag vet inte om det är plan- och bygglagen som är det stora problemet. Jag tror snarare att det är politiskt ointresse. Den kommun som faktiskt vill ha samlingslokaler för sina medborgare sätter väl bara i gång och gör detta. Det finns ingen lagstiftning som hindrar det. Men den dag du vill att vi ska börja lagstifta om exakt vad och hur kommunen ska göra kanske det är bättre att det kommer in en interpellation som handlar om det kommunala självstyret och på vilket sätt staten ska ta över ansvaret för kommunala verksamheter.

Jag håller med Berit Högman. Staten tar sitt ansvar. Kommunerna kan ta ett bättre ansvar. Men det kan inte vara så att allting överläts till regeringen, utan vissa saker sköts bäst lokalt. Vi kan delvis finansiera, men det är lokalt man planerar, och det är lokalt man vet vilka behov medborgarna har.

Anf. 47 BERIT HÖGMAN (S):

Fru talman! Den sista meningen i svaret är: Regeringens ambition i det avseendet ligger fast. Jag har förstått av den här diskussionen att det innebär att regeringens brist på ambition i det här avseendet ligger fast. Det har nämligen inte framkommit någonting nytt som skulle leda till bättre förutsättningar för skapandet av det offentliga rummet.

När regeringen tillträdde satte man en rejäl spik i den kistan genom att ta bort de fria entréerna på statliga museer. Statliga museer kanske var den symbol som också var viktig för ett offentligt rum där det finns saker som vi gemensamt äger, som vi gemensamt förvaltar och som vi gemensamt borde ha tillgång till utan att mäta storleken på plånboken.

Det var en signal som sedan följdes, särskilt i borgerliga kommuner. Stockholm är ett flaggskepp där. Man säljer ut. Det är viktigare att vara kund i en affärsgalleria än att vara en individ som får komma till en samlingslokal för gemensamma möten.

Den här World Values-undersökningen har säkert rätt i att vi leder i privatisering – det känns verkligen så – och säkert också i att vi leder i sekularisering. Min bestämda övertygelse är att det, när det sker, är vik-

tigt med platser för mänskliga möten. För det är först i mötet med varandra som vi växer som människor. Ju mer olika vi är, desto bättre blir det. Då växer också samhället. Men det förutsätter att det finns en infrastruktur för de här samtalen.

Det är samma sak när det gäller digitalisering av biograferna. Ni måste tidigarelägga de insatserna för att digitaliseringen av biograferna ska bli verklighet. Det tar för lång tid. Biograferna hinner dö på vägen.

Anf. 48 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Jag håller fast och fullt med Berit Högman om vikten av samlingslokaler där medborgarna kan mötas och utvecklas tillsammans. Regeringens ambition på detta område, att tillsammans med kommunerna utveckla samlingslokaler, ligger kvar. Den ligger fast. Däremot har regeringen inte ambitionen, och kommer inte att ha någon sådan ambition, att ta över det kommunala ansvaret. Det här måste kommunerna se till att ansvara för. Och de måste se till att tillsammans med oss utveckla den verksamheten, som är bra och behövlig för deras medborgare.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellationerna 2011/12:211 och 213 om genusproblematiken inom vuxenutbildningen samt om yrkesvux och konjunkturläget

Anf. 49 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Gunilla Svantorp har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att öka andelen män inom vuxenutbildningen. Gunilla Svantorp har även frågat mig om jag avser att satsa på en fortsatt verklig satsning på yrkesvux där nya deltagare kan påbörja utbildning.

Andelen män inom den kommunala vuxenutbildningen har ökat de senaste åren och uppgår nu till knappt 37 procent. Detta innebär att andelen män inom den kommunala vuxenutbildningen är den högsta sedan början av 1990-talet.

Vuxenutbildningen har alltid haft svårt att attrahera de individer, ofta män, som är i störst behov av utbildningen. En viktig utgångspunkt i det arbete med att reformera vuxenutbildningen som just nu pågår är att vuxenutbildningen måste bli bättre på att nå dem med störst behov. De som har störst behov av vuxenutbildning är oftast de som står längst ifrån arbetsmarknad och samhällsliv, till exempel nyanlända invandrare eller ungdomar som av olika anledningar inte har fullföljt grund- eller gymnasieskolan. För dessa kan vuxenutbildning ofta vara en väg ut ur arbetslöshet och utanförskap till arbete och integration i samhället.

Nyckeln till att nå dem som har störst behov, och därmed också fler män, är att så långt som möjligt skraddarsy utbildningen efter individers varierande behov och förutsättningar. En skraddarsydd vuxenutbildning kan innebära att utbildningen erbjuds vid olika tidpunkter, så att den kan kombineras med praktik eller arbete, eller att utbildningen erbjuds i olika former, som distansundervisning eller arbetsplatsförlagt lärande. En fullständig individanpassning innebär att alla delar av en individs utbild-

ning alltid utgår från just denna individs förkunskaper, mål och livssituation i övrigt. Regeringen har de senaste åren arbetat med att reformera vuxenutbildningen. Den nya skollagen (2010:800) och förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning, som börjar tillämpas från och med den 1 juli 2012, är viktiga steg i denna reformering. Tillämpningen av dessa författningar kommer att innebära en tydlig förstärkning av individperspektivet inom vuxenutbildningen.

Förutom arbetet med att reformera och individanpassa vuxenutbildningen vill jag även lyfta fram två av regeringen initierade satsningar som redan har bidragit till en jämnare könsfördelning inom vuxenutbildningen.

Den första är lärlingsutbildning för vuxna. Denna satsning startade 2011 och har hittills attraherat fler män än kvinnor, 54 procent män och 46 procent kvinnor. Lärlingsutbildningen för vuxna är en utbildning som i mycket hög grad kan anpassas efter den enskilda elevens behov. Ofta är en lärlingsutbildning helt individualiserad, med bara en person på just den utbildningen. Detta gör utbildningen mer attraktiv bland grupper som vuxenutbildningen ofta har haft svårt att attrahera, däribland många män.

Den andra satsningen, som jag vill lyfta fram, är satsningen på utbildning för arbetslösa 20–24-åringar. Denna satsning, som inleddes 2011, syftar till att underlätta för arbetslösa ungdomar att avsluta sin grund- eller gymnasieskoleutbildning och därmed förbättra sina möjligheter till arbete. Även denna satsning har hittills lockat fler män än kvinnor, 52 procent män och 48 procent kvinnor.

När det gäller Gunilla Svantorps andra fråga kan jag bara konstatera att det inte stämmer att den förlängda satsningen på yrkesinriktade kurser på gymnasial nivå inom vuxenutbildningen (yrkesvux) bara skulle vara öppen för dem som har påbörjat utbildningen senast under 2011. Jag kan med glädje säga att det tidigare kravet på att utbildningen måste påbörjas senast under 2011 har tagits bort.

Anf. 50 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret på de båda interpellationerna, som har bakats ihop. I svaret kan vi bland annat läsa att det aldrig har varit så många män i vuxenutbildningen som nu – det är 37 procent, precis som statsrådet just sade – samt att man har gjort satsningar som attraherat fler män än kvinnor. Det gäller till exempel lärlingsutbildningen för vuxna och möjligheten för arbetslösa 20–24-åringar att läsa in det som fattas.

Jag tycker att svaret andas en nöjdhet över läget. Jag kan aldrig vara nöjd med att vi så långt tillbaka som vi ser har en så stor skevhet mellan könen när det gäller dem som läser vidare. Det livslånga lärandet handlar ju inte bara om att vidareutbilda sig till ett jobb. Det handlar också om att vidareutbilda sig inom sitt jobb. Där ser vi att männen är betydligt sämre än vad kvinnorna är.

Jag funderar ofta på vad regeringen egentligen har för ambitioner med vuxenutbildningen. Ses den som en reservdelsfabrik där man rättar till tidigare misstag, eller ses den som en viktig del för att förverkliga målsättningarna om det livslånga lärandet? Jag hoppas, fru talman, att statsrådet här kan utveckla sina tankar kring vuxenutbildningen lite mer, eftersom det är statsrådet som är ansvarig för denna del av utbildningen.

Vi är många som är nyfikna på hur man ser på det livslånga lärandet och gärna med genusproblematiken i centrum, eftersom det är den fråga som jag har ställt i dag.

När jag fördjupade mig i Skolverkets lägesbedömning, för 2011, för vuxenutbildningen bestämde jag mig för att ställa de frågor som vi diskuterar i dag i kammaren. Det kan ju inte vara så att regeringen sätter upp ett antal mål och sedan pratar om målen men inte alls bryr sig om att följa upp vad som faktiskt händer på utbildningsområdet för vuxna.

I den här rapporten kunde jag till exempel läsa att siffran över andelen män och kvinnor inom vuxenutbildningen har sett ungefär likadan ut de senaste tio åren. Det är alltså två tredjedelar fler kvinnor som kompetensutvecklar sig. Det väckte min fråga och fundering. Och det finns många fler frågor och funderingar som väcks när man läser den här rapporten, så jag lär återkomma.

När det gäller yrkesvux och det faktum att den viktiga satsningen är på gång att fasas ut ställer jag mig så klart frågande till svaret, även om jag tror på statsrådets ord om att man har ändrat på det. Jag fick leta långt inne i verktygslådan innan jag hittade regeringsbeslutet från december 2011, tror jag att det var, som säger att man har ändrat det tidigare beslutet att inga nya deltagare får börja om de inte redan har börjat 2011 eller tidigare.

Eftersom detta var något som vi hade en stor diskussion om när vi fattade beslutet borde man ha sett till att fler känner till att man har ändrat förutsättningarna, för det var i alla fall något som inte vi visste någonting om. Min fråga handlade dock inte specifikt om vilka som har möjlighet att gå på yrkesvux utan mer om satsningen på yrkesvux över huvud taget, och det har inte statsrådet svarat ett dugg på i sitt svar.

Därför måste jag få fråga statsrådet om hon känner att uppdraget, som första gången beskrivs i budgetpropositionen för 2008–2009, nu är slutfört, eftersom man avser att fasa ut detta 2013. Har de personer som hade behov av yrkesvuxutbildning fått den, eller tror statsrådet möjligtvis att det finns fler personer som borde komma i fråga för denna satsning framöver? Om svaret på den frågan är ja, hur resonerade då regeringen när man valde att satsa över 5 miljarder kronor på att sänka krogmomsen i stället för att satsa de pengarna på att utbilda människor till jobb?

Anf. 51 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Det är en väldigt viktig debatt vi har här om yrkesvux och konjunkturen. Det är den interpellationsdebatten jag har anmält mig till.

När man lyssnar på Socialdemokraterna kan det låta lite grann som att ju fler som är inskrivna i vuxenutbildningen desto bättre. På ett sätt kan man tycka att staten ska ta ett större ansvar och se till att fler personer antas till den kommunala vuxenutbildningen, men jag tycker att det är viktigt att borra i och titta på vilka personer det handlar om och hur målgruppen ser ut. Är det alltid positivt att antalet personer i vuxenutbildningen ökar?

Vuxenutbildningen används av en del för att sadla om. Man kanske har jobbat som barnskötare, men sedan finns det för många barnskötare i vissa kommuner samtidigt som det efterfrågas fler personer i vård- och omsorgssektorn, och då kanske man vill sadla om. Då är vuxenutbildning

ett viktigt komplement. Eller så har man kanske varit arbetslös ett tag och har helt enkelt inte någon utbildning men vill nå gymnasiekompetens, vilket många arbetsgivare ställer krav på, och då kan vuxenutbildning också vara en väg att gå.

Den absolut viktigaste orsaken i alldeles för många kommuner är dock den utslagningsmaskin som den socialdemokratiska gymnasieskolan har varit, inte minst på de yrkesinriktade programmen. Då kan man tycka att vi använder resurserna lite fel här i samhället, att för många miljoner i landets kommuner går till att lappa och laga bristfälliga gymnasieutbildningar i den kommunala eller fristående gymnasieskolan.

Jag tycker därför att de reformer som nu är på väg att sjasättas med den nya gymnasieskolan, där vi får tydligare lärlings- och yrkesutbildningar, är ett sätt att se till att fler ungdomar faktiskt lämnar gymnasiet med rätt utbildning, precis som statsrådet också anger i sitt svar.

Med tanke på konjunkturen tycker jag även att det är rätt prioriteringar som sker när det gäller vuxenutbildningar och yrkesvux. Tittar vi historiskt ser vi att vi började med runt 270–300 miljoner kronor 2009 för att under 2010, när det var väldigt tufft på arbetsmarknaden, vara uppe i nästan 1,2 miljarder som fördelades enbart till yrkesvux. Jag tycker alltså inte att det är fel att man anpassar yrkesvuxsatsningen både efter de behov som finns och efter konjunkturen.

Eftersom Gunilla Svantorp särskilt lyfter upp ungdomsarbetslösheten vill jag till sist ändå peka på att regeringen också har tittat på arbetsgivaravgifter när det gäller ungdomar. Vi har också förstärkt arbetsförmedlingarna nu när det börjar bli lite skakigt på arbetsmarknaden.

Jag vill skicka med Gunilla Svantorp uppmaningen att prata med sina socialdemokratiska kolleger i många av landets kommuner där man tyvärr, när man konstaterar att staten och regeringen skjuter till yrkesvuxpengar som fortfarande får anses vara ett generöst statsbidrag, gör stora överskott eller till och med trappar ned den kommunala vuxenutbildningsinsatsen i stället för att komplettera statens insatser och erbjuda ännu fler ungdomar och vuxna vuxenutbildning. Det tycker jag också är viktigt att notera.

Anf. 52 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Precis som Roger Haddad var inne på anpassas vuxenutbildningen i stort väldigt mycket efter konjunkturen och efter hur det ser ut på arbetsmarknaden. När vi har svåra tider på arbetsmarknaden är det viktigt att det finns platser inom vuxenutbildningen för dem som vill omskola sig för att kunna ta andra och nya jobb på arbetsmarknaden.

Jag menar att denna regering har tagit ett stort ansvar för vuxenutbildningen. Här talar vi om individualisering för att fler ska kunna känna att det finns någonting för dem inom vuxenutbildningen. Vi talar om validering, att människor inte ska behöva läsa saker som de redan kan. Vi talar om att uppvärdera yrkesutbildningar i förhållande till teoretiska utbildningar.

Allt detta sammantaget menar jag leder till att vi också lockar de grupper som behöver det mest och som vuxenutbildningen tidigare inte har nått. Det är framför allt män. Det är självklart att jag inte är nöjd med den statistik vi har i dag. Jag försökte redovisa statistiken för Gunilla

Svantorp genom att säga att det går framåt, men vi vidtar ytterligare åtgärder för att det ska se ännu bättre ut.

Jag vet inte var den statistik som Gunilla Svantorp läste upp kommer ifrån, men jag har en statistik som visar att när det gäller den kommunala vuxenutbildningen stämmer det att det är väldigt många kvinnor i förhållande till män. Men om vi tittar på andra vuxenutbildningar, till exempel sfi, har vi fördelningen 57 procent kvinnor och 43 procent män. Tittar vi på yrkeshögskolan är det 52 procent kvinnor och 48 procent män. Tittar vi på särvtux är det 49–51 och på folkhögskolan 60–40.

Vi brukar säga att allt mellan 60 procent och 40 procent är jämställt, så vuxenutbildning i stort är tillgänglig för både män och kvinnor. Men den kommunala delen, den som inte har individualiserats eller tagit hänsyn till vad de som söker tidigare kan och har läst, verkar ha lockat fler kvinnor än män.

Vi hoppas att de förändringar som regeringen nu vidtar ska leda till att den utveckling vi ser, det vill säga att fler män söker sig också till de kommunala vuxenutbildningarna, ska kunna fortsätta. Här menar jag att vi har samma intresse, och vi tänker fortsätta med detta.

När det gäller satsningar på vuxenutbildning är det återigen så att vi anpassar dem till arbetsmarknadens läge. År 2008 när vi hade den värsta finanskrisen genom tiderna satsades det 2 miljarder mer jämfört med 2006 när Socialdemokraterna lämnade regeringsmakten. I dag har vi tagit bort 1 miljard eftersom den kris vi har i dag inte motsvarar den kris vi hade 2008–2009.

Fortfarande ligger vi på 1 miljard kronor mer jämfört med 2006 så visst har denna regering byggt ut vuxenutbildningen. Det gör vi för att vi anser den vara viktig, både för att ge människor en andra chans och för att ge människor som vill omskola sig och byta bransch möjlighet att göra det. Där menar jag att yrkesutbildningar har varit viktiga. Vi ser att de som går yrkesutbildningar också kommer ut i arbete. Där finns det anledning att följa utvecklingen och vid behov också återkomma till att utöka antalet platser. Om arbetsmarknaden efterfrågar det ska vi självklart se till att arbetsmarknaden får den kompetens som behövs.

Anf. 53 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Det gläder mig att statsrådet ser lika positivt på att vi ska försöka jämna ut så att det är lika många män och kvinnor som går vuxenutbildningarna, för om man tittar på dem som i dag har jobb men som riskerar att bli av med sitt jobb är det väldigt många lågutbildade män i den gruppen. Då måste man tänka lite längre framåt på vad som kommer att hända när deras jobb försvinner och ha en plan för det.

Kommunerna har en annan bild än den positiva bild som statsrådet ger just nu av läget. Senast häromveckan kunde man läsa om Malmö, om jag kommer ihåg rätt, där man var tvungen att skära ned 1 000 platser inom vuxenutbildningen eftersom man tappar 38 miljoner i statsbidrag. Den positiva bild som statsrådet ger här stämmer alltså inte om man läser i lokala medier runt om landet.

Det finns runt om i vårt land många goda exempel på lokala initiativ där man förstått vikten av vuxnas kompetensutveckling. Där är den i Göteborg ett gott exempel. De har alltid haft en stor andel av sin arbetsföra befolkning inom industrin, över 20 procent, vilket gjort att många av

och till har mist jobbet. Det har vi sett alldeles nyligen. Då löser man inte problemet genom att sitta med armarna i kors och vänta på att någon annan ska göra det, utan då tar man tag i saker och ting.

På en konferens häromveckan kunde man höra vuxenutbildningschefen i Göteborg berätta hur man med hjälp av kompetenshöjande åtgärder kunde behålla människor i arbete eller hjälpa dem att byta yrkesbana. För att lyckas med det krävs nationella satsningar till exempel genom att de som riskerar att hamna i arbetslöshet får en rimlig ersättning för att omskola sig. Man ska känna sig trygg under den tid man satsar på både sig själv och landets tillväxt.

Roger Haddad sade att S tycker att ju fler som är inskrivna i vuxenutbildning desto bättre och frågade om det alltid är positivt att antalet personer i vuxenutbildningen ökar. Det beror på vilket perspektiv man har. Jag tycker att det livslånga lärandet är viktigt. Det är klart att jag då inte ser det som negativt att vi har många människor som väljer att vidareutbilda sig, oavsett om de riskerar att bli arbetslösa eller har jobb.

Sedan talade Roger Haddad om den utslagningsmaskin som gymnasieskolan varit under den socialdemokratiska regeringstiden. Nu har ni styrt i snart sex år, Roger Haddad, och hur har det sett ut de senaste sex åren? Har andelen elever som lämnar skolan utan godkända betyg eller hoppar av i förtid minskat? Nej, det tror jag inte att det har. Där har vi nog en läxa att lära, både Roger Haddad och jag.

Vidare sade Roger Haddad att det inte är fel att anpassa yrkesvux efter konjunkturläget, och statsrådet sade något liknande. I dag saknar 60 000 unga människor i Sverige gymnasieutbildning. Över 800 000 av den totala befolkningen saknar gymnasieutbildning. Samtidigt har vi massarbetslöshet; arbetslösheten ligger på 7–8 procent. I det läget måste man fundera på om det inte är allvarligt. Vill ni inte göra någonting åt den situationen? Är det inte bättre att satsa lite mer pengar på just vuxenutbildning?

Anf. 54 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Vi är inte nöjda med den nuvarande situationen. Jag har deltagit i ett antal interpellationsdebatter om ungdomsarbetslösheten, och varje gång får jag påminna om att ungdomsarbetslösheten är ett stort problem i Sverige. Likväl måste jag samtidigt få säga att 40 procent av ungdomarna heltidsstuderar. De går i gymnasieskolan.

Jag satt för ett tag sedan med i en grupp med 35 arbetslösa ungdomar i Västerås. Många hade sökt sig till Arbetsförmedlingen, men alla ville inte söka arbetsmarknadshjälp på heltid utan ville ha deltid och timanställningar. Det finns alltså olika behov. Statsrådet Sabuni har bland annat pekat på lärlingssatsningarna inom vuxenutbildningarna och på satsningen på målgruppen 20–24 år för att ungdomar ska kunna komplettera sin gymnasieutbildning. Det tycker jag är bra, och det verkar som om Gunilla Svantorp och jag är överens där.

När det gäller gymnasieskolan vill jag säga att den nuvarande regeringen, där Folkpartiet har ansvar för utbildningsfrågorna, sjösatte sin gymnasiereform hösten 2011, alltså för ett drygt halvår sedan. Fram till dess gällde den gamla gymnasieskolan, den gamla gymnasiestrukturen med 16 treåriga nationella program, samtliga med krav på högskolebehörighet. Det har resulterat i att så många ungdomar tvingats söka upp

Arbetsförmedlingen eller, för den delen, den kommunala vuxenutbildningen.

Jag vill inte missuppfattas. Det är bra att man utbildar sig, det är bra att man förkovrar sig, men det är synd att våra vuxenutbildningspengar ska gå till att lappa och laga gymnasieskolans utbildningar i stället för att användas till att erbjuda yrkesutbildningar för att möta arbetsmarknadens behov.

Det finns olika exempel som Gunilla Svantorp också nämnde. Kungsörs kommun i Västmanland skulle inte ha kunnat erbjuda vuxenutbildning utan yrkesvux medan vi i Västerås har både och. Det gäller, utöver statens insatser, att de kommunala politikerna tar sitt ansvar.

Anf. 55 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Gunilla Svantorp och jag är överens om vikten av vuxenutbildning för att människor ska omskola sig, för att människor ska få en andra chans, för att människor ska kunna komma ut i arbete. Men än viktigare är det att föra en politik för jobb. Jag hörde Gunilla Svantorp säga i sitt inlägg att människor som förlorar jobbet måste få chans till rimlig ersättning. Absolut, det är viktigt, men människor som förlorar jobbet måste också få chans till ett nytt jobb. Där fanns det inga förslag på vad som ska åstadkommas.

Jag skulle vilja fråga: Hur skapar man nya jobb genom att till exempel inte vilja sänka momsen i restaurang- och cateringbranschen med tanke på alla unga som behöver få sitt första jobb eller alla nyanlända som behöver komma ut på arbetsmarknaden? Hur skapar man jobb genom att höja arbetsgivaravgiften för ungdomar som ska konkurrera med människor som har lång erfarenhet på arbetsmarknaden? Hur skapar man jobb genom att avskaffa ROT, eller för den delen RUT? Det är en politik som Gunilla Svantorps parti vill föra och säkert skulle föra om de hade regeringsmakten. Men det finns ingen som räknar ut hur många jobb den politiken skulle skapa.

Det är viktigt med vuxenutbildning. Vi bygger ut vuxenutbildningen, men den måste kombineras med att det finns jobb att gå till. Det är det jag saknar i Gunilla Svantorps inlägg i dag.

Anf. 56 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Det är klart att vi socialdemokrater har en politik för jobb. Det är bara att läsa vår budgetmotion som väldigt mycket handlar om jobbskapande åtgärder. Jag tänkte gå in på det lite mer i vår nästa interpellationsdebatt.

Konjunkturinstitutet och många andra ifrågasätter de 5,4 miljarder som regeringen satsat på sänkningen av krogmomsen. Enligt de första artiklarna skulle det skapa 20 000 jobb, men det senaste jag läste handlade om 3 500 jobb. Däremellan har det skrivits många artiklar och antalet har hela tiden minskat. När man inte har en aning om hur många jobb det skapar är det en mycket märklig satsning som gjorts.

Vuxenutbildningen är fantastisk och vi ska vara rädda om den. Den är unik för Sverige. Under tidigare konjunkturedgångar har vi vidareutbildat människor så att de varit redo att ta jobb när jobben har kommit. Nu ser vi att människor lämnas i sticket. De får gå hemma och göra ingenting. Dessutom får ungdomarna inte komma till Arbetsförmedlingen och

Prot. 2011/12:69
14 februari

Svar på
interpellationer

få någon som helst åtgärd förrän det gått hundra dagar. Vem av oss som skapar jobb kan därför diskuteras.

Vi håller på att förlora en hel generation ungdomar. Jag är jättebekymrad. Långtidsarbetslösheten stiger. Människor är långtidsarbetslösa allt längre tid och kommer allt längre bort från arbetslivet. Jag skulle vilja fråga statsrådet hur hon tänker kring dessa frågor kopplat till vuxenutbildningen och kanske framför allt kopplat till genusproblematiken som vi diskuterar i dag.

Anf. 57 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Hur mycket regeringen satsar på vuxenutbildning kunde jag visa i form av statistik. Jag kunde visa att vi bygger ut vuxenutbildningen. Vi vet att det är viktigt för människor som blir arbetslösa att ha möjlighet att omskola sig för att kunna byta jobb. Vuxenutbildningen möter den konjunktur och den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Det är därför den byggs ut.

Ett exempel är det som händer i Västra Götaland. Vi tillsätter extra resurser i just den regionen eftersom Saab gått i konkurs. Det kommer att bli svårare för människorna där, och regeringen behöver därför agera för att omskola dem så att de har möjlighet att få ett annat jobb. Det är det vuxenutbildningen handlar om, att hela tiden anpassa den till det som arbetsmarknaden efterfrågar.

Gunilla Svantorp svarar fortfarande inte på frågan vad Socialdemokraterna vill göra för att skapa fler jobb. Vi bygger ut vuxenutbildningen. Vi har vidtagit åtgärder för att skapa fler jobb. Ja, sysselsättningsgraden är lägre. Vi har fler medborgare. Vi behöver skapa ännu fler jobb. Men hur kan skattehöjningar på sådant som skapar arbete samtidigt skapa fler jobb? Hur tror man att man skapar fler jobb genom att höja skatterna för företagen och genom att höja skatterna för dem som ska anställas? Det går inte ihop, Gunilla Svantorp. Jag hoppas verkligen att vår nästa interpellationsdebatt kan ge svar på dessa frågor.

Jag har lyssnat på debatterna hela dagen i dag, också när finansministern var i kammaren, och jag tycker fortfarande inte att jag fått svar på hur avskaffande av RUT och ROT, höjning av momsen på krogarna och framför allt en dubblering av arbetsgivaravgiften för ungdomar skulle skapa jobb. Vi behöver få svar på dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Anf. 58 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Gunilla Svantorp har frågat mig om jag avser att öka antalet yrkeshögskoleutbildningar för att därmed möjliggöra för fler personer att gå från arbetslöshet till arbete. Jabar Amin har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att Myndigheten för yrkeshögskolan framöver ska kunna bevilja en större andel utbildningsplatser. Båda frågorna har ställts mot bakgrund av att tillstånd att ingå i yrkeshögskolan lämnades för 29 procent av utbildningarna i den senaste ansökningsomgången hos Myndigheten för yrkeshögskolan. De likartade frågeställningarna gör att jag väljer att besvara de båda interpellationerna samtidigt.

Jag anser att det är glädjande att intresset för att anordna yrkeshögskoleutbildningar fortsatt är stort. Antalet ansökningar har enligt Myndigheten för yrkeshögskolan ökat med 27 procent, vilket visar på att arbetslivet har fortsatt högt förtroende för yrkeshögskolan. Yrkeshögskolan kan också uppvisa mycket goda resultat och andelen utbildade som har fått arbete efter avslutad utbildning var vid 2011 års uppföljning 86 procent.

Regeringen har under de senaste åren gjort kraftiga förstärkningar på utbildningsområdet med anledning av finanskrisen och läget på arbetsmarknaden. Det har bland annat inneburit att yrkeshögskolan har fått extra resurser för att fler ska få utbildning inom områden där det finns behov av utbildad arbetskraft. Regeringen bedömer att yrkeshögskolan spelar en strategisk roll när det gäller att förse arbetslivet med kvalificerad arbetskraft.

Sedan den borgerliga regeringen tillträdde 2006 har den kvalificerade yrkesutbildningen och yrkeshögskolan ökat med 10 000 årsplatser och antalet studerande med 13 000, så att nästan 45 000 studerande gick på någon sådan utbildning 2011. De resurser som har ställts till förfogande har också bidragit till att andelen beviljade ansökningar om att få starta utbildningar inom yrkeshögskolan kunnat öka betydligt från de 18 procent som kunde beviljas vid årsskiftet 2006/07 av den dåvarande Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning.

Insatser som kan bidra till att underlätta för enskilda att gå från arbetslöshet till arbete behöver utformas på olika sätt och i olika sammanhang. När det gäller just yrkeshögskolan ska man hålla i minnet att det är en utbildningsform med behörighetskrav som motsvarar kompetens från avslutad gymnasieskoleutbildning och med utbildningar som ibland har speciella förkunskapskrav. Den kan därför inte i alla sammanhang fungera som ett första steg på vägen tillbaka till arbetsmarknaden.

Jag vill vidare framhålla att de satsningar som regeringen i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1) har aviserat när det gäller vuxenutbildningen – vilken förutom yrkeshögskolan innefattar bland annat kommunal vuxenutbildning, vuxenutbildning för utvecklingsstörda, svenskundervisning för invandrare och folkbildning – är nog så viktiga i detta sammanhang. Totalt beräknas satsningarna inom vuxenutbildningen under 2012 uppgå till drygt 6,8 miljarder kronor exklusive kostnader för studiestöd, vilket historiskt sett är betydande.

*Svar på
interpellationer*

Mot bakgrund av detta anser jag att de av regeringen initierade satsningarna på yrkeshögskolan, vilka uppgår till drygt 1,6 miljarder kronor under 2012 exklusive kostnader för studiestöd, för närvarande ligger på en rimlig nivå. Jag avser naturligtvis att noga följa utvecklingen när det gäller överensstämmelsen mellan utbildningsutbudet och arbetsmarknadens behov.

Anf. 59 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

Yrkeshögskolan är en fantastisk utbildningsverksamhet. Föregångaren hette kvalificerad yrkesutbildning och startade 1995/96 som en treårig försöksverksamhet. Den föll så väl ut att den socialdemokratiska regeringen 2001 inrättade Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, och det blev en reguljär utbildningsform. Ansvaret övergick 2009 till den nya Myndigheten för yrkeshögskolan, som samlar alla eftergymnasiala utbildningar under sitt tak. Ibland känns det nödvändigt att påminna om historien.

Kvalificerad yrkesutbildning är alltså ingenting som har uppfunnits i och med regeringsskiftet 2006, utan resultatet av ett långt och gediget arbete hos flertalet socialdemokratiska regeringar. Det gläder mig att nuvarande regering också pratar väl om yrkeshögskolan och människors möjlighet att utbilda sig till viktiga yrken och kanske ännu mer till kommande viktiga yrken.

Vad som däremot bekymrar mig är att den inte dimensioneras efter de behov som uppenbarligen finns. Allra mest kan det bekymra i de tider av massarbetslöshet som vi lever i just nu med tanke på den oerhört höga ungdomsarbetslöshet som vi har i vårt land, nästan den högsta i hela Europa. Det är ungdomar som inget hellre vill än att få ett jobb eller starta eget. Men för att klara av det behövs verktyg, och ett viktigt verktyg skulle en utbildning inom yrkeshögskolan vara.

Statistiken talar för sig själv. Sex månader efter skolan har 86 procent av dem som slutfört sin utbildning jobb eller har startat eget. Därför måste en ansvarsfull opposition med sikte på allas rätt till jobb och med sikte på en näringspolitik som tar till vara alla människors möjlighet att bidra till vårt lands tillväxt ställa just de frågor som jag har ställt i den här interpellationen.

Varför dimensionerar inte regeringen fler platser? I dag får som statsrådet sade 29 procent av dem som ansöker om att få starta utbildning ett positivt besked. När utbildningsutskottet hade besök av myndighetens generaldirektör i slutet av januari sade hon att man lätt skulle ha kunnat bevilja lika många till med bibehållen kvalitet. Många väl kvalificerade ansökningar fick alltså nej. Därmed missar regeringen möjligheten att öka kunskapsnivån i samhället och se till att fler människor står väl rustade vid förändringar i arbetslivet.

Jag förstår inte vad statsrådet menar när hon i svaret säger att yrkeshögskoleutbildningar inte kan fungera som ett första steg tillbaka till arbetsmarknaden. Det är väl just det vi ser hela tiden? Människor som har blivit av med sitt jobb eller känner oro för att kompetensen inte räcker till väljer att söka en kompletterande utbildning inom yrkeshögskolan för att stå bättre rustade. Vad är väl det om inte ett steg tillbaka in på

arbetsmarknaden? Dessutom visar årsredovisningen från 2010 att hälften av deltagarna är under 26 år.

Återigen: Varför inte dimensionera fler platser när behovet uppenbarligen är så stort som det är och utbildningarna dessutom sker i samarbete med näringslivet och dess behov?

Prot. 2011/12:69
14 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 60 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Inledningsvis vill jag tacka ministern för svaret, även om det inte innehöll något nytt.

Alliansregeringens paradhäst, eller en av dem i alla fall, har varit att det är viktigt med arbete och att sänka arbetslösheten. Arbetslösheten ska bekämpas, och arbetslinjen ska gälla, har regeringen sagt.

Ett märkbart problem är dock att regeringen inte har lyckats sänka arbetslösheten. Långtidsarbetslösheten ökar igen. Alltför många människor står fortfarande utanför arbetsmarknaden. En rapport från Riksrevisionen som kom nyligen säger att det inte går att fastställa att regeringens så kallade jobbpolitik skulle ge fler jobb.

Det är bland annat med anledning av detta jag skrev en interpellation och ställde frågan till ministern.

Yrkeshögskolan ses som ett viktigt verktyg för att utbilda människor som så småningom kan komma in på en arbetsmarknad som ibland skriker efter kvalificerad arbetskraft.

Många, särskilt unga människor och människor med utländsk bakgrund, är särskilt drabbade i tider av kriser. Just de grupperna är grupper som genom yrkeshögskolan har kunnat komma in på arbetsmarknaden på ett snabbt och lätt sätt.

I sitt svar skriver ministern siffror om kommunal vuxenutbildning och sfi-undervisning, men det var inte vad min fråga handlade om. Min fråga var om ministern avser att öka de ekonomiska medlen till yrkeshögskolan så att den kan erbjuda fler platser.

Fru talman! I budgetpropositionen för 2012 skriver regeringen följande: Vi bedömer att yrkeshögskolan spelar en strategisk roll när det gäller att förse arbetslivet med kvalificerad arbetskraft. Därför avser regeringen att fortsätta att satsa på yrkeshögskolan under de kommande åren. Under 2012 och 2013 tillförs sammanlagt 150 miljoner kronor inklusive kostnader för studiestöd, vilket motsvarar 1 500 årsplatser.

Myndigheten ska således sammanlagt få 150 miljoner kronor extra. Därför blir jag förundrad när ministern i sitt svar skriver att regeringen satsar 1,6 miljarder på myndigheten. Min fråga är: Vilka pengar är dessa 1,6 miljarder? Varifrån kommer de? Är det inte en skillnad mellan 1,6 miljarder som ni nämner i ert svar och de 150 miljoner som det står om i budgetpropositionen?

Jag liksom människor som följer denna debatt är intresserade av att veta om det är 150 miljoner som yrkeshögskolan får i extra stöd eller 1,6 miljarder som ni skriver.

Anf. 61 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Det är väldigt positivt att regeringens myndighet för yrkeshögskolan får sådana positiva kommentarer. Det finns en anledning till varför man skapade den nya yrkeshögskolemyndigheten. Det var väldigt spretigt förut mellan gymnasiala och eftergymnasiala utbildning-

ar. Det var mycket dålig kvalitetsgranskning och kontroll av de utbildningar som erbjöds.

Därför valde Folkpartiet och regeringen att skapa Myndigheten för yrkeshögskolan, vars huvudkontor ligger i Västerås, vilket jag är extra glad för. Det är en positiv reform. Precis som i den förra debatten om yrkesutbildningen och yrkesvux är detta ett av de mest effektiva sätten att få ut människor, ungdomar och vuxna, direkt ut i arbete.

Anledningen till att jag anmälde mig till debatten är att det kan ha funnits en liten missuppfattning om vem yrkeshögskolemyndigheten vänder sig till. Statsrådet Sabuni har sagt i sitt svar att det ställer behörighetskrav. Man kan inte komma utan gymnasiekompetens och hoppa in på en utbildning till tandsköterska, apotekstekniker eller byggnadsingenjör. Det ställs helt andra krav för dessa utbildningar som är allt mellan sex månader upp till två år.

Det är intressant att här höra från de rödgröna representanterna att det satsas för lite och att man vill ha ännu mer. Samtidigt säger de att det är en bra reform. Jag kan till regeringens och vårt försvar konstatera att andelen har ökat sedan förra omgången från 26 procent till 29 procent och från 6 400 platser till 8 900 platser.

Vilken minister eller vilken riksdagsledamot skulle inte vilja ha ännu mer pengar till den här typen av insatser? Men det fungerar inte så när man ska prioritera och lägga pengar på olika saker i samhället. Däremot är jag själv intresserad av hur vi använder pengarna till yrkeshögskolemyndigheten.

Jag vet till exempel att man satsar på vissa kulturella utbildningar och konstutbildningar. Det kan man säkert titta igenom. Är det verkligen det som efterfrågas av arbetsmarknaden? Det är väldigt smalt. Men det upp-tar ändå drygt 100–160 miljoner av myndighetens budget, vilket är en hel del.

Det viktigaste är att man fortsätter att ha kopplingen mellan branschen och näringslivet där det samordnas med Arbetsförmedlingen och andra myndigheter. Detta är en konsekvens av att det inte på vare sig gymnasial nivå eller eftergymnasial nivå har funnits tydliga utbildningar som har haft förankring och aktualitet ute i arbetslivet. Vi har utbildat människor rakt ut i arbetslöshet. Vi har utbildat människor till att bli journalister. Alla de som slutar medieprogrammet kan inte bli journalister och så vidare. Det känner Jabbar Amin och Gunilla Svantorp till.

Det reformer som genomförs i gymnasiet, vuxenutbildningen och det tredje och viktiga steget yrkeshögskolemyndigheten är mycket viktiga. Har ni några andra reformer på gång som inte jag känner till? Kan ni bara äska ytterligare 1 eller 2 miljarder? Hur finansierar ni det i så fall? Det är bra att ni ställer krav på oss och regeringen. Men det är viktigt att ni är realistiska i era prioriteringar.

Anf. 62 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Precis som interpellanterna gläds också jag åt att yrkesutbildningar inom ramen för yrkeshögskolan är populära. Det är också därför som yrkeshögskolan expanderar. Vi har i dag flera utbildningar inom ramen för yrkeshögskolan än vad vi hade 2006. Det är i dag 1,6 miljarder totalt som yrkeshögskolan har till sitt förfogande för att upphandla dessa utbildningar.

Flera kan få beviljade bidrag, om det fanns pengar, med bibehållen kvalitet. Men det är inte alltid bara kvalitet det handlar om. Det handlar också om att man ska kunna fylla dessa platser. Som jag sade finns det andra typer av vuxenutbildning som också är lika viktiga.

Alla kan inte gå yrkeshögskola. En del behöver först komplettera sina utbildningar för att till exempel få gymnasiekompetens innan de kan gå yrkesutbildning inom ramen för yrkeshögskolan. Det är också viktigt att vi satsar på de andra vuxenutbildningar som finns inom ramen för den vuxenutbildning vi har.

Jag konstaterar att vi i dag har fler beviljade utbildningar – 29 procent i andel – samtidigt som vi har fler som ansöker. Det är större andel i dag som beviljas samtidigt som det är många fler som ansöker jämfört med 2006 och 2007 när 18 procent beviljades och också färre i antal.

Talar man andelar inser ni själva att expansionen av yrkeshögskolan har gått väldigt snabbt. Detta är viktigt. Det har gått snabbt, men vi har bibehållit kvalitet. Det har varit nödvändigt på grund av finanskrisen. Människor har kunnat komma ut i arbete.

Jag följer gärna den utveckling som pågår. Regeringen är inte främmande för att avsätta ytterligare medel om arbetsmarknaden efterfrågar det. Men yrkeshögskolan är inte den enda vuxenutbildningen vi ska satsa på.

Alla kan inte gå yrkesutbildningar. Men vi ska se till att expanderingsen går i en sådan takt att det både finns människor som kan gå utbildningarna och att kvaliteten bibehålls.

Mitt svar på Jabar Amins direkta fråga om regeringen kommer att höja anslaget är att regeringen har höjt anslaget. Regeringen kommer att fortsätta att följa utvecklingen, och vid behov kommer vi att höja ytterligare. Men för tillfället, just nu i detta ögonblick, ser jag inte att de behoven finns.

Anf. 63 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Det är väldigt klargörande svar och debattinlägg som kommer här. Roger Haddad sade till oss att man måste prioritera vad man lägger pengarna på. Vem vill inte ha ännu fler platser? sade Roger Haddad.

Det är mycket märkligt att man måste prioritera så att statsrådet anser att satsningen med 1,6 miljarder på yrkeshögskolan under 2012 ligger på en rimlig nivå, som det står i svaret. Man kan sätta det i relation till andra satsningar.

Det gäller till exempel regeringens sänkning av krogmomsen, där absolut ingen vet om det kommer att skapa några nya jobb. Där satsade man 5,4 miljarder kronor. Konjunkturinstitutet är väldigt kritiskt och tror inte att det kommer att skapa några jobb alls.

En annan satsning som man har valt att lägga väldigt mycket pengar på är satsningen på jobbcoacher. Arbetsförmedlingen gjorde under 2011 en utvärdering av de interna och externa jobbcoachernas insatser. Jag vet inte om statsrådet har sett denna rapport. Det är en väldigt intressant läsning.

I utvärderingen studerar man skillnaden i sysselsättningsstatus mellan individer som deltar i jobbcoachning och dem som inte gör det. Resultatet visar, märkligt nog, att individer som har haft jobbcoachning har

större sannolikhet att vara i praktik men lägre sannolikhet att vara i jobb än individer som inte har haft coaching. Skillnaderna är statistiskt säkerställda.

Det går inte att dra några slutsatser när det gäller om coachningen leder till jobb, menar man i studien. Detta är en nätt liten satsning på 2 miljarder kronor hittills, som ska stiga till 3 miljarder kronor under detta år. Om man prioriterar får man också se på vad man får ut av prioriteringarna. Därför tycker jag att det är märkligt att statsrådet säger sig vara nöjd med de 1,6 miljarder kronorna.

Vi socialdemokrater satsade 600 miljoner kronor, fullt ut finansierade, på 6 500 fler yrkeshögskoleplatser i vår senaste budget. Med anledning av den tidigare debatten vill jag också säga att vi satsade en massa pengar på jobbskapande åtgärder, till exempel en riskkapitalfond på 3 miljarder. Vi satsar pengar på en nedsättning av arbetsgivaravgiften med 3 procent för lönesummor upp till 900 000 kronor. Detta kostar 3 miljarder netto. Vi tror att det här är insatser som kommer att leda till att fler jobb skapas.

Vi avsätter också 1,4 miljarder för att bygga ut tunnelbanan och 11 miljarder till järnvägar. Det är massor med pengar som kommer att skapa jobb, tillsammans med yrkeshögskoleplatserna.

Mot bakgrund av detta måste jag få fråga statsrådet om hon inte tycker att man satsar på fel saker. Man vet att det handlar om en utbildning där 86 procent får jobb. Är det inte bättre att lägga pengarna på det som man vet skapar jobb?

Anf. 64 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Jag ska börja med att läsa ur svaret som ministern har skickat till oss: ”Mot bakgrund av detta anser jag att de av regeringen initierade satsningarna på yrkeshögskolan, vilka uppgår till drygt 1,6 miljarder kronor under 2012.”

Här skriver regeringen alltså om initierade satsningar på 1,6 miljarder. Det är typiskt för regeringen att komma till riksdagen med sådana uppgifter. Man förvränger fakta. Det finns inga satsningar på 1,6 miljarder. Myndighetens hela budget är 1,6 miljarder. Då får man inte skriva så. Man ska skriva att satsningen är på 150 miljoner, som påpekades här.

Yrkeshögskolan gör att det finns en stark och bra koppling mellan utbildningarna och arbetsmarknaden. Många som söker dit är behöriga personer. Det är inte så att folk måste vara behöriga för att söka dit, som både ministern och den folktoppartistiske ledamoten nyss anförde. Men det är behöriga människor som söker dit. De som söker och inte beviljas plats i yrkeshögskolan är behöriga människor.

Ungefär en tredjedel av de ansökningar som har kommit till yrkeshögskolan har beviljats. Det är lågt. Man skulle lätt kunna öka anslaget och öka satsningarna på yrkeshögskolan. På så sätt skulle man stödja de grupper som är behöriga så att de ska kunna komma in på arbetsmarknaden. Detta är ju en av de myndigheter och en av de utbildningar vars studerande har lättast att komma in på arbetsmarknaden.

Man frågade här med vilka pengar detta ska göras. Man måste självfallet prioritera. Men regeringen prioriterar 5,4 miljoner i sänkt restaurangmoms framför att stödja grupper så att de kan komma in på arbetsmarknaden. Den sänkta restaurangmomsen har på många ställen fått

motsatt effekt. Många restauranger har nämligen höjt priserna i stället för att sänka dem. Det gäller bland annat här i riksdagen.

Min fråga till ministern återstår: Avser ministern att satsa extra med anledning av den nya information som har kommit från yrkeshögskolan om att en stor andel, nästan nio av tio, kommer in på arbetsmarknaden inom kort tid? Det gäller speciellt de grupper som jag nämnde i början – grupper som i dag har det svårast, nämligen utrikes födda och unga människor. De är dessutom behöriga när de söker till yrkeshögskolan.

Anf. 65 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag beklagar att Miljöpartiets Jabar Amin inte var med i den förra debatten om vuxenutbildning och yrkesvux. Jag tror att Jabar Amin har missuppfattat det här. Han har ställt en fråga om yrkeshögskolan. De problem ni tar upp och vill angripa är massarbetslöshet, ungdomsarbetslöshet och unga med svag ställning. Men dessa människor har inte tillträde till yrkeshögskolan, Gunilla Svantorp och Jabar Amin.

De andra insatser som regeringen presenterade via statsrådet Sabuni tidigare är satsningar på unga mellan 20 och 24 år utan gymnasiekompetens, vuxenutbildning, yrkesvux och lärlingsanställning i vuxenutbildningen samt den lägre arbetsgivaravgiften för ungdomar, som ni för övrigt vill höja. Det är åtgärder som direkt kan lösa de utmaningar som vi också tycker är viktiga att anta och som ni är inne på.

Men det här är en interpellation om yrkeshögskolemyndigheten, som kräver full gymnasiekompetens, det vill säga slutbetyg från gymnasial nivå. Yrkeshögskolan är en eftergymnasial nivå. Jag tycker att det var viktigt att förtydliga detta. När myndigheten kom till utbildningsutskottet fick vi reda på att 25 procent av de studerande i yrkeshögskolemyndighetens utbildningar har högskolebakgrund. 50 procent av dem som går dessa utbildningar gör det för att byta karriär.

Visst är yrkeshögskoleutbildningarna viktiga. Men det ni vill angripa – i alla fall det ni talar om i talarstolen här – är andra insatser. Det jobbar vi med. Jag tycker att yrkeshögskolemyndigheten är bra. Det finns fler platser; vi är uppe i 40 000–45 000 personer som har fått del av satsningarna. Jag tycker att det är viktigt. Men om ni vill anslå mer pengar och om ni vill göra någonting mer – presentera era alternativ!

Anf. 66 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Det är mycket fokus på sänkning av moms i denna debatt. Jag ska inte sia om huruvida det leder till jobb och hur många jobb det leder till, utan facit får tala för sig självt så småningom.

Men jag vet att en liknande debatt fördes när jobbskatteavdraget infördes, när RUT infördes, när ROT infördes och när vi halverade arbetsgivaravgiften för unga. Oppositionen ifrågasätter alla dessa åtgärder. Men de facto har 200 000 nya jobb skapats. Ja, vi har blivit fler. Man kan tala om sysselsättningsgrad som har sjunkit, men det är alltså 200 000 nya jobb. Jag vet inte om detta hade varit möjligt i denna finanskris om det inte hade varit just för denna typ av insatser. Men jag tänker som sagt inte uttala mig om vad momsfrågan kommer att leda till, utan det får vi se i framtiden.

När man vill göra många insatser därför att man anser att problemen är stora kommer det att finnas några som går bra och några som kommer

att gå mindre bra. Men sammantaget har fler människor kommit ut i arbete trots den finanskris vi har sett – den värsta på många år.

Till Jabar Amins inlägg vill jag säga att yrkeshögskolan har 1,6 miljarder i anslag för att se till att det finns utbildningar. Yrkeshögskolan är en del inom ramen för vuxenutbildning där vi har finansierat med 6,8 miljarder totalt. Det är 1 miljard mer än vi hade till vuxenutbildning 2006. Detta med att anpassa sig till vad konjunkturen säger och hur arbetsmarknaden ser ut när det gäller vuxenutbildning är inga konstigheter. Det har tidigare regeringar gjort, och det kommer också framtida regeringar att göra. Jag kan ta ett exempel när det gäller komvux under socialdemokratiska regeringar. År 1999 hade man 4,2 miljarder. År 2002 sänktes det till 3,3 miljarder. År 2005 sänktes det till 2,2 miljarder. Det är inga konstigheter. Man följer konjunkturen. Ska man debattera varför man sänker anslaget samtidigt som man vet att arbetsmarknaden slukar folk? Det är klart att man sänker antalet platser för att frigöra människor som kan komma in på de jobb som finns.

Yrkeshögskolan är viktig och yrkesutbildningar är populära, men vi ska inte låta dem växa hur snabbt som helst. De ska bibehålla kvaliteten.

Jag tror att Jabar Amin och jag pratar förbi varandra. När jag säger att man behöver vara kvalificerad för att söka till yrkeshögskolans utbildningar menar jag just enskilda som ska delta i dessa utbildningar. Det är inte alltid alla platser fylls. Man kan bevilja anordnarna ett antal platser för en utbildning. Det är inte alltid som alla anordnare fyller dessa platser. Det är inte alltid som alla utbildningar ens börjar i tid. Den typen av problem gör att expansionen av yrkeshögskolans utbildningar måste ske försiktigt. Den har skett ganska snabbt de senaste åren på grund av den finansiella krisen, men framgent måste vi se till att expansionen sker i en sådan takt att de som går utbildningarna också kommer ut i arbete. Yrkeshögskolans utbildningar ska fortsätta att ha ett gott rykte på arbetsmarknaden. Man ska veta att man kommer ut i arbetslivet när man har gått dem. Detta tänker inte jag förstöra bara för att vi ska expandera och bara för att det ska gå en massa människor där. Människor som går där ska veta att de får en kvalitetsutbildning, och de ska också veta att de kommer ut i arbete.

Jag och regeringen följer utvecklingen. Behövs det mer pengar till yrkeshögskolan kommer pengar att avsättas, men jag menar att de för tillfället har de resurser som behövs.

Anf. 67 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Det har varit en klagörande debatt som verkligen visar skillnaderna på rött och blått styre i det här landet. Jag förstår inte vad ni menar med att vi ska presentera våra alternativ. Roger Haddad måste ha missat vårt budgetalternativ där vi fullt ut finansierar en satsning på yrkeshögskolan.

Det viktigaste för oss socialdemokrater kommer alltid att vara människors möjlighet till arbete och egen lön. Med en rejäl satsning på yrkeshögskoleplatser skulle fler människor kunna öka sin kompetens och därmed sina möjligheter på arbetsmarknaden.

Dessutom kan man satsa på framtidens jobb. För ett tag sedan var jag i Arvika och besökte en yrkeshögskoleutbildning. Den var helt ny och handlade om fordonselektriker. Man har kommit på att väldigt många

bilar är elbilar, och då behöver man en blandning mellan elektriker och fordonsmekaniker, det vill säga en helt ny utbildning. Man skulle kanske behöva mer av sådant, men det stoppas kanske nu eftersom väldigt många får avslag på sina ansökningar. Det är jobb som vi faktiskt behöver i Sverige.

Regeringen väljer att gå en helt annan väg än vad vi skulle ha gjort om vi hade styrt. Det är en väg som direkt gynnar några få aktörer på marknaden. Möjligheten för företag att få subventionerade tjänster ses som mer prioriterat än möjligheten att ge människor den kunskap och kompetens som efterfrågas av näringslivet runt om i Sverige. Det tycker jag är synd.

Statsrådet och Roger Haddad poängterar att yrkeshögskolan har kompetenskrav. Ja, det är därför det är så obegripligt att ni väljer att slänga ut vissa gymnasieelever rakt ut i arbetslöshet och stänger dörrarna. Björklunds senaste förslag om en ett- eller tvåårig gymnasieutbildning skulle leda direkt ut i arbetslöshet. Det kan inte leda någonstans. Det är helt obegripligt.

Med anledning av detta måste jag fråga en gång till: Anser verkligen statsrådet att utbildningsnivån inom yrkeshögskolan är rimlig?

Anf. 68 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! Ministern antydde nyss att det kanske inte finns tillräckligt många sökande men att det finns anordnare och att många platser står tomma.

För någon vecka sedan hade vi yrkeshögskolans representanter på utskottsmötet. De sade att de skulle kunna bevilja minst dubbelt så många platser med bibehållen kvalitet och fortfarande möta arbetsmarknadens efterfrågan och att det finns personer till de här platserna.

20 procent av dem som söker till de här utbildningarna är personer med utländsk bakgrund. Det finns behöriga personer som söker, det finns en myndighet som har förmåga att producera och bevilja fler platser och det finns en arbetsmarknad för de här personerna. Förutsättningarna är uppfyllda. Varför väljer inte regeringen att satsa extra på yrkeshögskolan för att på det sättet stödja dessa grupper? Roger Haddad antydde nyss att yrkeshögskolan inte antar vem som helst, men utrikes födda kan ju vara behöriga. 20 procent av de behöriga är utrikes födda personer. Många av de unga som är 21–24 år har gått gymnasiet, Roger. Behörigheten finns, kompetensen finns och det finns en arbetsmarknad för dem.

Anf. 69 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Anser jag att antagningarna ligger på en rimlig nivå, undrar Gunilla Svantorp. Gunilla Svantorp säger också att regeringen väljer en annan väg än Socialdemokraterna skulle ha valt. Ja, regeringen gör verkligen det. Den väg som den socialdemokratiska regeringen valde innebar att 18 procent av alla ansökningar om att få anordna utbildningar beviljades. I dag beviljas 29 procent. Vilken väg vill man välja, regeringens väg eller oppositionens väg? Vi kan bara utgå från facit. Det som kommer i framtiden vet vi ingenting om. Jag kan bara säga att det är fler som beviljas i dag, det är fler som går de här utbildningarna i dag och det är fler som kommer i arbete i dag jämfört med 2006.

Till Jabar Amin vill jag säga att jag gärna vill se fler personer med invandrarbakgrund inom ramen för yrkeshögskolan. Det är därför som vi vidtagit åtgärder och sett till att yrkeshögskolan ska uppmuntra anordnarna att kombinera yrkesutbildning med svenskkunskap. Jag vill se att flera relativt nyanlända får tillgång till de här utbildningarna. Så är det inte i dag. Detta är också ett initiativ för att öppna dörrar för fler till yrkeshögskolan.

Jag har väldigt svårt att se vad det är vi egentligen diskuterar och vad som ifrågasätts. Jag säger återigen att yrkeshögskolan och vuxenutbildningen anpassas till konjunkturen. Vi har satsat dessa medel, och vi ska satsa mer om vi gör bedömningen att behovet finns. För tillfället menar jag att yrkeshögskolan har de resurser som de behöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2011/12:214 om kvotering som medel för jämnare könsrepresentation i bolagsstyrelser

Anf. 70 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Gunvor G Ericson har frågat mig vilka ytterligare åtgärder jag kommer att vidta för att nå en jämn könsrepresentation i börsbolagens styrelser, vilka åtgärder jag har vidtagit för att regeringen ska kunna lägga fram förslag om regelverk för att uppnå en jämn könsfördelning i statliga och kommunala bolagsstyrelser samt om jag är beredd att använda kvotering som medel för att nå en jämn könsrepresentation i kommunala och statliga bolagsstyrelser.

Jag är helt överens med Gunvor G Ericson om att det är för få kvinnor i börsbolagens och de kommunala bolagens styrelser. Jag är också övertygad om att det hos många, både kvinnor och män, finns en frustration över att näringslivet och kommunerna sitter så fast i gamla vanor och traditioner att de blundar för möjligheten att bredda kompetensen i sina styrelser. Jag kan inte låta bli att förundras över att valberedningar alltför ofta inte kan eller vill se till bolagens bästa och ta till vara den kompetens som många kvinnor besitter.

I de kommunala bolagsstyrelserna är det alldeles för många män och alldeles för få kvinnor. Där kan och måste vi politiker ta vårt ansvar som representanter för ägarna. Det har regeringen gjort som ansvarig för de statliga bolagen. I dag är 49 procent av styrelseledamöterna och 37 procent av ordförandena i de statliga bolagen kvinnor. Den senare siffran innebär en knapp fördubbling jämfört med 2006.

Regeringen har genomfört flera åtgärder för att underlätta för näringslivet att öka andelen kvinnor i styrelserummen. Jag vill särskilt lyfta fram det nationella programmet Främja kvinnors företagande där regeringen satsat 100 miljoner kronor per år sedan 2007 för att stärka kvinnor som startar och driver företag samt öka andelen kvinnor i ledande ställning.

En särskild satsning för att öka andelen kvinnor i företagsledningar och styrelser är satsningen Styrelsekraft som Almi Företagspartner AB ansvarar för. Inom ramen för det arbetet har ett stort antal mycket kompetenta kvinnor redo att ta plats i en styrelse uppmärksammas och synliggjorts.

Enligt en färsk enkätundersökning har i dag 76 procent av de deltagande kvinnorna minst ett styrelseuppdrag. I snitt har de två uppdrag. Uppdragen består exempelvis av bolagsstyrelser, 66 procent, börsbolag, 11 procent, och ideella föreningar, 28 procent. Som interpellanten säkert redan känner till kommer Styrelsekraft att fortsätta.

Den 8 februari 2012 anordnade Regeringskansliet ett seminarium i anslutning till Northern Future Forum om hur fler kvinnor ska nå högre positioner i näringslivet som både jag och näringsministern deltog i. Målet var att ta fram tio konkreta lösningar som inspel till diskussionerna under toppmötet om hur vi får fler kvinnor i ledande positioner och fler kvinnor som företagare.

Regeringens hållning när det gäller kvotering är, som Gunvor G Ericson väl vet, att det är en ägarfråga och att lagstiftning inte är aktuellt.

Anf. 71 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet, även om det än en gång smäller igen dörren för att öppna för kvotering som ett medel för att få jämnare könsfördelning i styrelser.

Har kompetens över huvud taget varit ett urvalskriterium när man befordrat 2 150 män och 350 kvinnor till de högsta befattningarna i bolagens styrelser? Siffrorna talar ett tydligt språk. Näringslivet likställer kompetens med att vara man. Problemet med det homogena näringslivet är inte glastaket. Problemet sitter i väggarna, i företagskulturen.

Allbriht rapporten som kom i går visar en kartläggning av Sveriges bästa och sämsta företag för kvinnor att göra karriär i. Rapporten visar att 40 procent av bolagen inte har en enda kvinna i sina ledningsgrupper och att 75 procent av de få kvinnor som sitter i ledningsgrupper sitter på stabsfunktioner. Kvinnor befordrar kvinnor, och av de tio bästa bolagen har fem kvinnliga vd:ar.

Man kan också se i en studie som presenterades häromveckan i Göteborgs-Posten att kvotering främjar kvinnor. Positiv särbehandling av kvinnor, till exempel kvotering, fungerar bra, visar en studie av en gästforskare vid Handelshögskolan i Göteborg som har publicerats i tidskriften Science. Man undersökte kvinnors vilja att tävla när det gällde arbetsuppgifter. Utan positiv särbehandling var viljan liten, men med särbehandling var den större. Männen påverkades inte.

Statsrådet talar i svaret om att underlätta för näringslivet att öka andelen kvinnor i styrelserummen. Miljöpartiet frågar sig hur många hundratal miljoner kronor regeringen ska lägga på mentorsprogram för redan kompetenta kvinnor innan vi får ett jämställt näringsliv.

Ja, kvinnorna är redo att ta plats i en styrelse, precis som anges i svaret, men problemet är att dessa kvinnor inte får frågan om att ta platsen. Problemet är ju inte att kvinnor inte har kompetensen! Även om de som har gått styrelseprogrammet till viss del har fått plats är det inte så att det inte finns andra kompetenta kvinnor.

I Dagens Industri den 10 februari skrev statsrådet Nyamko Sabuni och statsrådet Annie Lööf att lösningen på den ojämslida arbetsmarknaden inte är att kvotera till börsnoterade bolagsstyrelser. Kvinnorna ska komma in på egna meriter, heter det.

Vi i Miljöpartiet håller med om att det inte är enkelt att ändra invanda mönster och beteenden, men en lag om kvotering är en pusselbit på

vägen mot ett mer jämställt näringsliv, även när det gäller kommunala bolagsstyrelser. Den borgerliga regeringen letar efter lösningen på den ojämställda arbetsmarknaden hos kvinnor. Vi hörde nyss i statsrådets svar om styrelsekraftsutbildningen men också om seminariet på Northern Future Forum. Med resonemanget att lösningen finns i kvinnornas vardag bidrar ni till att skuldbelägga kvinnor som redan verkar i näringslivet mot ojämställdheten. När kompetens i dag likställs med manligt kön bör detta i stället vara fokus för regeringens politik.

Jag ser inte i svaret vilka åtgärder statsrådet tänker vidta för att förbättra representationen i de kommunala bolagsstyrelserna.

Anf. 72 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Tack, Gunvor G Ericson, för en viktig och bra interpellation! Dess värre är jag lite bekymrad över svaret som inte alls är lika utförligt som frågan från Gunvor G Ericson. Jag tycker egentligen inte att statsrådet svarar på frågan vad regeringen tänker göra för att uppnå mer jämställda bolagsstyrelser.

Gunvor G Ericson och undertecknad har motionerat i frågan. Tyvärr har den motionen, där vi framförde förslag om att kvotera både till kommunala och landstingskommunala bolag och börsintroducerade bolag, blivit avslagen.

I fredags, fru talman, var statsrådet Sabuni i EU-nämnden för att redogöra för hur man från regeringens sida tänker svara på EU-kommissionens frågor om könsfördelningen i bolagsstyrelser kan förbättras på EU-nivå. Man kan säga att statsrådet vid detta möte hänvisade till den här debatten, för hon upplevde nog att vi inte riktigt var överens i frågan.

Statsrådet ville inte ta med argument för kvotering trots att EU-kommissionären Viviane Reding har pekat på att just kvotering skulle kunna vara en lämplig åtgärd, utan regeringen hade mer avsikten att lyssna.

När det gäller kvotering är jag helt övertygad om att om man införde en lagstiftning om kvotering i bolagsstyrelser skulle man kunna hitta 40 procent kompetenta män. Att det finns 60 procent kompetenta kvinnor ute i Sverige känner vi till mycket väl. Med hänvisning till Allbrihtrapporten som presenterades i går och som det har skrivits om i tidningarna framgår det med all önskvärd tydlighet att kompetenta kvinnor finns över hela landet. Problemet är att man inte tar till vara den kompetensen i näringslivet. Jag tror faktiskt att det får effekter på dagens arbetsliv, både vad gäller arbetsmiljö och tillväxt. Då har jag lite svårt, fru talman, att förstå att statsrådet hänvisar till ett seminarium i anslutning till ett möte om hur fler kvinnor ska nå högre positioner i näringslivet. Jag har också svårt att förstå att man hänvisar till den verksamhet som den tidigare näringsministern införde där man avsatte 100 miljoner och där ett antal kvinnor, företagare företrädesvis, skulle föreläsa för varandra gratis. Jag upplever att vi måste ta de kvinnor på allvar som redan i dag finns och har kompetensen.

Frågan är: Varför tycker inte regeringen att kvotering skulle kunna vara en lösning? Det är det vi inte har fått svar på.

Jag hoppas, fru talman, att statsrådet kan förtydliga svaret till interpellanten och till mig.

Anf. 73 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Om man tror att bara vi får jämn könsfördelning i bolagsstyrelser har vi uppnått en jämställd arbetsmarknad förstår jag att mitt svar på denna frågeställning inte är tydligt. Men jag tror inte att det är de 40 procent eller 60 procent kvinnor som här har nämnts som är lösningen på problemet med en ojämsälld arbetsmarknad. Det finns så väldigt mycket mer att göra, och vi försöker göra det.

Jag är övertygad om att det inte finns *en* politisk lösning som kan lösa alla dessa problem, utan det krävs många olika typer av lösningar, och det är ett förändringsarbete som tar tid. Det måste börja redan i skolan genom att man motverkar könsnormer och får flickor och pojkar att välja utbildning mindre könsbundet för att därmed också motverka den könsuppdelade arbetsmarknaden. Det handlar om familjepolitiken som faktiskt skapar tid åt vuxna, också föräldrar, som vill arbeta. Detta är viktigt. Jag kan bara konstatera att det inte finns någon man som har gjort karriär på att arbeta deltid. Det krävs alltid tid för att arbeta. Precis lika mycket som vi vill att fler kvinnor ska jobba 40 timmar per vecka, det vill säga heltid – en möjlighet vi får skapa genom bra arbetsmiljö, att det ska löna sig att arbeta, att det ska finnas en fungerande förskola – måste vi tänka på vad vi kan göra för dem som också vill göra karriär. Det räcker tyvärr inte att jobba 40 timmar. Det är bara att erkänna det.

Jag skulle gärna se att arbetsmarknaden förändrades, att ledarskapet förändrades, men nu har vi en sådan situation att det krävs fler timmar för att bli partiledare. Det krävs fler timmar för att kunna bli vd för ett företag. Det krävs många timmar för att göra karriär helt enkelt.

Då förstår jag inte varför man hånar regeringen för att vi bjuder in de kvinnor som befinner sig mitt i karriären och ställer frågan: Vad är det vi kan göra för att underlätta er vardag? Här sägs det att vi då skuldbelägger kvinnor. Andra undrar varför jag hänvisar till en konferens. Vad är bättre än att fråga dem det berör? De landar alla i ungefär samma sak som vi diskuterar här. Börja i skolan – jättebra! Då kanske vi ska ha mer resurser till just skolan. Det arbetet pågår.

Mer tillgång till RUT och gärna till fler. Det säger oppositionen nej till. Verkligheten är ändå sådan att det obetalda arbetet är relativt jämnt fördelat mellan män och kvinnor. Det är bara det att det ser väldigt olika ut. Det obetalda arbete som kvinnor utför, det vill säga hushållsarbetet, är stressigt. Det sker varje dag. Det tar tid från eventuellt lönearbete. Då måste vi kunna ställa oss frågan: Vad kan vi göra för hushållen? Då blir RUT en del av svaret.

Att föräldraförsäkringen delas mer jämlikt är viktigt. Jag lyssnade också in detta. En del tyckte att vi skulle kvotera föräldraförsäkringen, andra tyckte att vi skulle göra den mer flexibel. Men det handlar faktiskt om att gå tillbaka till familjen och vardagen om vi ska skapa bättre möjligheter för alla de kvinnor som vill göra karriär.

Allbriht rapporten nämndes. Den är bra. Jag menar just att det handlar om att lyfta fram dem som inte sköter sig, för hela näringslivet ser inte likadant ut. Det finns företag som jobbar hårt, systematiskt och bra och så finns det de som inte jobbar alls. Jag skulle önska att vi kunde agera på samma sätt som när vi hänger ut företag som inte sköter sig internationellt, i utvecklingsländer där de använder barnarbete, fel material eller vad det nu kan vara. Precis som de företagen hängs ut ska

man också kunna bli uthängd för att man här inte tar kvinnors kompetens på allvar, inte tillvaratar den kompetens som finns i vårt land. Därför välkomnar jag Allbrights rapport. Den är väldigt bra. Jag hoppas att de fortsätter att jobba på det sättet.

Till syvende och sist finns det ingen quick fix. Kvotering till bolagsstyrelser är inte den ultimata lösningen. Det finns så många problem med det. Jag förstår inte att oppositionen inte ser det fast det finns facit. Det har ju inte löst speciellt många problem i Norge. Varför skulle det göra det i vårt land?

Anf. 74 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt nonchalant, till och med tråkigt att höra en jämställdhetsminister säga att det inte har löst något problem i Norge. I Norge har man faktiskt en mycket större representation av kvinnor i bolagsstyrelser. I Finland har man fattat ett beslut om kvotering också i de kommunala bolagsstyrelserna.

Inte med ett ord svarar ministern på de frågor jag ställde i interpellationen om vilka åtgärder ministern tänker vidta när det gäller de kommunala bolagsstyrelserna. Ministern säger: Jag skulle önska. Men det är ju ministern som har att faktiskt ta det politiska ansvaret att se till de strukturer som styr i stället för att återigen skuldbelägga kvinnor, att kvinnorna ska ha möjlighet att göra karriär. Det finns kvinnor som faktiskt vill. I stället inför ni vårdnadsbidrag. Och, läs på, vi har faktiskt inte sagt nej till RUT från Miljöpartiets sida.

I min interpellation har jag heller inte sagt att det finns *en* lösning. Vi nämner kvotering som en pusselbit. Jag har öppnat för att göra det i två steg, att man skulle kunna göra kvotering till bolagsstyrelser på kommunal nivå som en ägarfråga. Precis som den här kammaren i riksdagen har beslutat att man till exempel ska tillgängliggöra dagis – varje kommun måste ha dagis – kan man stifta lagar om vilka spelregler som ska gälla för kommunal nivå. Det skulle vi kunna göra om det fanns ett politiskt intresse av att också ta det politiska ansvaret.

Frågan återstår: Vilka åtgärder har ministern vidtagit för att regeringen ska kunna lägga fram förslag som påverkar? I en RUT-undersökning som jag lät göra när det gäller kommunala bolag visas det att det fortfarande är en väldig snedfördelning. Endast 26 procent av ledamöterna är kvinnor. Endast 15 procent av ordförandena i de kommunala bolagen är kvinnor – detta i våra gemensamt ägda och drivna bolag. Hur tänker statsrådet ta ansvar för det?

Vi har konkreta förslag från Miljöpartiet och från övriga oppositionen, men de avslogs här i riksdagen i förra veckan. Vi hade delat upp det i en att-sats på kommunal nivå och en att-sats på börsbolagens nivå, för jag vet att ni har svårt i regeringen att kunna komma så långt.

I en debattartikel i somras, augusti 2011, skriver statsrådet: ”Borde inte politiker först ta ansvar för bolagen de själva driver?” Men vad ska de här orden leda till i praktiken?

I samma artikel står det: ”Därför måste vi politiker ta vårt ansvar och börja leverera. Medborgarna som ägare vill se jämn könsfördelning i bolagsstyrelser.” Vidare skriver statsrådet att ”staten har tagit sitt ägaransvar”. Ja, det har staten gjort. Redan 1998 hade vi 49 procent kvinnor i styrelserna och numera har vi 34 procent kvinnor på ordförandeposterna.

Det har regeringen gjort bra. Man har sett till att få fler kvinnor på ord-
förandeposterna. Men vi måste också se till att uppnå det här på flera
håll, inte bara i de statliga styrelserna och överlämna resten till andra.

Jag förväntar mig ett svar på frågan vad Folkpartiet har för ambition-
er när det gäller de kommunala bolagsstyrelserna.

Prot. 2011/12:69
14 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 75 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Statsrådet säger att det är viktigt att kvinnor jobbar heltid.
Det är därför man tar bort fyllnadsstämplingen för deltidsanställda och
inte lagstiftar om heltid, antar jag.

Statsrådet säger att familjepolitiken är viktig. Det är förmodligen där-
för man har infört vårdnadsbidrag så att fler kvinnor ska bli aktiva på
arbetsmarknaden.

Statsrådet säger att det börjar i förskolan. Det är därför man har tagit
bort de riktade pengarna till genuspedagoger – genuspedagoger som jag
och Birgitta Ohlsson för övrigt tycker är väldigt bra.

Fru talman! Jag ska citera en jämställdhets- och ledarexpert på Le-
darna, Klara Adolphson. Så här skriver hon: ”Ett beslut om könskvote-
ring till börsbolagens styrelser kan bli den katalysator som äntligen ger
resultat för jämställdhetsarbete som pågått i decennier, och som fram till
inte så länge sedan placerade Sverige i toppen av jämställdhetsligan i
internationella jämförelser. Hur länge ska vi låta resursslöseriet pågå?
Det är dags att kvotera nu!”

Fru talman! Frågan till statsrådet blir: Hur länge tänker hon låta det
här resursslöseriet pågå innan man tar beslut i regeringen och faktiskt
agerar, tar ett ansvar för politiken och gör någonting? Att prata om heltid,
att prata om att det börjar i förskolan, att prata om familjepolitiken och
att prata om att politiker ska ta ett ansvar men göra någonting helt annat
är faktiskt, fru talman, att inte ta ansvar.

Anf. 76 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Vi har politiker på kommunal nivå. Precis som vi politi-
ker på nationell nivå tar ansvar för det vi äger gemensamt menar jag att
våra politiker, våra partier – det betyder folkpartister, miljöpartister och
socialdemokrater – bör ta ansvar på lokal nivå. Jag känner den frustrat-
ionen. Det är därför som jag har skrivit att jag menar att vi kanske behö-
ver gå så långt att vi ålägger kommunerna att systematiskt arbeta på
samma sätt som regeringen för att uppnå bättre könsfördelning i de ge-
mensamt ägda företagen på kommunal nivå och landstingsnivå.

Jag har tagit kontakt med Sveriges Kommuner och Landsting. Jag
hoppas att vi tillsammans ska kunna ta kontakt med riksdagspartierna för
att diskutera just hur vi kan jobba lokalt, när vi inte ens lyckas övertyga
våra egna lokalpolitiker. Hur svårt kan det vara? Jag hoppas verkligen att
ni vill komma till detta möte för att diskutera vad vi bör göra lokalt, på
kommunal nivå, för att förbättra resultaten i de företag som vi äger.

Nej, jag tror inte på kvotering. Gunvor G Ericson säger att andelen
har blivit 40–60. Ja, andelen har blivit det. Är det någon i denna kam-
mare som har tagit sig tid att också beräkna antalet? Den statistik jag har
visar att det är färre kvinnor i de här styrelserna jämfört med tidigare.

Vad har man gjort? En del företag har bytt form. Andra har minskat
rejält på antalet ledamöter i styrelser – för att inte behöva ta in fler kvin-

nor kanske, vad vet jag. Men det här visar på problemet. När det finns lagar som utgår från kön finns det alltid möjligheter att gå runt dem.

Jag vill se fler kvinnor i bolagsstyrelser, inte bara en högre andel utan också fler kvinnor. Det räcker inte med bara en andel men att det blir färre i antal. Det finns ingenting som säger att bara för att det kommer in kvinnor i bolagsstyrelser blir det per automatik fler kvinnliga chefer. Så är inte heller tanken. Det finns fler kvinnliga chefer i de norska bolag som inte lyder under lagen jämfört med i de bolag som lyder under lagen.

Så ser det ut. Jag tycker inte att kvotering är bra. Jag förstår den frustration som finns, men börja jobba underifrån. Låt oss börja jobba underifrån och uppåt. Jag är övertygad om att om dessa kvinnor finns i chefspositioner med resultatansvar kan vi leverera, och då blir det lättare för kvinnor att komma upp till bolagsstyrelser. Jag vill börja underifrån. Det är bara att lura medborgarna när vi säger att om vi kvoterar där blir det bra här. Så blir det inte. Det vet ni också.

Eftersom det bara handlar om symbolik, dramaturgi, är det lätt att föra frågan vidare. Norge är ett facit. Där fungerar det inte som man skulle önska: För andelen, ja, men titta också på antalet, framför allt på de andra positionerna i företagen. De är också viktiga. Vi får inte glömma dem.

Anf. 77 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att statsrådet Nyamko Sabuni väljer att se de siffror hon vill se. Att Norge har fler kvinnor i sina bolagsstyrelser i dag har också inneburit att det finns fler välutbildade, att fler ledamöter har akademisk utbildning och en högre andel yngre ledamöter har kommit in i styrelserna. Det finns studier som visar att bolag med mer jämn könsrepresentation har en bättre ekonomi.

Om det vore så att bolagen av sig själva kunde förändra strukturen skulle de göra det. Det finns mycket forskning som visar det. Men det är fråga om något annat. Det finns strukturer. Kanske känner statsrådet till 3R-metoden, där den ena delen av dessa R står för representation. I det här fallet handlar det om könsrepresentation. Det är viktigt.

Jag nämnde en studie som visar att kvotering fungerar bra för kvinnor. Det är inte bara att vifta bort den. Kvotering är ett medel, som jag har försökt att säga flera gånger under interpellationsdebatten. Självklart måste vi få in kvinnor i ledningsgrupper underifrån, men det har en betydelse att det finns en jämn representation på styrelsenivå.

Folkpartiets arbetsgrupp för jämställdhet har föreslagit ett regelverk. I somras skrev statsrådet: Kalla det kvotering eller kalla det strategi. Vad har hänt med det uppdraget? Finns det något initiativ på regeringsnivå för att ta hand om de strukturella frågorna? Är det bara ord i en debattartikel?

Miljöpartiet vill inte vänta, varken på det privata näringslivet eller på de politiska partierna i kommunen. Vi vill ha jämställda offentliga bolagsstyrelser nu. Därför behövs det en lagstiftning. Tänker regeringen göra något?

Anf. 78 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Nej, jag väljer inte att se de siffror jag vill se. Jag försöker bara göra skillnad på andel och antal. Det räcker inte för mig med

andel. Det räcker inte att minska på antalet styrelseledamöter för att uppfylla denna andel som står i lagstiftningen. Jag vill se fler kvinnor i börsbolagens styrelser. Jag vill se fler kvinnor i börsbolagens ledningar. Det är något helt annat än att tala bara andelar.

Det finns färre kvinnor i bolagsstyrelser som lyder under lagen än innan lagstiftningen infördes. Det finns fler kvinnliga chefer i bolag som inte lyder under lagen. Vi måste ändå kunna säga att det inte är optimalt.

Jag förstår den politiska iveren att vilja låta kraftfull, men jämställdhet innebär förändringsarbete. Jag tror verkligen att det behövs flera olika typer av åtgärder. Förändring kommer. Jag tror inte att det är lagstiftning för bolagsstyrelser som leder till en jämställd arbetsmarknad.

Gunvor G Ericson behöver inte övertyga mig om att vi har en ojämsställd arbetsmarknad, men jag kommer aldrig att bli övertygad om att det är just antalet kvinnor i bolagsstyrelser som skapar en jämställd arbetsmarknad i vårt land.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2011/12:215 om företagens ansvar på ockuperad mark

Anf. 79 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Bodil Ceballos har frågat mig om jag i EU avser att verka för ett investeringsförbud i de av Marocko och Israel ockuperade områdena, och om jag avser att verka för att stoppa svenska företag från att etablera sig i ockuperade områden, alternativt lämna dessa.

Regeringen uppmanar svenska företag att agera ansvarsfullt, oavsett var i världen de är verksamma. OECD:s riktlinjer för multinationella företag, de tio principerna i FN:s Global Compact samt FN:s ramverk och vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter utgör viktiga internationella ramverk inom området.

I FN:s ramverk och vägledande principer för företagande och mänskliga rättigheter tydliggörs bland annat att företag har ett ansvar för att respektera mänskliga rättigheter, och de bör vidta åtgärder för att mildra och hantera den eventuella inverkan på de mänskliga rättigheterna som deras verksamhet kan ge upphov till.

Det finns inget förbud mot att handla med produkter från israeliska bosättningar, men EU och Sverige har en skyldighet att se till att de inte ges tullfrihet eller andra tullförmåner under associeringsavtalet mellan EU och Israel, vilket innebär en viss inskränkning av investerings- och handelsmöjligheterna.

Enligt en teknisk överenskommelse mellan EU och Israel märks israeliska produkter med postnumret för tillverkningsorten. Vid införseln i ett EU-land kontrolleras postnumret, och produkter från bosättningar beläggs med den tull som generellt gäller för import till EU från tredje land. Regelbundna kontroller av att dessa tullregler följs har gjorts av både EU-kommissionen och enskilda länder.

Marocko har enligt folkrätten inte rätt att utnyttja de naturresurser som finns i Västsahara för egen vinning. Utvinning eller användning av förnybara resurser för sahariernas väl kan enligt folkrätten tillåtas, men

principen om rätten till självbestämmande föreskriver att saharierna ska kunna påverka hur sådan utvinning sker och att de ekonomiska fördelarna måste komma befolkningen till godo.

Mot den bakgrunden röstade Sverige nej till EU:s fiskeavtal med Marocko 2006. Sverige har även under 2011 röstat emot att ge EU-kommissionen mandat att förlänga det protokoll som enligt svenskt synsätt är den mest problematiska delen av avtalet. Några tillstånd från EU-kommissionen eller Fiskeriverket för medlemsländernas fiske i västahariska vatten, vare sig i enlighet med EU:s avtal eller genom privata avtal, finns i dag inte. Svenska myndigheter har dock inte jurisdiktion över fartyg som är utflaggade från Sverige.

Jag är stolt över att de svenska företagen ligger så långt fram inom CSR-området. Det frivilliga engagemang som svenska företag visar upp genom sitt ansvarsfulla företagande runt om i världen innebär en långsiktig konkurrensfördel, samtidigt som det bidrar till stora förbättringar inom många områden på de marknader där de finns etablerade.

Jag menar att det är detta engagemang som vi, tillsammans med våra politiska ansträngningar, ska bygga vidare på. Vi behöver mer dialog, transparens och öppenhet – snarare än slutenhet, isolering och bojkott. Sammantaget har jag därför i nuläget inga planer på att driva några krav på fullödiga investerings- eller etableringsförbud.

Anf. 80 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Miljöpartiet har de senaste åren väckt flera motioner och frågor om svenska och europeiska bolags verksamheter utomlands där den sociala och miljömässiga hänsynen brister. Svaren är ständigt desamma. Det är ingen positionsförflyttning alls från ministerns sida, och jag tycker att det är beklagligt.

Ministern säger i dag, precis som tidigare, att hon är stolt över att de svenska företagen ligger så långt fram inom CSR-området och att det frivilliga engagemang som svenska företag visar upp genom ansvarsfullt företagande runt om i världen innebär en långsiktig konkurrensfördel, samtidigt som det bidrar till stora förbättringar inom många områden på de marknader där de finns etablerade.

Ministern har bara delvis rätt. Det finns många svenska företag som uppträder exemplariskt, och det ska vi vara stolta över. Men det går inte att generalisera på det vis som ministern gör. Det finns nämligen företag som inte gör det, trots att de är svenska och därmed per automatik tydligen anses uppföra sig väl.

Faktum är att det finns svenska företag som är under utredning för folkrättsbrott, bland annat ett i samband med oljeutvinning i till exempel Sudan. Det finns svenska företag som sätter i system att lägga uppdrag på entreprenad i det land de befinner sig i och därmed kan undandra sig ansvar för både miljöförstöring och kränkningar av mänskliga rättigheter.

Det finns svenska företag vars underleverantörer anlitar barnarbetare och där arbetstagare tvingas arbeta under slavliknande former. Och det finns företag som säljer övervakningsutrustning, eller telekomutrustning som kan användas för övervakning, till diktaturer – många gånger i strid med företagets egna etiska regler.

Det är bra om vi inte blundar för verkligheten. Företagens uppdrag är att skapa vinst till ägarna. Många företagsledning har därutöver etiska

riktlinjer, ett slags etisk kompass, vid sidan av vinstintresset, men alla har det inte. Dess värre verkar regeringen också ha tappat sin kompass eftersom den så okritiskt stöder nämnda företag och agerar dörröppnare åt vissa av dem i olika länder.

Fru talman! Det är varje persons ansvar att respektera de mänskliga rättigheterna. Som land bör Sverige se till att det finns regelverk och rutiner för att underlätta för svenska företag att respektera internationell rätt. Genom bindande regler kan vi bäst garantera att företag inte begår brott utomlands. Så länge regelverket är frivilligt och inte förenat med några som helst sanktioner är det lätt att gömma sig bakom vackra ord och välformulerade etiska regler på papper i en pärm. Men bakom varje företag och bakom varje regering står just personer – och det är hos personer den etiska kompassen måste fungera.

När det gäller företag på ockuperad mark hänvisar ministern till en teknisk överenskommelse om postnummer. Det finns tyvärr ett problem inbyggt i systemet, och det är att postnumren inte alltid stämmer. Airport City där varor samlas upp eller assembly line där varor som består av sammansatta komponenter oberoende av var de kommer ifrån är en postkod till exempel. Det finns inga garantier för att beståndsdelar i varan inte kommer från ockuperad mark.

Ett av de svenska företag som kritiserats är Sodastream. Deras produkter inryms, enligt de uppgifter jag har, i en så kallad assembly line. De organisationer som försökt få svar från Sodastream hur det står till med ursprunget har nekats de uppgifterna. Personligen kan jag tycka att den som har rent mjöl i påsen glatt borde visa upp det. Det skulle visa att företaget använt den etiska kompassen och ändrat beteende.

Regeringen vill ha transparens. Det vill jag också, men i det fallet brister det uppenbart med transparensen, trots att företaget är svenskt.

Med postkodsystemet läggs hela kontrollarbetet på Tullverket, och de har en hel del annat att kontrollera också, kan man tycka.

Jag kvarstår därför vid tanken att det behövs ett bindande regelverk för både svenska och europeiska bolag som agerar i andra länder, inte minst i dessa områden.

Anf. 81 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Jag vill börja med att berätta lite grann om vad regeringen gör inom CSR-området.

Vi har en specifik ambassadör just för frågor om Corporate Social Responsibility. Vi lyfte upp frågan och hade en specifik konferens om detta under vårt ordförandeskap 2009. Vi har under min tid som statsråd varit i Kina och skrivit under ett samarbetsavtal med Kina för att kunna driva frågan om CSR. Jag ser att det här är ett otroligt viktigt verktyg för att kunna göra skillnad i verkligheten. Det är inte bara att använda sig av vackra ord när vi sitter på olika möten ute i världen eller att driva en politik här hemma och kritisera, utan det gäller att i stället tänka: Hur gör vi bäst skillnad för de människor som lever i länder där det sker förtryck och där det sker kränkningar mot mänskliga rättigheter?

Då är jag övertygad om att vi gör bäst skillnad genom mer handel och mer öppenhet, inte bojkott, isolering och slutenhet.

Vi ska naturligtvis inte handla med allt och med alla. Att vi följer FN-sanktioner, EU-sanktioner och vapenembargon är självklart för Sverige

och den svenska regeringen, dessutom att vi följer de begränsningar som finns för handeln med Västsahara och ockuperade områden i Israel som vi enats om inom EU.

Men jag måste fortfarande få trycka på vikten av att också kunna finnas i svåra länder. Vi har vidare varit i gulfländerna där det sker ett stort förtryck när det gäller mänskliga rättigheter. Vi har även där anordnat en CSR-konferens just för att trycka på de här frågorna för att få också den delen av världen att förstå att detta är väldigt viktigt, och inte minst viktigt för företagen. Vi har också planer på att göra detta i Turkiet, som är ett annat land där det sker kränkningar, inte minst av arbetstagares rättigheter. Dessutom handlar det om miljöhänsyn, och det sista benet är anti-korruption.

Jag ska vara väldigt tydlig och säga att regeringen anser att CSR ska vara företagsägt och företagsdrivet. Vad vi sedan kan göra är naturligtvis att underlätta för den här typen av frågor. Vi ska hela tiden lyfta upp frågan när vi samarbetar med andra länder och när vi reser till andra länder.

Vi kan också hjälpa till att lyfta upp frågan i OECD, där Sverige har varit drivande i att få ytterligare ett ben. Förutom de fyra vi redan har med mänskliga rättigheter, arbetstagares rättigheter, att jobba mot korruption och att visa miljöhänsyn har vi hårt drivit frågan om frihet på nätet. Vi var väldigt glada över att detta kunde beslutas på det senaste mötet i OECD i slutet av maj 2011.

Jag ska också kort kommentera frågan om att finnas i svåra länder med olika företag. Bodil Ceballos tog upp frågan om telekom och övervakning. Ja, det är tveeggade verktyg, och det är svåra bedömningar. Men jag vill också säga att det var oerhört viktigt att det fanns telekom inte minst med det som skedde under den arabiska våren. Hade inte människorna haft tillgång till nätet, Facebook, Twitter och Youtube hade de aldrig kunnat göra det som vi nu har sett, vilket vi alla tycker är fantastiskt.

Anf. 82 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Jag börjar där handelsministern slutade. Ja, telekom var väldigt bra under den arabiska våren. Men när de oppositionella i Syrien menar att telekom och svensk telekomutrustning också kan användas av regimen för att punktmarkera dem, sedan hitta dem och fångsla dem måste vi tänka om. Då måste vi tänka i nya banor. Då kan vi inte bara fortsätta som tidigare. Där är jag mycket kritisk till hur regeringen agerade.

Jag vill återkomma till företagen på ockuperad mark.

I Palestina har flera företag använt sin etiska kompass och avslutat verksamheter efter uppmärksammanden på hemmaplan. Alla vill väl någonstans ha konsumenternas goda minne, och man vill kunna fortsätta att sälja produkter. Så fungerar det i Sverige men kanske inte i alla EU-länder.

EU-domstolens beslut att Israels associationsavtal med EU inte ska gälla produkter som är tillverkade på Västbanken eller på ockuperade områden i allmänhet är ett steg i rätt riktning, men vi tycker inte att det är tillräckligt. Ett investeringsförbud i ockuperade områden vore den naturliga fortsättningen och skulle göra det svårare att upprätthålla illegala

bosättningar och bygga nya sådana på ockuperat område. Någonstans måste vi ändå sätta den pressen på Israel att det ska bli en tvåstatslösning. Bosättningarna är den allra värsta avarten i det som sker på Västbanken eller över huvud taget i Palestina nu.

När det gäller Västsahara har den svenska livsmedelshandeln visserligen varit lyhörd för konsumenternas krav och försöker undvika inköp som misstänks komma från ockuperad mark, men det är svårt att veta då ursprungsmärkningen är bristfällig. Eftersom Marocko anser att Västsahara är Marocko blir ursprungsmärkningen naturligt Marocko. För konsumenterna är det väldigt svårt att veta, och risken är att konsumenterna väljer bort alla marockanska produkter till men för de marockanska producenterna för att kunna följa sin egen etiska kompass, när man vet att man inte är säker på att det inte kommer från Västsahara.

När det gäller Västsahara pågår för närvarande i EU en glidning i beskrivningen av Västsahara som ett ockuperat område till "territorium som de facto administreras av Marocko". Det är mycket oroande eftersom det innebär en indirekt acceptans både av ockupationen och av synen att produkter från västsahariskt territorium är marockanska.

Ursprungsmärkningen är avgörande när det gäller just Västsahara och Palestina. Där tycker jag att vi ska underlätta för konsumenterna här i Sverige och i resten av EU att kunna veta varifrån produkterna kommer. Det postkodssystem som man har innebär att det är Tullverket här hemma som ska sköta kontrollen. När postnumret inte talar om varifrån varan verkligen kommer utan bara var den har satts ihop har vi inte ett system som faktiskt fungerar. Det blir ett väldigt stort problem för oss konsumenter och också för Tullverket.

Anf. 83 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag är glad över att svenska företag förändrar sig när det kommer tryck från konsumenterna, precis som Bodil Ceballos säger. Då har det fungerat i praktiken. Då har företagen insett vikten av CSR och hur man faktiskt stärker sitt varumärke. Det är också något som vi ser i dag. Fler och fler företag ser detta som viktigt.

Jag ser själv en stor skillnad sedan jag startade med de här frågorna 2007 fram till i dag. De stora företagen går ofta i bräschen, men fler och fler mindre och medelstora företag ser också det här som en av sina absolut viktigaste frågor.

Den andra sidan av den är att konsumenterna blir mer upplysta och ställer högre krav på de produkter som finns. Det är precis så det ska fungera. Jag tycker att det verkligen är framsteg i verkligheten. Då har det fungerat.

När det handlar om frågan huruvida Sverige skulle kunna införa investeringsförbud eller importförbud är det inte riktigt så enkelt. Sverige kan inte ensidigt införa vare sig import- eller investeringsförbud eftersom det är en gemenskapskompetens. Utländska direktinvesteringar är en del av den externa handelspolitiken, och EU har befogenhet – till och med exklusiv sådan – att besluta om foreign direct investments från EU. Vidare indikerar EU-fördraget att sanktioner mot andra länder beslutas enhälligt och genomförs genom EU-förordningar, vilket underförstått innebär att Sverige inte kan fatta egna beslut i den frågan.

Jag skulle vilja ställa frågan till Miljöpartiet och Bodil Ceballos: Hur ser Miljöpartiet på hur vi bäst gör skillnad när det handlar om länder där kränkningar av mänskliga rättigheter sker? Det handlar om länder som befinner sig i konflikt och om länder som är diktaturer där människor ständigt förtrycks. Är Miljöpartiets recept att vi ska ha investeringsförbud och förbjuda handel med dessa länder liksom med ockuperade områden?

Anf. 84 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Nu är det jag som ställer frågor i dag. Den fråga som ministern ställde nu kommer hon förmodligen att få svar på i morgon när vi har utrikespolitisk debatt.

Nu inser inte alla att konsumenterna har rätt till upplysning. Alla inser inte att man måste uppföra sig. Det är därför som det behövs bra regelverk, så att man kan stoppa de företag som inte uppför sig. Jag har inte sagt att ministern ska driva att bara de svenska företagen ska ha investeringsförbud. Ministern måste naturligtvis driva den frågan på EU-nivån, så att fler – alla – europeiska företag har investeringsförbud i de ockuperade områdena. Det räcker inte med att vi har det.

Dessutom sköter sig kanske de svenska företagen någorlunda bättre än många av de andra, för i Sverige har vi många gånger upplysta konsumenter medan vi inte har samma situation i de andra länderna. Därför har Sverige också ett extra stort ansvar.

CSR är bra, men det är inte tillräckligt. Det är inte tillräckligt eftersom inte riktigt alla har förstått att man för att fortsätta vara ett bra, konkurrenskraftigt företag faktiskt måste hålla sig till de reglerna. Sådan är inte situationen.

När det gäller sanktioner stoppar faktiskt Sverige ibland sådana. Senast handlade det inte om ockuperade områden utan om Syrien, där alla EU-länder var för tuffare sanktioner för telekomsektorn, utom Sverige som lade in sitt veto, vilket innebar att det inte blev en tuff sanktion mot Syrien i det fallet. Till och med USA har tuffare sanktioner när det gäller telekomsektorn.

Jag tycker fortfarande att ett bindande regelverk är det som vi ska eftersträva. Jag håller inte med ministern om att allt redan är bra som det är.

Anf. 85 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Den svenska regeringen driver frågan om CSR på svensk nivå, på EU-nivå och inom OECD. Jag vill till och med gå så långt som att säga att vi driver den på global nivå eftersom vi också befinner oss i flera av de länder där förtryck sker just för att genom CSR kunna göra skillnad på riktigt.

Jag kan ta Kina som ett tydligt exempel. Den svenska regeringen, både den nuvarande och den tidigare, har rest till Kina, träffat våra kollegor och naturligtvis alltid tagit upp frågan om kränkningar av mänskliga rättigheter. Det gör att man förstår att Sverige inte accepterar sådant. Vi accepterar inte kränkningar av mänskliga rättigheter. Jag tror dock att det gör ännu större skillnad med det samarbete som vi har i praktiken, där svenska företag möter kinesiska företag och man för första gången bland kinesiska företag tar frågan i sin mun på riktigt: Hur gör vi skillnad, hur

ser vi till att man inte kränker mänskliga rättigheter och att det finns rättigheter för arbetstagarna? Det har jag själv sett med egna ögon. Det är skillnad, framför allt när det gäller företag som handlar med andra länder, för man får influenser och goda förebilder utifrån. Svenska företag är utmärkt goda förebilder.

Återigen måste vi komma tillbaka till grundfrågan: Hur gör vi bäst skillnad i verkligheten? Jag är övertygad om att det är genom att vi handlar med andra länder, genom att vi har öppenhet och genom att vi har dialog och kontakter. För den skull är det absolut på sin plats med skarp kritik i de fall det behövs, men jag ser fortfarande CSR som det riktigt operativa verktyget när det handlar om mänskliga rättigheter.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2011/12:69
14 februari

Svar på
interpellationer

15 § Svar på interpellationerna 2011/12:220 och 226 om arbets- skadeförsäkringen

Anf. 86 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att arbetsskadeförsäkringen är rättssäker och jämställd. Hon har också frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att anmälan om arbetsskada ska prövas av Försäkringskassan även om det inte föreligger någon begäran om ersättning. Jasenko Omanovic har frågat mig om jag kommer att vidta några åtgärder för att säkerställa att kvinnor och män behandlas lika och vilka konsekvenser det får för arbetsskadeavgiften.

Under 2002 ändrades bevisregeln i arbetsskadeförsäkringen på initiativ av den dåvarande regeringen. Ett uttalat syfte var att beviskraven skulle mildras, vilket bedömdes kunna leda till att skillnaderna i beviljandefrekvens för ansökningar från kvinnor och män utjämnades. Detta har inte visat sig bli fallet.

Jag anser att det är mycket viktigt att tillämpningen av arbetsskadeförsäkringen sker på ett jämställt sätt. Det var bland annat därför som regeringen gav Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att granska hela beslutsprocessen vid beslut om arbetsskada utifrån ett jämställdhetsperspektiv. ISF fick också i uppdrag att granska Försäkringskassans åtgärder för att säkerställa att kvinnor inte särbehandlas vid beslut om arbetsskada.

ISF har riktat kritik mot brister i Försäkringskassans handläggning. I ett svar har Försäkringskassan också sagt att sådana brister har funnits. Försäkringskassan har därför låtit samtliga handläggare genomgå en utbildning i hur exponeringsutredningar bör göras och även utarbetat ett nytt metodstöd. Det är dock, enligt ISF, inte Försäkringskassans handläggning som främst förklarar skillnaderna i utfall för kvinnor och män. Kvinnor och män som arbetar inom samma yrke beviljas arbetsskadelivränta i lika stor utsträckning.

Skillnaden i beviljandefrekvens tycks i stället huvudsakligen bero på att arbetsmarknaden för kvinnor och för män fortfarande ser olika ut. Antalet godkända arbetsskador är högre i typiskt manliga yrken än i kvinnliga.

Detta skulle kunna bero på att typiskt manliga yrken i vissa avseenden är farligare. För detta talar till exempel att allvarliga olyckor på arbetet enligt statistik från Arbetsmiljöverket och AFA Försäkring drabbar fler män än kvinnor. Dödsfall genom arbetsolyckor drabbar också oftare män.

Men ISF har också påpekat att själva kunskapen om arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom är större för mansdominerade arbetsmiljöer. Detta är sannolikt riktigt. För att ta till vara den forskning som finns har regeringen gett Statens beredning för medicinsk utvärdering i uppdrag att bistå Försäkringskassan med kunskapsöversikter beträffande risker för arbetssjukdomar och då särskilt när det gäller kvinnors arbetsmiljöer. Genom att göra sådana översikter kommer vi även att få en bättre bild av var det finns behov av ytterligare forskning.

ISF har även väckt frågan om en mer omfattande förändring av arbetsskadelagstiftningen. Detta kräver dock en djupare analys. Jag vill även påminna om att den parlamentariska kommittén, det vill säga Parlamentariska socialförsäkringsutredningen, har till uppgift att överväga om huvudmannaskapet för arbetsskadeförsäkringen bör förändras.

Försäkringskassan tar emot drygt 100 000 anmälningar om arbetsskada per år. I cirka vart femte fall begär den skadade ersättning från Försäkringskassan. Det skulle vara förenat med mycket stora kostnader att pröva även de ärenden där det inte är aktuellt med ersättning från arbetsskadeförsäkringen. Det är dock viktigt att arbetsskadeanmälningar görs, då de ger en viktig information om arbetsmiljöns utveckling och därmed bidrar som ett underlag för Arbetsmiljöverkets tillsynsverksamhet.

När det gäller arbetsskadeavgiften har denna sänkts från och med 2012 och motsvarar nu kostnaderna för arbetsskadeförsäkringen.

Anf. 87 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret, även om jag inte tycker att jag har fått något svar på mina frågor! Jag får väl upprepa dem, fru talman. Åtminstone när det gäller en del ministrar brukar man få svar om man upprepar frågorna.

Målet med arbetsskadeförsäkringen är att ge ett ekonomiskt skydd till den som skadas i sitt arbete. Men många upplever att försäkringen inte är rättssäker. Dessutom har den upplevts som ojämfäst. Den är per definition ojämfäst eftersom kvinnor inte får sina skador godkända i samma omfattning som män.

År 2002 förändrades lagen i syfte att få en mer jämfäst försäkring som inte missgynnar kvinnor. Dess värre har lagstiftningen inte fått den effekt som den dåvarande regeringen, socialdemokratisk, och riksdagen avsåg.

Inspektionen för socialförsäkringen har, precis som ministern säger, granskat beslut om arbetsskada, och man konstaterar att det är svårare för kvinnor än för män att få sina arbetsskador godkända. Vidare konstateras det att beslutet om livränta är oförutsägbart och rättsosäkert för den försäkrade.

Vi socialdemokrater föreslog hösten 2011 att det skulle göras en översyn av arbetsskadeförsäkringen i syfte att komma till rätta med bris-

ter i försäkringen. Den önskan avslogs av den borgerliga majoriteten i riksdagen.

I programmet *Dokument inifrån*, den 2 februari, redovisades det att det för anställda inom vården har blivit nästan omöjligt att få en arbets-skada godkänd. En majoritet av de anställda i vården är kvinnor. Att en så här stor yrkesgrupp därmed hanteras som om den vore oförsäkrad kan inte vara rimligt. Därför, fru talman, har jag ställt följande frågor till statsrådet:

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att säkerställa att arbets-skadeförsäkringen är rättssäker och jämställd? Det, fru talman, har jag inte fått något svar på. Jag hoppas att statsrådet tänker försöka ge ett svar.

Avser statsrådet att vidta några åtgärder för att anmälan om arbets-skada ska prövas av Försäkringskassan även om det inte föreligger en begäran om ersättning? Det har statsrådet inte heller svarat på, fru talman. Däremot har han redogjort för att det skulle vara förenat med stora kostnader att pröva dessa ärenden. Jag trodde liksom att det var poängen om man anmäler en arbetsskada, att man ska få den prövad. Att rätt många inte får sin anmälan prövad beror ju på att de blir utförsäkrade från sjukförsäkringen och därmed aldrig får en chans att få den prövad.

Fru talman! Statsrådet väljer i sitt svar att hänvisa till att man tittar på om huvudmannaskapet för arbetsskadeförsäkringen bör förändras, som om privatisering vore en lösning på problemet med att försäkringen i dag inte är rättssäker och inte är jämställd. Det är att göra det lite enkelt för sig, tycker jag.

När Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, pekar på arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom pekar också statsrådet på att det är viktigt med forskning. Då får man väl konstatera att den här regeringen har valt att lägga ned Arbetslivsinstitutet, som forskade just kring arbetsmiljö.

Jag vet inte riktigt vad jag ska säga om det här svaret. Det är i alla fall ett dokument på två sidor. Men jag har inte fått något svar på mina frågor.

Fru talman! Jag ger statsrådet en chans till att svara på hur försäkringen ska kunna bli mer rättssäker och jämställd. Den är uppenbarligen inte det i dag, om kvinnor som skadas i vården inte får ut något från försäkringen med hänvisning till att de hade kunnat skada sig och fått ont i ryggen just bara för att de är kvinnor. Vi kan inte ha en sådan försäkring. Den kan inte kallas socialförsäkring i så fall.

Fru talman! Jag hoppas på att få svar från statsrådet.

Anf. 88 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Jag tackar också statsrådet för svaret. Jag är en till i raden som inte är nöjd med svaret.

Man kan analysera lite grann vad statsrådet säger i sitt svar. Jag vet inte om statsrådet konstaterar eller antar att yrken som domineras av den manliga arbetskraften är farligare än de yrken som domineras av den kvinnliga arbetskraften. Vidare konstaterar statsrådet att kunskapen om arbetsmiljöns betydelse för uppkomsten av sjukdom är större för mansdominerade arbetsmiljöer.

Jag tycker att det är viktigt att vi, fru talman, påminner oss lite grann om vad som egentligen är grundidén med den här försäkringen. Man kan

titta på till exempel Försäkringskassans hemsida, hur de beskriver försäkringen. Där står det: Skadas du på arbetsplatsen eller på vägen till eller från arbetet kan du få ersättning från arbetsskadeförsäkringen. Arbetskadeförsäkringen gäller för anställda, uppdragstagare och egenföretagare.

Det innebär att den här försäkringen omfattar alla yrkesverksamma på arbetsmarknaden. Alla bidrar lika mycket till försäkringen genom att de betalar en avgift, arbetsskadeavgiften, och den är procentuellt lika hög för alla på arbetsmarknaden.

Då går folk till jobbet i tron att de har betalat till en försäkring och att de kommer att behandlas lika.

Fru talman! Om en psykiater blir utbränd frågar man inte honom eller henne om han eller hon har någon hemma som har schizofreni och om han eller hon inte har blivit utbränd på grund av det eller att någon närstående hemma har någon sjukdom. Man har ju respekt för professionen. Det är samma sak med en byggnadsarbetare. Man frågar inte honom – ofta är det en han – om han har donat med och snickrat på sin egen sommarstuga. Man vet ju att det är en professionell människa som inte skadas om han fixar på sin fritid – om det är riksdagsledamöter eller statsråd kanske man kan ifrågasätta om de inte kan skada sig genom att fixa och dona med sin sommarstuga.

Men när en undersköterska, ett hemtjänstbiträde eller någon inom vården kommer och begär arbetsskadeersättning kan man hänvisa exempelvis till någon sjuk närstående hemma och till att ryggbesvären eller förslitningsskadorna kanske har uppkommit på fritiden. Det tycker jag är respektlöst, för vi talar även där om proffs.

Däremot är det lite svårare att hitta varför det är så. Varför ska det vara så svårt i vårt samhälle att ha samma respekt för olika grupper? Det beror inte på Försäkringskassans anställda. Det beror inte på om de får en utbildning som den som statsrådet nämner i sitt svar eller inte, utan det beror på den syn vi har på vissa yrken ute i samhället.

Anf. 89 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Tack för en mycket viktig fråga som tas upp i interpellationen kring synen på arbetsskadeförsäkringar och hur de bedöms som söker hjälp hos Försäkringskassan för att få en skada godkänd.

Jag blir lite förvånad när jag ser svaret. Man hänvisar där till att det fortfarande ser väldigt olika ut på arbetsmarknaden, alltså att vi har en starkt könssegregerad arbetsmarknad. Ja, det har Sverige, men det borde inte utgöra grund för att man ska bedöma arbetsskadorna i sig olika. Det borde snarare vara en varningssignal att kvinnor är sjukskrivna mer än män. Det vet vi också, för vilka skador är det som räknas? I svaret står det att det skulle kunna bero på att typiskt manliga yrken i vissa avseenden är farligare. Hur gör ministern den bedömningen, och vilka skador är det som räknas?

SKL – Sveriges Kommuner och Landsting – har visat att hälso- och sjukvården i mångt och mycket fortfarande är ojämförbar. Det finns strukturer och attityder som fortfarande gör att kvinnor och män inte behandlas lika inom vården. Tyvärr kan sådana strukturer även påverka arbetsskadeförsäkringen.

När det handlar om en belastningsskada eller att man har fastnat med armen i en maskin är det klart att det är lättare att bevisa att det var maskinen som skadade armen än det är att bevisa något i en situation som en kvinna som ringde mig i helgen berättade om. Hon hade blivit miss-handlad av en dement patient. Patienten hade ryckt henne i håret och slitit i henne så att hon fick en nackskada. Försäkringskassan går då in och ifrågasätter vissa andra saker i hennes privatliv och kopplar det till hur hennes barn mår. De kopplar alltså skadan till någonting annat än det hon själv uppfattar sig ha utsatts för.

Det finns sådana attityder och bemötanden inom vården, och det är ett problem. Jag tycker att det är viktigt att ISF nu tar upp det här och väcker frågan om en mer omfattande förändring av arbetsskadelagstiftningen. Den rapporten borde vi här i den lagstiftande församlingen ta till oss.

När det gäller hänvisningen i svaret till huvudmannaskapet förstår jag inte riktigt vad det skulle ha att göra med själva bedömningen av arbets-skadeärenden. Vem som är huvudman för försäkringen borde inte göra någon skillnad för hur man bedömer ärendena. Snarare måste vi titta på innehållet och på vad som är bra beslutsstöd så att kvinnor och män inte ska behöva känna sig kränkta i situationer där man söker stöd från arbets-skadeförsäkringen. Tyvärr är det nu ofta så att man blir ifrågasatt för den person man är i stället för att det görs en bedömning av den situation man har varit med om och att själva fallet utreds.

Det är bra att man nu ordnar en utbildning i exponeringsutredning, men då måste man också se till att göra exponeringsutredningar i alla de fall som bedöms. I många fall gör man fortfarande bedömningen utan att en sådan utredning har gjorts.

Min fråga till ministern är därför: Vilka initiativ kommer ministern att ta?

Anf. 90 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag tyckte att jag försökte beskriva just precis att vi har ett problem. Jag försökte mig också på att ge några historiska förklaringar till att några av problemen kan finnas. Jag trodde att det var möjligt att säga detta utan att anklagas för att tycka att det är bra att det är på det sättet, men jag förstår att det inte riktigt funkade.

Vi backar bandet en gång till: År 2002 genomfördes en förändring på den insikt man då hade, det vill säga att det här föreföll missgynna kvinnor. Den insikten är med andra ord ganska gammal. Det gjordes en förändring som i någon mån mildrade de fortfarande ganska strikta – och legitimt strikta – kraven på koppling mellan själva arbetet, arbetets handlingar, arbetets miljö och själva skadan.

Detta förändrades något, men det har inte fått någon praktisk betydelse. Det beror i sin tur sannolikt på två saker. Man kan säkert dividera om hur mycket som är vad. Det var en ganska liten förändring, och det var svårt att med den förändringen och bibehållet krav på starkt kausalt samband göra skillnad i tillämpningen.

Som ISF påpekar gav man också kritik till en del av Försäkringskassans handläggning, vilket vi har bett dem granska specifikt för att undersöka om det finns någon systematisk förändring eller skillnad i kassans sätt att hantera detta. Den kritiken tar Försäkringskassan till sig, och de har genomfört en del förändringar.

Till detta kommer ett väl känt faktum att många av tradition manligt dominerade yrken är mer beforskade. Vi har mer kunskap. Det är inget försvar för att det är på det sättet, men det är bara att konstatera att det sannolikt är så. Det gäller inte enbart den här försäkringen. Det gäller många andra samhällsfenomen, där vi förefaller ha bättre kunskap om problem som av tradition har drabbat män, och inte minst män i koppling till arbete, mer än kvinnor. Vi måste våga se det problemet för att kunna göra någonting åt det.

Detta stärks också av att ISF påpekar att det inte förefaller finnas någon systematisk diskriminering av kvinnor i traditionellt manliga yrken eller något speciellt gynnande av män i traditionellt kvinnliga yrken, utan det handlar sannolikt om en branschammansättning och en könsuppdelad arbetsmarknad och därtill kopplad kunskapsbrist.

Vi har bett SBU göra en kartläggning av vilken kunskapsgrund vi har i dag för att koppla samman skador, sjukdomar och yrken så att vi vet att vi attackerar rätt problem. Jag tycker att det är en rimlig hypotes att det är på det sättet, vilket bör sjösätta både långsiktiga och mer snabbspårade insatser för att öka den kunskapen så att inte kvinnor blir missgynnade.

Jag vill även säga ett ord om huvudmannaskapet, för det är en viktig fråga. Det har nämnts många gånger, från höger till vänster, att detta är en socialförsäkring som naturligen ligger mycket nära arbetsmarknaden och som nu ligger som en offentlig socialförsäkring – till del, ska vi säga, för till del är den också avtalad som så många andra försäkringar. Men den är strikt kopplad till arbetet, och därför skulle man kunna pröva frågan om den också skulle kunna handhas av parterna. Det är en tankegång som har funnits både till höger och till vänster. Den prövas i den parlamentariska kommittén. Den prövas också i en skuggande utredning som leds av en ledande tidigare socialdemokratisk förtroendevald.

Till sist: Arbetskadeförsäkringen är en ganska speciell försäkring. Den ersätter inte den vanliga sjukförsäkringen. Den går inte in i stället för till exempel sjukpenning eller för den delen sjukersättning, utan den kompletterar den på en högre nivå, på goda grunder, för att markera att vi ser extra allvarligt på människor som blir sjuka genom sitt arbete och den inkomstförlust de gör. Men det har alltid på goda grunder varit strikta krav på en koppling däremellan, och då har vi ett svårt läge där vi ska ha det rättvist, erkänna sjukdomar och inte bara skador men fortfarande se en koppling mellan arbetet och själva sjukdomen. Detta kräver såvitt jag kan bedöma mer kunskap än vi har i dag.

Anf. 91 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Jag blev politiskt aktiv 1994. Orsaken till att jag blev politiskt aktiv heter arbetsskadeförsäkringen. Den försämrades 1992 av dåvarande statsminister Carl Bildt och den majoritet som fanns i riksdagen vid den tiden.

Sedan dess har jag drivit frågan i mitt parti men också opinionsbildat om vikten av att förändra och förbättra arbetsskadeförsäkringen. År 2002 tyckte jag att den socialdemokratiska regeringen fattade ett viktigt beslut när man pekade på att man var tvungen att göra förändringar, förenklingar, för att även kvinnor skulle få sina arbetsskador godkända. Nu konstaterar vi att så inte blev fallet, och jag vill att det görs någonting åt det.

Man kan som ministern säga att man måste vara noga med kausalsambandet. Ja, absolut, problemet är bara att man inte bryr sig om det samband som finns. Man pekar på att en olycka som skett när någon lyft en sak har skett men att personen i fråga skulle ha fått ont i ryggen ändå, och därför får den personen ingen ersättning från arbetsskadeförsäkringen.

Jag har tagit upp nedläggningen av ALI. Det är viktigt att poängtera att regeringen tagit bort viktig forskning som fanns och faktiskt tydliggjorde hur arbetsmiljön såg ut.

När det gäller privatiseringen vill jag varna för den. En privatisering av försäkringen kommer garanterat att med dagens arbetsmarknad innebära att den breda riskutjämningen, som tanken med försäkringen är, gör det billigare att försäkra den som har låg risk och dyrare att försäkra den som har hög risk att skadas i arbetet. Vi vet att många företag i dag inte tecknar kollektivavtal. Vi vet att många har lösa anställningar. Att då försöka hitta det sambandet tror jag blir svårt med den konstruktion som regeringen talar om.

Jag hade två frågor, varav den andra var om statsrådet avser att vidta några åtgärder för att anmälan av arbetsskada ska prövas av Försäkringskassan även om det inte föreligger begäran om ersättning. Det har statsrådet fortfarande inte svarat på, fru talman. Jag vet inte varför han undviker det. Jag vill peka på att det är viktigt att få till stånd förändringar i försäkringen. Om kvinnor konsekvent missgynnas, om det tydligt dokumenteras att försäkringen inte är rättssäker, som Inspektionen för socialförsäkringen konstaterar, måste något göras åt det. Vi kan inte vänta hur länge som helst.

I sitt svar säger ministern att "Försäkringskassan har därför låtit samtliga handläggare genomgå en utbildning i hur exponeringsutredningar bör göras och även utarbetat ett nytt metodstöd". Jag har läst om det metodstödet. I det ingår inte att göra en utredning på arbetsplatsen där olyckan skett. Däremot ingår det att ställa frågor om hur den sociala situationen är hemma, om det finns problem i familjen, om man har en tidigare liknande skada, vad man ägnar sig åt på fritiden. Det är viktigt att dokumentera, men jag kan tänka mig att det vore relevant att faktiskt titta på hur arbetsplatsen ser ut, om det är möjligt att den orsakat den skada som uppstått och som man anmält. Det gör Försäkringskassan inte i dag, och jag hoppas att ministern är medveten om det.

Fru talman! Ministern får gärna återkomma och redovisa om han känner till hur det går till, och han får gärna även redovisa svaret på min andra fråga som jag nu upprepat tre gånger.

Anf. 92 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Jag avslutade mitt förra inlägg med att säga att jag tror att även om man ger utbildning till Försäkringskassans anställda, även om man vidtar vissa åtgärder, finns ändå i grunden synen att vissa yrkesgrupper är mer värda än andra. Statsrådet säger lite grann om det när han säger att det finns mer forskning, mer kunskap, om de mansdominerade yrkena, om hur en arbetsskada uppstår och vilka sjukdomar som kan drabba den anställde. Frågan är varför det inte har vidtagits några åtgärder när statsrådet nu lite snällt konstaterar att det är så.

Det finns ingen handlingsplan för vad man tänker göra för de kvinnor som finns inom vården, handeln, lokalvården och ofta är överrepresenterade genom att de inte får sina arbetsskador beviljade. Det gäller inte bara på det här området, utan de är även överrepresenterade bland deltid arbetande och bland dem med låga inkomster. Det är så det ser ut. Ibland känner jag att det kan vara av lika stort värde för samhället att investera i forskning om dessa yrken. Jag vill påstå att det är mycket viktigt att göra samma investeringar som man gör för andra, mansdominerade, yrken.

Sedan har statsrådet inte ens berört min fråga hur det kommer att påverka arbetsskadeavgiften. Om vi säger att vi vill få bort orättvisan att kvinnor i kvinnodominerade yrken inte prövas med samma rättssäkerhet som männen blir frågan vilken påverkan det har på arbetsskadeavgiften. Den frågan berör statsrådet inte på något sätt utan bara konstaterar att avgiften är på en viss nivå i år. Varför har tidigare år en del medel inte nyttjats? Det beror på att kvinnor inte fått sina arbetsskador beviljade; i de flesta fall rör det sig om kvinnor även om det också finns män som inte fått det.

Kvinnodominerade yrken är de som får stryk i den här frågan. Jag vill höra vad statsrådet säger i det här fallet. Hur kommer avgiften att påverkas om vi uppnår ett resultat där kvinnor i lika stor omfattning som män får arbetsskadorna beviljade? Det hoppas jag, fru talman, att statsrådet svarar på i sitt nästa inlägg.

Anf. 93 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Arbetskadeförsäkringen är en av de äldsta socialförsäkringar vi stiftat i denna församling. Redan i början av 1900-talet kom den första lagstiftningen gällande arbetskadeförsäkring. Den kom till och med före pensionsreformen. Så gammal är arbetskadeförsäkringen.

Det har varit en viktig fråga att säkerställa att man har en god arbetsmiljö så att man inte riskerar att skadas på arbetet. Om olyckan ändå skulle vara framme ska man kunna ha en försäkring för att klara sin och sin familjs försörjning. Det var tanken när lagen stiftades i början av 1900-talet.

Vi hörde Eva-Lena Jansson berätta om de försämringar som gjordes i 1900-talets början och om de försök till förändring som skedde 2003, vilket ministern också påpekade. De hade ingen praktisk betydelse, och det är beklagansvärt. Det borde väcka tanken att lyssna på Inspektionen för socialförsäkringen, som pekar på att vi ska väcka frågan om att ändra lagen.

Jag hörde inte ministern säga vad hans ambition är. Kan ministern tänka sig att ändra lagstiftningen så att det blir en mer könsneutral bedömning, alltså utifrån de kvinnodominerade yrkesgrupper där även förslitningsskador ska kunna bedömas enligt kriterier som gäller i en försäkring? Är ministern beredd att ta till sig uppmaningen från Inspektionen för socialförsäkringen att se över lagstiftningen, inte bara tala om att det behövs mer forskning?

De signaler jag fått är att SBU kommer att säga att det inte är någon större skillnad när det gäller forskningsresultatet, utan underlagen som finns är ganska lika. Här är frågan: Hur konstruerar vi lagen?

Fru talman! Det gläder mig att Gunvor G Ericson delar mitt intresse för svensk socialpolitisk historia. Hon hade nästan rätt: Arbetskadeförsäkringen kom 1916, tre år efter den första pensionsreformen 1913. Den är jätte viktig, för den var den första inkomstförsäkrande socialförsäkringen. Medan pensionsreformen gav den första generella välfärdsreformen gav detta den första inkomstförsäkrade reformen. Det är bra för oss i dag att minnas att de har en så god och lång historia.

Om vi i grund och botten är överens om att detta är en försäkring som bygger på ett starkt samband mellan arbetet och själva skadan, vare sig det är ett olycksfall eller en sjukdom, har vi goda skäl att fundera på hur den ska vara både rättvis och rättssäker och behandla olika människors arbetssjukdomar likartat utan att urholkas och bli en försäkring som försöker ersätta själva sjukförsäkringen. Man får inte ersättning för att man är sjuk och inte kan arbeta utan för att det finns en direkt koppling till själva arbetet. Detta är ingen alldeles enkel uppgift, men den är viktig och förtjänar att tas på stort allvar.

Vi gav inspektionen detta uppdrag därför att vi som många andra upptäckte att 2002 års lagstiftning inte var till fyllest. Vi tog frågan på allvar redan då. Inspektionen kommer tillbaka och konstaterar att det finns brister i Försäkringskassans handläggning men att de inte huvudsakligen förklarar problemet. Man gör bedömningen att det sannolikt snarare rör sig om skillnader i kunskaper om kausaliteten mellan arbetsuppgifterna och själva skadan eller sjukdomen.

Dessutom lägger man till ett förslag som jag glömde att kommentera, en möjlig annan väg som inte alls löser själva lagstiftningsproblemet: att inte ha ett så brett bedömningsutrymme vid Försäkringskassan utan ha en mycket striktare medicinsk lista på olika definierade diagnoser kopplat till olika yrken som kan ge grund för arbetsskadeersättning. Det är en fullt framkomlig väg. Jag utesluter inte den på något sätt. Detta är ett viktigt reformarbete som måste hanteras på sedvanligt vis. Men det löser inte alls frågan hur strikt samband det ska finnas mellan diagnos, sjukdom och själva arbetsuppgifterna. Den måste vi lösa på annat sätt.

Att flytta huvudmannskapet är ingen allmän privatisering. Det där tror jag att ni som diskuterar saken vet. Frågan gäller om försäkringen i stället skulle kunna ligga direkt hos arbetsmarknadens parter, som redan i dag dessutom har en egen kompletterande försäkring. Detta har för- och nackdelar och har tänkts många gånger om. Nu ligger frågan uttryckligen hos den parlamentariska Socialförsäkringsutredningen. Den skuggas som sagt dessutom av en annan utredning. Låt dem tänka färdigt om för- och nackdelar! Regeringen har inte tagit ställning för att avfärda en sådan lösning, än mindre för att förfäktat den.

Några svar har uppenbarligen inte gått fram tillräckligt tydligt. Nej, vi avser inte att kräva att Försäkringskassan prövar alla de ärenden där det inte har begärts ersättning. Ja, vi tänker invänta SBU:s analys, undersökningen av om det finns brister i kunskapsläget vad gäller kausaliteten i olika av kvinnor dominerade yrkesgrupper. Om det är på det sättet ger det en stark signal. Om det inte är på det sättet ger det andra signaler till framtida vägar för att komma åt det problem som jag tror att vi delar lika. Ja, vi tänker invänta den parlamentariska Socialförsäkringsutredningens svar på frågan om vi ska tänka om när det gäller hela huvudmannskapet

eller om det ska ligga kvar som en del i den vanliga offentliga socialförsäkringen. Många viktiga tillfällen återstår med andra ord för att diskutera den här frågan.

Anf. 95 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Nej, utförsäkringsministern, vi är absolut inte överens. Uppenbarligen tänker ministern gräva ned försäkringen i en utredning. Jag är inte nöjd.

I svaret från Inspektionen för socialförsäkringen står det: ”Antalet individer som ansöker om och beviljas livränta på grund av arbetssjukdom har minskat markant sedan år 2007. Det har genomförts stora förändringar i sjukförsäkringen, men inte i arbetsskadeförsäkringen. Det är angeläget att granska hur förändringarna i sjukförsäkringen har påverkat både ansökningar om ersättning och handläggning av arbetsskadeförsäkringen.”

Det är därför jag ställer frågan. Vi vet i dag att man inte prövar arbetsskador där det inte finns ansökan om livränta. Väldigt många av dem som har drabbats av arbetsskador och som är sjuka utförsäkras och har därmed inga ersättningskrav. Jag kanske har svårt att hålla mig lugn just nu, men jag är ganska upprörd över att vi har en försäkring där stora delar av offentlig sektor uppenbarligen är oförsäkrade och att ministern hänvisar till att man ska titta om det finns ett orsakssamband.

Granskningar som har gjorts har visat att utredningarna generellt sett är mindre väl genomförda vid avslag än vid bifall. Det är allvarligt om något. Det är inte rättssäkert. Vid avslag är det fokus på yrkestitel och diagnos, inte orsakssamband mellan sjukdom och arbete. Det är ännu allvarligare. Det här drabbar kvinnor.

Fru talman! Jag kan bara beklaga att den här regeringen inte tänker göra någonting. Man ser gärna att människor lever på socialbidrag eller på familjen men inte får ut något av de socialförsäkringar som vi har. Det kan jag bara beklaga.

Anf. 96 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Nu har vi debatterat här ett tag. Fortfarande är det en del svar vi inte har fått från ministern, även om ministern i sitt senaste inlägg försökte anstränga sig att ge några svar.

Vad händer med alla dessa kvinnor när de inte får sina arbetsskador prövade? Som Eva-Lena Jansson påpekar blir de utförsäkrade samtidigt som man inte uppnår lagstiftarens syfte.

Fru talman! Försäkringen har under de senaste fem åren gått i ”vinst” med 13 miljarder. Det som löntagare avstår från sitt löneutrymme för att skapa sig själva en trygghet använder regeringen för att skapa sig överskott i statskassan, samtidigt som folk utförsäkras på grund av att de har fått arbetsskador på arbetet och inte längre kan jobba men inte har någon försäkring som täcker arbetsskadan. De har helt enkelt hamnat i kvinno-dominerade yrken där man inte har någon forskning eller kunskap om arbetsskadans påverkan och hur arbetsskadan har uppstått. Därmed får de så småningom bli utförsäkrade.

Anf. 97 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag säger för tredje gången, med risk för att bli lite tjugig, att jag tycker att det är viktigt att vi har en försäkring som tar de sjukdomar och olycksfall i arbetet som drabbar kvinnor, vare sig de är i kvinnodominerade eller mansdominerade yrken, på precis lika stort allvar som vi traditionellt har tagit arbetsjukdomar och arbetsolyckor som drabbar män. Jag tycker att det är en viktig fråga. Jag vill lika lite som ni acceptera en situation där kvinnor upplevs bli diskriminerade systematiskt, vad det än beror på.

Jag säger också för tredje gången att arbetsskadeförsäkringen inte ersätter sjukförsäkringen. Om ni i praktiken vill ta bort den ganska strikta kopplingen – sedan kan man diskutera vilket ordval man ska ha – mellan arbetet och de sjukdomar och skador som man kan begära ersättning för är det en annan sak. Men vill man ha en så strikt koppling måste man hitta modeller för att behålla den strikta kopplingen och genom kunskap se till att inte kvinnor av någon märklig hävd kommer sämre ut ur en sådan prövning. Det är precis det jag har försökt säga tre gånger.

Vi har påbörjat den processen, och vi avser att slutföra den. Men det finns ingen alldeles enkel lösning. Man löser det inte enkelt genom att vare sig anklaga Försäkringskassan för att systematiskt strunta i människor som har drabbats av sjukdomar eller skador eller säga att vi redan har all kunskap som behövs. Vi behöver kunskap och rätt metoder, och vi behöver göra det samlat. Dessutom behöver vi ställa frågan om själva försäkringen bygger på lagtext som fungerar bra nog. Jag utesluter absolut inte lagförändringar på detta område. Jag vill bara att vi ska veta vad vi gör när vi prövar en så viktig fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2011/12:200 om nystart för nollvisionen

Anf. 98 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vilka åtgärder jag ser som viktiga de kommande åren för att höja trafiksäkerheten och på så vis komma närmare nollvisionen.

I vägtrafiken har enligt preliminära beräkningar 314 personer omkommit under 2011. I denna siffra är inte suicidfallen inräknade. De senaste tio åren har antalet omkomna minskat med ca 40 procent. Även om antalet 2010 var rekordlåg med endast 266 omkomna visar årets siffra på runt 300 att det fortfarande sker stora framgångar i trafiksäkerhetsarbetet.

År 2011 bedöms vara mer av ett ”normalt år” jämfört med 2010. Den mycket kraftiga nedgången av antalet omkomna i vägtrafikolyckor 2010 var med stor sannolikhet ett utfall av slumpfaktorn, samt sträng kyla och rikliga snömängder, som ledde till kraftigt minskande hastigheter. Mätningar visar på något högre hastigheter under 2011 och ökad trafik.

Antalet dödade i vägtrafiken per 100 000 invånare 2011 beräknas uppgå till 3,3 – det var 2,8 2010 – exklusive suicidfallen. Under 2010 var genomsnittet för EU-länderna 6,2. Detta gör Sverige till ett av världens

mest trafiksäkra länder, och vi är internationellt erkända för vårt nollvisionsarbete och våra resultat. Detta ska vi vara mycket stolta över.

Arbetet med att förbättra trafiksäkerheten och uppnå nollvisionen är prioriterat och kommer även fortsättningsvis att vara det. Regeringen beslutade 2010 om en historisk infrastruktursatsning på närmare 500 miljarder kronor fram till 2021. I den nationella planen för 2010–2021 satsar regeringen 136 miljarder kronor på drift och underhåll av våra vägar, bland annat för att göra dem säkrare. Regeringen satsar dessutom ytterligare 5 miljarder kronor på infrastruktur under åren 2012–2013, där 1,4 miljarder kronor är avsatt för drift och underhåll samt trafiksäkerhetshöjande åtgärder på vägnätet.

Det finns en rad områden där Sverige har varit framgångsrikt, exempelvis åtgärdande av farliga sträckor genom mötesseparering, automatisk hastighetsövervakning, och nya effektiva hastighetsgränser.

Den 1 januari i år infördes också ett permanent och förbättrat system för alkolås till rattfyllerister. Tidigare har exempelvis obligatorisk riskutbildning införts för alla bil- och mc-körkortaspiranter, vilket tros ligga bakom minskningen av svårt skadade mopedister under 2010 och 2011.

Regeringen avser att fortsätta arbetet med att förverkliga nollvisionen genom systematiska förbättringar i transportsystemet. Detta är en fortgående process där vi även fortsättningsvis sätter mål, genomför åtgärder, följer upp och utvärderar våra resultat för att säkra att vi gör rätt. Detta ska vi även fortsättningsvis göra genom samverkan med transportsystemets olika aktörer, regionalt, nationellt och internationellt.

Under våren kommer förslag från Trafikverket till reviderade etappmål för trafiksäkerheten på de svenska vägarna för att möta upp det inom EU gällande målet att halvera antalet dödade i vägtrafiken från 2010 till år 2020.

Avslutningsvis vill jag betona att arbetet med att förverkliga nollvisionen är en fortgående process där vi alla har ett ansvar. Nollvisionen lever i allra högsta grad, och vi arbetar aktivt med att förvalta och genomdriva de åtgärder som vi vet har effekt samt att vara aktiva och kreativa med att titta på framtida åtgärder.

Anf. 99 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är hög tid att ta ett nytt grepp för nollvisionen. Det är dags för en nystart för nollvisionen. Vi var, precis som Catharina Elmsäter-Svärd sade, väldigt framgångsrika. Det blev vi sedan den socialdemokratiska majoriteten i riksdagen fastslog att vi skulle ha en nollvision för svårt skadade och dödade i trafiken.

Vi har bit för bit, steg för steg försökt att arbeta mot den genom säkrare vägar, attitydförändringar, utbildning och på olika sätt se till att vi ska få ned antalet döda och svårt skadade i trafiken. Vi har varit väldigt framgångsrika. Både inom EU och i resten av världen har man tittat på Sverige för att se på det goda exemplet och frågat: Hur har ni gjort i Sverige?

Tyvärr har den positiva trenden brutits. År 2011 dog 330 personer i trafiken jämfört med 266 år 2010. I Västra Götaland har antalet döda i trafiken fördubblats under 2011. Det finns ingenting som tyder på att det skulle bli en förbättring under detta år, i varje fall inte hittills.

Catharina Elmsäter-Svärd och jag har vid flera tillfällen diskuterat Sveriges farligaste väg, E20. Det ser för närvarande inte ut som att det skulle bli bättre detta år utan snarare tvärtom.

Jag ser en rad olika saker som behöver göras. Jag kan lämna några tips. Det är bland annat vinterdäckslag för lastbilar. Där har regeringen segat. Det skulle kunna gå att genomföra. Det handlar om att man alltid ska ha en reflexväst i bilen och att ställa det kravet på alla fordon. Det är ganska enkelt att ha ett sådant krav.

Det är anmärkningsvärt att ni inte har tagit med antisladdkrav för supermiljöbilspremien. Det är märkligt när vi hade det tidigare för de tidigare miljöbilarna. Men när vi flyttar fram positionerna tar ni bort en del av säkerhetskraven.

Dessutom borde vi kunna ansöka igen om alkoholåsen hos EU eftersom tekniken har gått framåt. Vi skulle kunna ha ett mycket strängare krav och ett obligatorium för det.

Avslutningsvis handlar det också om att bygga säkrare vägar. Det behövs på många håll i landet. Jag kan återigen uppehålla mig vid Sveriges farligaste väg, E20. Det är den väg som binder samman Stockholm och Göteborg. Det är den väg där godset flödar från Bergslagen ned till norra Europas största hamn. Det är också den väg som numera kallas dödens väg. Det är den väg där det behövs två filer i båda riktningarna och mötesfri korsning, och det behövs på hela sträckan.

Det är en nationell väg. Det är staten som ska leverera vägen. Jag vet att det finns andra som försöker skylla ifrån sig och säga att det är kommunen, regionen eller någon annan som ska göra det. Men det är en nationell, statlig väg som det förväntas att regeringen tar ett ansvar för.

Det behövs en nystart för nollvisionen. Jag har gett några exempel på vad regeringen skulle kunna göra. Jag förväntar mig att det blir åtgärder och att Sveriges farligaste väg åtgärdas omedelbart.

Anf. 100 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag satt själv som riksdagsledamot år 1997, det år som kammaren gemensamt, alla partier, beslutade om nollvisionen. Jag kan nog säga att jag vid det tillfället tillhörde dem som sade: En nollvision kan man väl inte ha, för det går inte att komma ned i antalet noll.

Jag har lärt mig med tiden och ser också resultatet av det. Det var ett bra initiativ. Det handlar om hur och på vilket sätt vi har det som ett mindset. Vi har det alla för våra ögon.

Styrkan i arbetet har varit just att vi har samverkat mellan så många olika aktörer. Det har varit det offentliga, näringsliv, akademi och forskning. Det gäller inte minst våra biltillverkare som vi har i detta land.

Monica Green nämner E20. Det är riktigt. Den är inte fullt ut en Europaväg. Den har inte tillräckligt bra standard fullt ut på hela sträckan. Jag tycker att vi ska ha i minnet att antalet dödsolyckor på E20 har legat hyfsat konstant sedan 2003. Men det är fortfarande inte bra, för vi vill inte att någon ska hamna i en svår olycka och vare sig dö eller bli svårt skadad.

De åtgärder som vi vet verkligen har gjort skillnad och som vi fortsätter med handlar framför allt om hur vi anpassar hastigheten i förhållande till vägens standard. Vi gör också mittseparering, som gör otroligt stor skillnad på döds- och olycksstatistiken. Vi jobbar tillsammans med Tra-

Prot. 2011/12:69
14 februari

fikverket och kommunerna med design av vägar och stadstrafik. Det handlar om rondeller och om hur vi planerar för de oskyddade trafikanterna, för just detta är en siffra som sticker ut i den senaste statistiken. Vi jobbar också med sidoutrymmena längs med våra vägar så att man inte åker in i ett träd eller i en stolpe.

Vi har kommit långt – och när jag säger vi pekar jag inte bara på mig själv, utan mycket har kommit från näringslivet, inte minst från biltillverkare och andra – med bra teknik som på olika sätt kan hjälpa föraren att påminna om ifall man har glömt sitt bälte eller byter fil utan att blinka. Tekniken kan uppmärksamma föraren när han eller hon gör sådana saker, och jag tror att det är mer av sådant som måste till också.

Det arbete som vi bedriver här har blivit internationellt erkänt. Jag har varit på många olika resor i den egenskap som jag har nu och pratat, inte minst i förra veckan i Madrid i Spanien, om trafiksäkerhet. Vi har fått en bra exportprodukt med detta i och med det kunnande och mycket av den kunskap och teknik som finns i våra företag. FN har till och med pekat ut att man ska ha en särskild liknande deklARATION.

Detta hindrar inte att vi ska jobba mer. Vi ska inte tro att vi är färdiga och klara. Snarare har vi tagit ytterligare ett steg för hur vi ska kunna använda den kunskap som vi har jobbat in sedan 1997. I Göteborg startar man Vision Zero Academy, där vi bland annat har med de olika aktörerna, som gemensamt ska kunna utbyta bra erfarenheter. Det gäller dels oss själva nationellt, dels internationellt. Det tror jag är viktigt för att vi ska kunna ha ett bra trafiksäkerhetsarbete även framöver.

Anf. 101 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Det är bra att Catharina Elmsäter-Svärd talar om att vi ska använda oss av ny teknik. Det är jag en stark anhängare av; jag tror att det går att lösa mycket med det. Men då är det anmärkningsvärt att regeringen har tagit bort kravet på krocktest och på antisladd när det gäller supermiljöbilspremien. Man har sänkt säkerhetskraven på denna typ av bil trots att man hade det tidigare på miljöbilspremien. Det är högst anmärkningsvärt. Jag är för ny teknik och att man kan bygga in smarta saker i bilarna. Då behöver man också ha med detta krav.

Jag nämnde vinterdäckslag. Jag nämnde reflexvästar. Jag nämnde kraven på supermiljöbilspremien. Jag nämnde att man borde snabba på ansökan om alkoholås på bilarna. Jag har också nämnt hur man ska kunna bygga säkrare vägar. Jag har tagit E20 som exempel eftersom den ligger så nära inpå mig. Jag bor nära vägen, och jag ser att olyckorna drabbar många människor. I Västsverige har antalet döda fördubblats under 2011. Så kan vi inte ha det.

När jag ser detta på så nära håll, och när E20 nu kallas för dödens väg kan jag inte stå passiv och titta på. Jag tycker inte att regeringen ska göra det heller. Jag tycker att man till exempel ska ta det socialdemokratiska initiativ som vi lade fram under hösten och lyfta ut de tio farligaste vägarna och titta särskilt på dem. Då kan man återkomma snabbt, sätta fart och skynda på när det gäller vad vi kan göra för att inte fler liv blir drabbade. Det är ju detta som händer. På E20 har det skett ett antal dödsolyckor även i år och förra året. Det pågår hela tiden. Så kan vi inte ha det.

Jag hoppas att Catharina Elmsäter-Svärd kan visa politiskt mod och säga: Vägen mellan Stockholm och Göteborg, den väg som knyter samman våra två största städer, ska naturligtvis ha fyra filer – två filer i båda riktningarna – och vara mötteseparerad! Det är ett politiskt ansvar som Catharina Elmsäter-Svärd borde ta, och hon borde ställa detta som krav i stället för att skylla ifrån sig och påstå att det är kommunerna eller reg-

ionerna som ska vara med. Det här är en nationell väg som staten ska ta ansvar för.

Jag fick inget riktigt svar från Catharina Elmsäter-Svärd om vad hon tänker göra med supermiljöbilspremien. Tänker hon öka kravet? Jag fick inget svar när det gäller reflexvästar. Det finns ett antal frågor som hänger i luften och som jag förväntar mig att Catharina Elmsäter-Svärd tar upp i sitt nästa inlägg.

Anf. 102 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det är inte förbjudet att använda reflexvästar i sin bil. Det är inte detsamma som att man har ett krav på detta. Det finns länder där man har krav, men det är inte säkert att människor har västen med sig i alla fall. Det hänger också på att man ska ha någon form av uppföljning, och någon annan borde påminna förarna om dem. Reflexvästar är alldeles utmärkta att ha om man hamnar vid sidan av en väg och måste gå ur bilen. Men jag tycker att detta på något sätt är ett eget ansvar också.

När det gäller E20 tycker jag att det känns ganska rimligt att kunna respektera den arbetsgrupp som jobbar lokalt och regionalt och som ska presentera sitt förslag i slutet av april. Åtminstone väljer jag att göra det eftersom det går utöver de fem etapper som finns planerade i den plan som man har beslutat om.

Vi har en skillnad i attityd till alkoholåsen som jag till stor del tror kommer från vårt nollvisionsarbete. Om jag jämför med andra länder ser jag att alkoholåsen där ofta är förknippat med någonting fullt och skamligt. Så är det inte längre i Sverige. Inte minst bygger det på att jag tror att vi har i runda slängar 60 000–70 000 som i dag på frivillig väg använder alkoholåsen. Vad vi har gjort är att vi ytterligare har skärpt påföljden för den som blir ertappad med rattonykterhet och ska bli av med körkortet. Man kan välja att ha ett alkoholåsen och då kanske ha möjlighet att behålla sitt jobb under dessa former. Alternativet är att man blir av med körkortet under en betydligt längre tid. Detta är ytterligare steg framåt.

Vinterdäcken, framför allt kopplat till tung trafik, är en diskussion som kommer upp nästan varje vinter när det är en riktigt besvärlig vinter. Det är ett elände med samhällsekonomi och framkomlighet när lastbilar får stopp. Men det kan också vara problem ur trafiksäkerhetssynpunkt.

Just nu har vi en extra utvärdering som pågår. Den gäller framför allt lastbilar som har varit med om en olycka eller åkt av vägen. Vi har börjat med att titta på olika situationer och vad de har för däck i dag. Följer man ens de extra krav som infördes för drygt ett år sedan om tre millimeters mönsterdjup? Hur såg väglaget ut på den aktuella platsen? Var föraren trött eller onykter och så vidare?

Detta gör vi för att vi ska få en uppfattning. Vi har börjat få några korta resultat, för detta har bara pågått under vintermånaderna. Men vi kan redan nu konstatera att det är många som inte ens följer kravet på tre millimeters däckdjup.

Jag står kvar vid vad jag har sagt: Utredningen ska pågå under vintersäsongen fram till mars. Då har vi också tid att kunna få fram en lagstiftning om vi vill ha just vinterdäcken – jag antar att det är däckerna och inte dubbarna som Monica Green syftar på.

För statens bilar, som upphandlas i våra egna myndigheter och förvaltningar, finns det med krav på antisladd. Vi vet av erfarenhet att bilar som har en kombination med antisladd är mer trafiksäkra.

När det gäller den del som Monica Green syftar på och som handlar om supermiljöbilspremierna har man gått på den status som man gör på EU-nivå för att klara miljökraven. Just nu kommer jag inte ihåg förkortningen för den. Det görs olika tester, men jag vet att man inte kan jämföra testerna mellan olika bilklasser eftersom det görs lite olika tester på dem. Det handlar om ett färre antal bilar. För mig är det också viktigt att trafiksäkerheten finns med i botten. Ju fler bilar som har antisladd, desto bättre är det naturligtvis. Det håller jag med om.

Anf. 103 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Den heter Euro NCAP. Vi skulle mycket väl kunna ha som krav här i Sverige att man ska uppfylla dessa krocktester och antisladd. Det är anmärkningsvärt att regeringen har gått ifrån det. När vi borde flytta fram positionerna blir regeringen mer slapphänt i stället. Det är för mig en gåta. Nu ser vi också att antalet dödade i trafiken ökar igen. Då borde regeringen tycka att det är synd att man blir mer slapphänt och inte tar nollvisionen på riktigt så stort allvar som den förra regeringen gjorde. Det är så jag upplever det.

Det behövs en nystart för nollvisionen. Det behövs att regeringen tar tag i de här frågorna igen, börjar peka och tala om att vi ska höja ribban igen och ha som mål att ingen ska dödas eller skadas svårt i trafiken. Det är ett mycket långsiktigt och visionärt mål, som Catharina Elmsäter-Svärd säger, men det är oerhört viktigt att alla stretar åt samma håll. Därför är det viktigt att man vidtar åtgärder, bland annat dem som jag har föreslagit.

Det är märkligt att Catharina Elmsäter-Svärd säger att det inte är förbjudet att ha reflexväst. Nej, och det kunde man ha sagt även när det gäller bilbältet. Det är inte förbjudet att använda det. Det gäller att vi börjar ställa dessa krav, till exempel på vinterdäck på lastbilar. Varför har det dröjt så länge? Lastbilar har ju så tungt gods som de kör på våra vägar. Varför finns det inget krav på att de ska ha vinterdäck? Det är mycket anmärkningsvärt att regeringen har dragit ut så på tiden.

Avslutningsvis vill jag säga att E20 inte borde kallas dödens väg. Den borde kallas den mest framkomliga vägen i Sverige eftersom den binder samman Stockholm och Göteborg.

Anf. 104 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Personligen tycker jag att man bör vänta med att dra alltför stora växlar när det gäller vart trenden är på väg. Antalet döda har ökat 2011 jämfört med 2010 som var ett exceptionellt, om jag får uttrycka det så, bra år. Men 2011 är fortfarande det andra bästa året sedan man började göra sina mätningar. Det innebär dock att vi måste fortsätta att vara uppmärksamma.

Monica Green jämför och säger att reflexen skulle vara lika bra som bältet, men jag drar inte samma slutledning. Vi vet att bältet räddar liv vid en olycka på betydligt mer väsentligt och bevisat sätt än en reflexväst.

Jag är fortfarande fullkomligt övertygad om att vi måste jobba vidare med hastigheterna. Det är de som i många fall avgör. Det är alldeles för många som inte håller en hastighet som är anpassad efter vägens design. Låt oss jobba med infrastrukturen där vi kan kombinera bra standard med trafiksäkerhet och framkomlighet. Det är en utmaning som vi har.

Dessutom handlar det, som jag sade tidigare, om hur vi designar våra vägar både i stad och på landsbygd.

Det finns en annan fråga som vi inte har berört så mycket. Det är den stora utmaningen som vi står inför. Det handlar om vad det är som distraherar en förare. Två sekunder av ouppmärksamhet kan innebära att det blir en olycka. Det kan bero på många olika saker. Det gäller att fortsätta att jobba med teknik som hjälper och påminner föraren om att vara en bättre förare. Där ligger Sverige i framkant. Vi har många duktiga företag som gemensamt jobbar för nollvisionen och arbetar åt samma håll.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Skrivelser

2011/12:67 Uppgifter hos Säkerhetspolisen om misstänkt samröre med Stasi

2011/12:72 Riksrevisionens rapport om it-stödet i rättskedjan

2011/12:73 Ansvar och engagemang – en nationell strategi mot terrorism

Redogörelse

2011/12:RJ1 Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds berättelse över fondens verksamhet och förvaltning under 2011

EU-dokument

KOM(2012)52 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller säkerhetsövervakning av läkemedel

KOM(2012)51 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller säkerhetsövervakning av läkemedel

KOM(2012)49 Ändrat förslag Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel

KOM(2012)48 Ändrat förslag Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller information till allmänheten om receptbelagda läkemedel

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

2011/12:AU5 Arbetsmiljö

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 14 februari

2011/12:231 Utökat elcertifikatssystem

av *Kent Persson* (V)

till statsrådet *Anna-Karin Hatt* (C)

2011/12:232 Fossilfria bränslen 2030

av *Krister Örnfräder* (S)

till statsrådet *Anna-Karin Hatt* (C)

2011/12:233 Regeringens relation till bankerna

av *Peter Persson* (S)

till finansminister *Anders Borg* (M)

2011/12:234 Jobbkrisen och nya bidragstagare

av *Peter Persson* (S)

till finansminister *Anders Borg* (M)

2011/12:235 Jobbkrisen och kommunalskatt höjningar

av *Peter Persson* (S)

till finansminister *Anders Borg* (M)

2011/12:236 Krafttag mot oseriös åkerinäring som slår ut den seriösa åkerinäringen

av *Monica Green* (S)

till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2011/12:237 De svenska miljömålen

av *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (S)

till miljöminister *Lena Ek* (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 februari.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 februari

2011/12:363 Könstämpning

av *Carina Hägg* (S)

till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

2011/12:364 Nordeas bolagsstämma

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet *Peter Norman* (M)

2011/12:365 Politiska fångar i Azerbajdzjan

av *Abir Al-Sahlani* (C)

till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2011/12:366 Elfenbenskustens sätt att hantera sexuellt våld

av *Abir Al-Sahlani* (C)

till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

Prot. 2011/12:69
14 februari

2011/12:367 Samhällsekonomisk studie av de fyra rovdjuren
av *Gunnar Sandberg* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)
2011/12:368 Hantering av viltkött
av *Gunnar Sandberg* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)
2011/12:369 Anslag till rovdjursförvaltning
av *Gunnar Sandberg* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 februari.

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 14 februari

2011/12:350 SJ och krav på underleverantörer
av *Siv Holma* (V)
till statsrådet Peter Norman (M)
2011/12:357 Svensk vapenexport till Bahrain
av *Torbjörn Björlund* (V)
till statsrådet Ewa Björling (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 februari.

21 § Kammaren åtskildes kl. 20.34.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 15.59,
av tredje vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 94 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 §	Avsägelse	1
2 §	Ledighet	1
3 §	Anmälan om kompletteringsval	1
4 §	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
5 §	Hänvisning av ärenden till utskott	3
6 §	Förnyad bordläggning	3
7 §	Svar på interpellationerna 2011/12:181 och 183 om den ekonomiska ojämlikheten	3
	Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (M)	3
	Anf. 2 MONICA GREEN (S)	4
	Anf. 3 PETER PERSSON (S)	5
	Anf. 4 JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	6
	Anf. 5 FINN BENGTSSON (M)	7
	Anf. 6 HILLEVI LARSSON (S)	8
	Anf. 7 EVA-LENA JANSSON (S)	9
	Anf. 8 GUNNAR ANDRÉN (FP)	10
	Anf. 9 HANS OLSSON (S)	10
	Anf. 10 Finansminister ANDERS BORG (M)	11
	Anf. 11 MONICA GREEN (S)	12
	Anf. 12 PETER PERSSON (S)	13
	Anf. 13 JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	14
	Anf. 14 FINN BENGTSSON (M)	14
	Anf. 15 HILLEVI LARSSON (S)	15
	Anf. 16 EVA-LENA JANSSON (S)	15
	Anf. 17 HANS OLSSON (S)	16
	Anf. 18 Finansminister ANDERS BORG (M)	16
	Anf. 19 MONICA GREEN (S)	18
	Anf. 20 PETER PERSSON (S)	18
	Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M)	19
8 §	Svar på interpellationerna 2011/12:182 och 184 om utrikes födda och jobben samt om förtidspensionerade och arbetslösa som del av det nya utanförskapet	19
	Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M)	19
	Anf. 23 PETER PERSSON (S)	20
	Anf. 24 JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	21
	Anf. 25 FINN BENGTSSON (M)	22
	Anf. 26 HILLEVI LARSSON (S)	23
	Anf. 27 Finansminister ANDERS BORG (M)	24
	Anf. 28 PETER PERSSON (S)	25
	Anf. 29 JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	26
	Anf. 30 FINN BENGTSSON (M)	26
	Anf. 31 HILLEVI LARSSON (S)	27
	Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (M)	28
	Anf. 33 PETER PERSSON (S)	29
	Anf. 34 Finansminister ANDERS BORG (M)	29

9 § Svar på interpellation 2011/12:192 om svensk industris framtid	30
Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M).....	30
Anf. 36 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	31
Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M).....	31
Anf. 38 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	32
Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (M).....	33
Anf. 40 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	34
Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M).....	35
10 § Svar på interpellation 2011/12:210 om rum för mänskliga möten	36
Anf. 42 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	36
Anf. 43 BERIT HÖGMAN (S).....	37
Anf. 44 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	38
Anf. 45 BERIT HÖGMAN (S).....	39
Anf. 46 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	40
Anf. 47 BERIT HÖGMAN (S).....	40
Anf. 48 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	41
11 § Svar på interpellationerna 2011/12:211 och 213 om genusproblematiken inom vuxenutbildningen samt om yrkesvux och konjunkturläget.....	41
Anf. 49 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	41
Anf. 50 GUNILLA SVANTORP (S).....	42
Anf. 51 ROGER HADDAD (FP).....	43
Anf. 52 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	44
Anf. 53 GUNILLA SVANTORP (S).....	45
Anf. 54 ROGER HADDAD (FP).....	46
Anf. 55 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	47
Anf. 56 GUNILLA SVANTORP (S).....	47
Anf. 57 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	48
Ajournering.....	48
Återupptagna förhandlingar	48
12 § Svar på interpellationerna 2011/12:212 och 223 om yrkeshögskolan.....	49
Anf. 58 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	49
Anf. 59 GUNILLA SVANTORP (S).....	50
Anf. 60 JABAR AMIN (MP).....	51
Anf. 61 ROGER HADDAD (FP).....	51
Anf. 62 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	52
Anf. 63 GUNILLA SVANTORP (S).....	53
Anf. 64 JABAR AMIN (MP).....	54
Anf. 65 ROGER HADDAD (FP).....	55
Anf. 66 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	55
Anf. 67 GUNILLA SVANTORP (S).....	56
Anf. 68 JABAR AMIN (MP).....	57
Anf. 69 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	57
13 § Svar på interpellation 2011/12:214 om kvotering som medel för jämnare könsrepresentation i bolagsstyrelser	58

Anf. 70	Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	58
Anf. 71	GUNVOR G ERICSON (MP)	59
Anf. 72	EVA-LENA JANSSON (S)	60
Anf. 73	Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	61
Anf. 74	GUNVOR G ERICSON (MP)	62
Anf. 75	EVA-LENA JANSSON (S)	63
Anf. 76	Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	63
Anf. 77	GUNVOR G ERICSON (MP)	64
Anf. 78	Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	64
14 §	Svar på interpellation 2011/12:215 om företagens ansvar på ockuperad mark	65
Anf. 79	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	65
Anf. 80	BODIL CEBALLOS (MP)	66
Anf. 81	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	67
Anf. 82	BODIL CEBALLOS (MP)	68
Anf. 83	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	69
Anf. 84	BODIL CEBALLOS (MP)	70
Anf. 85	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	70
15 §	Svar på interpellationerna 2011/12:220 och 226 om arbetsskadeförsäkringen	71
Anf. 86	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	71
Anf. 87	EVA-LENA JANSSON (S)	72
Anf. 88	JASENKO OMANOVIC (S)	73
Anf. 89	GUNVOR G ERICSON (MP)	74
Anf. 90	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	75
Anf. 91	EVA-LENA JANSSON (S)	76
Anf. 92	JASENKO OMANOVIC (S)	77
Anf. 93	GUNVOR G ERICSON (MP)	78
Anf. 94	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	78
Anf. 95	EVA-LENA JANSSON (S)	80
Anf. 96	JASENKO OMANOVIC (S)	80
Anf. 97	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	80
16 §	Svar på interpellation 2011/12:200 om nystart för nollvisionen	81
Anf. 98	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	81
Anf. 99	MONICA GREEN (S)	82
Anf. 100	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	83
Anf. 101	MONICA GREEN (S)	84
Anf. 102	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	85
Anf. 103	MONICA GREEN (S)	86
Anf. 104	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	86
17 §	Bordläggning	87
18 §	Anmälan om interpellationer	88
19 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	88

Prot. 2011/12:69
14 februari

---

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	89
21 § Kammaren åtskildes kl. 20.34.	89

Tryck: Elanders, Vällingby 2012